

Bij ons thuis

AFSTUDEERONDERZOEK SOCIAL WORK
RUTH BIJ DE VAATE EN JACOLIEN SCHUTTE

‘Bij ons thuis’

Afstudeeronderzoek naar de ervaringen van studenten die eigen kind zijn van pleegouders.

In opdracht van de Christelijke Hogeschool Ede, afdeling StudentenWelzijn.

Opdrachtgever: Nico van der Voet

Organisatie: StudentenWelzijn, CHE

Student: Ruth Bij de Vaate

Studentnummer: 180927

Uitstroomprofiel: Jeugdzorg & Pedagogiek

Student: Jacolien Schutte

Studentnummer: 160035

Uitstroomprofiel: Jeugdzorg & Pedagogiek

Opleiding: Social work

Hogeschool: Christelijke Hogeschool Ede

Afstudeercoach: Herm Slotman

Aantal woorden: 14867

5 juni 2023

Project Innoveren en Ondernemen, eindverslag, SW-8-INNOV-17

Voorwoord

Voor u ligt het afstudeeronderzoek 'Bij ons thuis'. Dit onderzoek is gedaan in opdracht van StudentenWelzijn op de Christelijke Hogeschool Ede (CHE). Het onderzoek is gestart in februari 2023 en afgerond in juni 2023. Onze opdrachtgever, Nico van der Voet, wilde graag een onderzoek naar de ervaringen van eigen kinderen van pleegouders. Er is onderzocht wat de ervaringen van eigen kinderen van pleegouders zijn en hoe StudentenWelzijn hen beter kan ondersteunen. Het eindproduct van dit onderzoek was van tevoren al bekend: een advies voor StudentenWelzijn en een podcast voor studenten op de CHE.

Onze eigen interesse kwam overeen met de vraag vanuit de opdrachtgever, daarom hebben we ervoor gekozen om de ervaringen van deze groep uit te diepen: Hoe is het om eigen kind van pleegouders te zijn? Wat zijn de positieve aspecten en wat zijn de uitdagingen? En hoe kan dit worden vormgegeven in een advies voor StudentenWelzijn en een podcast vol ervaringen voor studenten?

Er is de laatste jaren steeds meer toenemende aandacht voor de groep 'eigen kinderen van pleegouders' en met dit onderzoek willen wij hen aandacht en erkenning schenken.

We willen Nico van der Voet bedanken als onze opdrachtgever en voor de samenwerking. Ook willen wij graag de medewerkers van StudentenWelzijn bedanken voor hun input in dit onderzoek. De eigen kinderen van pleegouders die wij hebben mogen interviewen willen wij bedanken voor hun openheid en verhalen. Dankzij hen hebben wij dit onderzoek kunnen uitvoeren en een mooi eindproduct kunnen maken.

Daarnaast willen wij onze studiegenoten bedanken voor hun kritische feedback tijdens het onderzoek. Dit geldt ook voor onze studieloopbaanbegeleider, Herm Slotman. De begeleiding hebben we als prettig en persoonlijk ervaren. Door hun feedback is het onderzoek aangescherpt en steeds verbeterd.

Dit onderzoek is uitgevoerd door Ruth Bij de Vaate en Jacolien Schutte. Beide zijn student social work aan de Christelijke Hogeschool Ede.

Ruth Bij de Vaate en Jacolien Schutte

Ede, 5 juni 2023

Samenvatting

StudentenWelzijn is de paraplu van studentbegeleiding op de CHE. Hieronder vallen studieloopbaanbegeleiders (slb'ers), studentpsychologen en hogeschoolpastor. Zij spreken deze studenten in hun werk. Er wordt handelingsverlegenheid ervaren door medewerkers van StudenteWelzijn op de Christelijke Hogeschool Ede in de omgang met studenten die eigen kind zijn van pleegouders. Ook is er te weinig bekendheid over deze groep onder de medewerkers van StudenteWelzijn.

De laatste vijf jaar worden er in Nederland onderzoeken gedaan naar eigen kinderen van pleegouders. Er is dus toenemende aandacht voor deze groep. Er wordt vanuit eigen kinderen van pleegouders vaak erkenning gemist voor wat zij doen en meemaken.

Om StudenteWelzijn de nodige handvatten te bieden in de omgang en ondersteuning met deze groep studenten is er gekozen voor de volgende hoofdvraag: *Wat zijn de ervaringen van studenten die eigen kind van pleegouders zijn in het kader van de ontwikkelingstaken en hoe kan StudenteWelzijn deze studenten daarin ondersteunen?*

De ontwikkelingstaken van jongeren tussen de 16 en 23 jaar zijn als kader genomen om het onderzoek af te bakenen en de ervaringen van de studenten in kaart te brengen.

Het doel van het onderzoek is om StudenteWelzijn van een advies te voorzien om de handelingsverlegenheid te verminderen. Daarnaast is er een podcast gemaakt waarmee deze studenten erkenning wordt geboden.

Om antwoord te geven op de hoofdvraag is er een literatuur- en praktijkonderzoek uitgevoerd. Voor het praktijkonderzoek is er met zes studenten en drie medewerkers van StudenteWelzijn gesproken. De studenten zijn geïnterviewd. In de gesprekken met de medewerkers is de reactie en mening gevraagd over fragmenten uit de interviews met de studenten over het onderwerp 'ondersteuning van StudenteWelzijn'. Op deze manier is er brontriangulatie toegepast.

De onderzoekers concluderen dat eigen kinderen van pleegouders, zoals beschreven in de literatuur, de positieve aspecten zwaarder vinden wegen dan de uitdagingen waarmee ze te maken krijgen. De komst van pleegkinderen in het gezin brengt veel veranderingen met zich mee. Zo veranderen rollen, relaties en regels maar zorgt het ook voor meer gezelligheid in huis. Het delen van ruimte, spullen en aandacht van hun ouders met hun pleegbroertje en/of -zusje wordt ervaren als moeilijk. Daarnaast hebben eigen kinderen een groot verantwoordelijkheidsgevoel naar zowel hun ouders als hun pleegbroertje en/of -zusje. Ze willen hun ouders tegen extra stress beschermen en maken daardoor hun eigen problemen vaak kleiner dan dat ze zijn. Factoren die helpen om het pleegzorgproces voor eigen kinderen positief te ervaren is het open communiceren, het geven van erkenning en het hebben van inspraak in het proces.

StudenteWelzijn heeft de laatste jaren zijn focus veranderd van studiesucces naar studentsucces. Er zijn drie speerpunten die bij de werkwijze van StudenteWelzijn horen: sense of belonging, preventie en kennis & kunde. Deze drie speerpunten zijn als leidraad geweest voor het opstellen van het advies.

Studenten die eigen kind zijn van pleegouders geven aan graag bekendheid, bewustzijn en erkenning te willen ontvangen van slb'ers. Medewerkers van StudenteWelzijn herkennen dat er te weinig bekendheid over dit onderwerp is en daardoor ook te weinig aandacht voor deze groep studenten. Medewerkers geven aan dat ze het prettig zouden vinden om geschoold te worden over dit onderwerp. Echter zijn er veel onderwerpen waarvoor scholing nodig is. Ze bevelen dan ook aan om

een databank voor slb'ers te creëren waarbij per onderwerp een contactpersoon is, waarmee slb'ers contact kunnen opnemen bij vragen over een specifiek thema.

Er wordt geadviseerd om een vervolgonderzoek te doen naar zowel landelijke cijfers als cijfers op de CHE over de hoeveelheid eigen kinderen van pleegouders. Zo kan er een nulmeting worden gedaan en de ondersteuning voor deze groep verbeterd worden. Daarnaast wordt er aanbevolen om vervolgonderzoek te doen onder mannelijke studenten die eigen kind zijn van pleegouders, dit omdat er in dit onderzoek alleen vrouwelijke studenten geïnterviewd zijn.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting	3
Inhoudsopgave.....	5
Hoofdstuk 1: Inleiding.....	8
1.1 Inleiding.....	8
1.2 Aanleiding	8
1.3 Context.....	9
1.4 Stakeholders	10
1.5 Leeswijzer.....	10
Hoofdstuk 2: Probleemstelling	12
2.1 Inleiding.....	12
2.2 Het praktijkprobleem	12
2.2.1 Wat is het praktijkprobleem?	12
2.2.2 Wie heeft er met het probleem te kampen?	12
2.2.3 Wanneer treedt het probleem op?.....	13
2.2.4 Waarom is het een probleem?	13
2.2.5 Waar doet het probleem zich voor?	13
2.2.6 Hoe is het probleem ontstaan?.....	13
2.2.7 Wat is er bekend over de oplossing van het probleem?	14
2.3 Onderzoeksdoelen	14
2.4 Onderzoeksvragen	14
2.4.1 Hoofdvraag.....	14
2.4.2 Deelvragen	14
Hoofdstuk 3: Theoretisch kader.....	15
3.1 Inleiding.....	15
3.2 Samenvatting	15
Hoofdstuk 4: Dataverzamelingsmethoden	16
4.1 Inleiding.....	16
4.2 Deelvraag 1 en 2	16
4.3 Deelvraag 3 en 4	17
4.4 Analyseren & concluderen.....	17
4.5 Validiteit en betrouwbaarheid.....	18
Hoofdstuk 5: Deelvraag 1.....	19
5.1 Inleiding.....	19
5.2 Positieve aspecten	19

5.2.1 Veranderingen in het gezin	19
5.2.2 Ontwikkelen van nieuwe vaardigheden.....	19
5.2.3 Helpende factoren	20
5.3 Uitdagingen	20
5.3.1 Impact op en veranderingen in het gezin	20
5.3.2 Delen	20
5.3.3 Verwachtingen en verantwoordelijkheid	21
5.3.4 Stress, erkenning en coping strategieën.....	21
5.3.5 Voorbereiding op en begeleiding tijdens het pleegzorgproces	22
Hoofdstuk 6: Deelvraag 2.....	23
6.1 Inleiding.....	23
6.2 Ondersteuning aan studenten	23
Hoofdstuk 7: Deelvraag 3.....	24
7.1 Inleiding.....	24
7.2 Resultaten	24
7.2.1 Gezinssituatie.....	24
7.2.2 Veranderingen binnen het gezin.....	25
7.2.3 Betrokkenheid en inspraak	25
7.2.4 Positieve aspecten	26
7.2.5 Helpende factoren	27
7.2.6 Uitdagingen	28
7.2.7 Verwachtingen	29
Hoofdstuk 8: Deelvraag 4.....	30
8.1 Inleiding.....	30
8.2 Resultaten	30
8.3 Ondersteuningsadvies van studenten	30
8.4 Medewerkers over ondersteuning	31
8.4.1 Weten dat eigen kind van pleegouders zijn niet ‘normaal’ is.....	31
8.4.2 Een ‘plek’ voor eigen kinderen van pleegouders op de CHE	31
8.4.3 Erkenning	32
8.4.4 Aanbevelingen voor ondersteuningsmogelijkheden	33
8.4.5 Draagvlak.....	33
Hoofdstuk 9: Conclusies.....	34
9.1 Inleiding.....	34
9.2 Deelvraag 1	34
9.3 Deelvraag 2	34

9.4 Deelvraag 3	35
9.5 Deelvraag 4	35
Hoofdstuk 10: Aanbevelingen.....	36
10.1 Inleiding.....	36
10.2 Aanbevelingen	36
10.3 Vervolgonderzoek	36
Hoofdstuk 11: Product	38
11.1 Inleiding.....	38
11.2 Advies.....	38
11.2.1 Ontwerpeisen advies	38
11.3 Samenvatting advies	38
11.3 Podcast.....	39
11.3.1 Input studenten	39
11.3.2 Ontwerpeisen podcast.....	39
11.3.2 Inhoud podcast	40
11.3.3 Randvoorwaarden en afspraken.....	41
Hoofdstuk 12: Discussie	42
12.1 Inleiding.....	42
12.2 Discussie.....	42
12.2.1 Opzet.....	42
12.2.2 Uitvoering.....	42
12.2.3 Uitkomsten.....	43
Literatuurlijst.....	44
Bijlage.....	50
1. Stakeholderanalyse.....	50
2. Theoretisch kader	53
3. Interviewleidraad studenten	55
4. Interviewleidraad medewerkers StudentenWelzijn	61
5. Label & themaschema studenten	65
5.1 Verantwoording thema's studenten.....	65
5.2 Schema deelvraag 3	66
5.3 Schema deelvraag 4	77
6. Label & themaschema medewerkers	79
6.1 Verantwoording thema's	79
6.2 Schema medewerkers.....	79
7. Advies.....	82

7.1 Implementatieplan advies	82
7.2 Definitieve advies.....	82
8. Podcast.....	84
8.1 Implementatieplan podcast.....	84
8.2 Link podcast	84

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding en de context van het onderzoek beschreven. Hoofdstuk 3 uit het boek Van der Donk en Van Lanen, 2019 is een leidraad geweest voor het schrijven van de aanleiding en context. Hoofdstuk 1 is opgesteld aan de hand van het format onderzoeksplan (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.168). In de aanleiding zal naar de onderzoekers verwezen worden met 'we' en 'ons'. Dit is omdat dit een meer persoonlijk stuk is. In de rest van het onderzoek zal het gaan over 'de onderzoekers'.

1.2 Aanleiding

Dit afstudeeronderzoek is het eindproduct van onze studie social work. We hebben StudentenWelzijn benaderd omdat we graag iets willen betekenen voor de studenten op de Christelijke Hogeschool Ede (CHE). We zijn in gesprek gegaan met Nico van der Voet, hogeschoolpastor, die namens StudentenWelzijn onze opdrachtgever is (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.93). Hij spreekt in zijn werk, als hogeschoolpastor, studenten die eigen kinderen zijn van pleegouders en dus opgegroeid zijn met pleegbroers en/of -zussen. Hij ervaart handelingsverlegenheid in de ondersteuning aan deze groep studenten. Hij ziet deze handelingsverlegenheid ook bij studieloopbaanbegeleiders (slb'ers). Er is volgens hem te weinig aandacht voor deze groep studenten. Daarom is het van belang dat er onderzoek gedaan wordt naar hoe deze studenten beter ondersteund kunnen worden. De studenten die hij spreekt geven aan dat ze zichzelf wegcijferen en een groot verantwoordelijkheidsgevoel hebben. Dit zijn twee voorbeelden van negatieve aspecten door het opgroeien als eigen kind van pleegouders die de hogeschoolpastor heeft gesignaleerd.

Er zijn geen concrete cijfers over hoe groot de groep eigen kinderen van pleegouders is op de CHE. Er is geen onderzoek gedaan naar hoe vaak StudentenWelzijn deze studenten spreekt. Daarom kan er in dit onderzoek weinig gezegd worden over de frequentie van het signaal, maar het is bekend dat de hogeschoolpastor, studentpsychologen en de slb'ers studenten spreken die eigen kind zijn van pleegouders.

In ons toekomstig werkveld speelt pleegzorg een grote rol. Het is voor ons, als toekomstige hulpverleners, nuttig om door dit onderzoek ons meer bewust te zijn van de ervaringen van eigen kinderen van pleegouders op de lange termijn. Daarnaast zijn we benieuwd naar de ervaringen in het kader van de ontwikkelingstaken van studenten tussen de 16 en 23 jaar. Het onderzoek sluit aan bij ons uitstroomprofiel: jeugdzorg & pedagogiek.

De groep 'eigen kinderen van pleegouders' is een groep die niet altijd genoeg aandacht krijgt. Uit de literatuur blijkt dat ze erkenning missen (Williams, 2017). Met dit onderzoek dragen we bij aan aandacht voor deze groep en geven we ze de erkenning die ze verdienen.

De resultaten van het onderzoek worden verwerkt in een advies voor StudentenWelzijn en een podcast. De podcast heeft als doel om herkenning en erkenning te bieden aan studenten die eigen kinderen zijn van pleegouders.

1.3 Context

In de context wordt beschreven welk beleid erop macro-, meso- en microniveau van invloed is op het onderzoek en hoe de probleemstelling zich hiertoe verhoudt.

Macroniveau

Sinds 2018 is er vanuit de Rijksoverheid het actieprogramma “Zorg voor de Jeugd” opgezet. In dit actieprogramma staat dat de Rijksoverheid ernaar streeft om zoveel mogelijk kinderen in hun eigen thuissituatie te laten opgroeien. Als dat niet mogelijk is, kan er gezinsgerichte jeugdhulp worden aangeboden (Rijksoverheid, 2018; Jeugdwet, 2015, Art. 2.3, lid 6). Dit is mogelijk in een pleeggezin. Het actieprogramma is een ontwikkeling op macroniveau. Dit geeft de grote maatschappelijke context weer die gepaard gaat met het onderwerp van het onderzoek.

Mesoniveau

Sinds vijf jaar wordt er in Nederland onderzoek gedaan naar de gevolgen van het opgroeien als eigen kind van pleegouders. In die vijf jaar zijn er meerdere onderzoeken gedaan. Onder andere door het Nederlands Jeugd Instituut (NJI), Entrea Lindenhout en Youké. Naast de begeleiding van het pleegkind, wordt het begeleiden van het eigen kind belangrijker. De pleegzorgorganisaties zoeken naar een goede manier hiervoor. Er worden steeds meer onderzoeken naar gedaan. Het NJI is in 2018 samen met de Nederlandse vereniging voor pleeggezinnen begonnen met het project: “Eigen kinderen: een vergeten groep?” Stichting kinderpostzegels financiert dit project. Het doel van dit project is onder andere om kennis over de ervaringen, wensen en behoeften van het eigen kind te verzamelen (Ditters & Gardeniers, 2021). De toenemende aandacht voor eigen kinderen van pleegouders onder verschillende jeugdzorgorganisaties, is een ontwikkeling op mesoniveau.

Microniveau

Het onderzoek wordt uitgevoerd voor StudentenWelzijn. StudentenWelzijn is de paraplu van studentenbegeleiding op de CHE (*StudentenWelzijn*, z.d.). Zij zijn het aanspreekpunt voor studenten als ze vastlopen tijdens de studieloopbaan. Het doel van StudentenWelzijn op de CHE is het vergroten van het studiesucces van de studenten. Onder StudentenWelzijn vallen: studieloopbaanbegeleiders (slb'ers), studentpsychologen, hogeschoolpastor, adviseurs studiesucces, studentendecaan, vertrouwenspersoon, adviseur diversiteit, adviseur huiselijk geweld en ook verschillende trainingen en (praat)groepen. Voor het onderzoek zijn alleen de eerste vier relevant omdat zij met eigen kinderen van pleegouders in aanraking komen tijdens hun werk. Het beleid van StudentenWelzijn is het ondersteunen van studenten. Het voorkomen van problemen, het signaleren van problemen, het helpen met problemen en wanneer nodig het doorverwijzen van studenten met problemen naar extra hulpverlening. Dit doen zij op verschillende manieren, door middel van individuele gesprekken, gespreksgroepen, groepstrainingen en met podcasts.

Het beleid van StudentenWelzijn heeft op microniveau invloed op het onderzoek. Het eindproduct is bedoeld om de ondersteuning voor studenten, die eigen kind zijn van pleegouders, te verbeteren.

1.4 Stakeholders

Dit onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van StudentenWelzijn van de CHE. De belangrijkste stakeholders voor dit onderzoek zijn:

- StudentenWelzijn als opdrachtgever, zij bepalen mee en maken uiteindelijk gebruik van het eindproduct.
- Geïnterviewde studenten, zij delen hun kennis en maken uiteindelijk gebruik van het eindproduct
- Ruth & Jacolien als onderzoekers, zij voeren het onderzoek uit en maken het eindproduct.
- Andere belangstellenden, zij maken uiteindelijk gebruik van het eindproduct.

In bijlage 1 is de stakeholderanalyse opgenomen waarin overzichtelijk staat welke stakeholders er bij het onderzoek betrokken zijn. Hiervoor is de methode 'ringen van invloed' gebruikt (Rijksoverheid, z.d.).

1.5 Leeswijzer

Deze leeswijzer is bedoeld om de structuur van het onderzoeksverslag te verduidelijken.

Voor de opzet en de inhoud van het onderzoeksverslag is gebruik gemaakt van het boek praktijkonderzoek in zorg en welzijn (Van der Donk & Van Lanen, 2019).

In hoofdstuk 1 is de aanleiding voor en context van het onderzoek beschreven. In hoofdstuk 2 wordt praktijkprobleem beschreven. In hoofdstuk 3 en bijlage 2 staat het theoretisch kader van dit onderzoek. Hoofdstuk 4 beschrijft en verantwoordt de methoden van onderzoek. Hoofdstuk 5 tot en met 8 beschrijven de resultaten van de deelvragen. Het onderzoek wordt afgesloten met conclusies in hoofdstuk 9, de aanbevelingen in hoofdstuk 10, de beschrijving en verantwoording van het eindproduct in hoofdstuk 11 en de discussie in hoofdstuk 12. De bijlages waar in het onderzoeksverslag naar verwezen wordt zijn te vinden aan het einde van het verslag.

In het onderzoek zijn de volgende begrippen belangrijk:

Pleegzorg: Pleegzorg is een breed begrip. Met pleegzorg wordt in het onderzoek bedoeld: de zorg die gegeven wordt aan pleegkinderen. *“Een bijzondere vorm van hulp aan uit huis geplaatste jeugdigen. En: pleegzorg is het stelsel waarbij kinderen niet door hun eigen biologische ouders, maar door vervangende ouders verzorgd en opgevoed worden”* (Balans, vereniging voor ouders, 2021). Er zijn verschillende soorten pleegzorg: kort- of langdurige pleegzorg en weekend- of vakantiepleegzorg (Van Drie, 2023; Maaskant & Reinders, 2013). Het onderzoek richt zich op studenten die te maken hebben gehad met kort- of langdurig pleegzorg.

Pleegkind: “Aangenomen of in een gezin opgenomen kind” (“Van Dale”, 2023). Het gaat hier over het kind dat niet meer bij biologische ouders kan wonen en daarom verzorgd wordt door andere ouders dan zijn of haar biologische ouders.

Pleegouders: Ouders die zorg dragen voor een pleegkind. Daarnaast zijn dit de biologische, ook wel eigen ouders genoemd, van de studenten die worden genoemd in de hoofdvraag.

Eigen kinderen: Dit zijn de biologische- en/of adoptiekinderen van de pleegouders. Deze term wordt ook in de literatuur gebruikt. Daarom is ervoor gekozen om deze term ook in het afstudeeronderzoek te gebruiken.

StudentenWelzijn: Waar in dit onderzoek verwezen wordt naar StudentenWelzijn wordt hiermee bedoeld: de hogeschoolpastor, de studentpsychologen, de slb'ers en de adviseurs studiesucces. Zij komen in aanraking met de groep studenten die eigen kind zijn van pleegouders.

Hoofdstuk 2: Probleemstelling

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het praktijkprobleem beschreven aan de hand van de 5xW+H methode (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.109). Er is een verkennende probleemanalyse gedaan door te brainstormen en een verkennende literatuurstudie uit te voeren (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.97 - 102). Verder worden de onderzoeksdoelen beschreven, de onderzoeksvraag en de deelvragen. Hoofdstuk 2 is opgesteld aan de hand van het format onderzoeksplan (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.168).

2.2 Het praktijkprobleem

2.2.1 Wat is het praktijkprobleem?

Bij StudentenWelzijn komen studenten die negatieve gevolgen ondervinden in hun studie doordat ze zijn opgegroeid als eigen kind van pleegouders. Zij worstelen met de keuze van hun ouders om pleegzorg te bieden en het hebben van een pleegbroer en/of -zus. Opgroeien als eigen kind van pleegouders kan een uitdaging van het leven zijn waarbij StudentenWelzijn graag ondersteuning biedt (Ecio, 2023). StudentenWelzijn mist informatie over hoe ze deze studenten beter kunnen ondersteunen. Ze ervaren handelingsverlegenheid. StudentenWelzijn wil een advies om deze studenten beter te kunnen ondersteunen. Daarvoor is onderzoek nodig.

Vanuit eerder onderzoeken is er bekend dat eigen kinderen van pleegouders erkenning missen (KleinEntink, 2018). Ook komt naar voren dat eigen kinderen zichzelf wegcijferen. Om hun ouders te beschermen tegen te veel emotionele stress, kiezen zij ervoor om hun eigen problemen niet aan ouders te vertellen (Höjer, 2006, P.78). Dit sluit aan op het verantwoordelijkheidsgevoel dat eigen kinderen hebben voor hun pleegbroers of -zussen en hun ouders (Sutton & Stack, 2012).

StudentenWelzijn wil een grote rol spelen in het bieden van erkenning voor deze groep. Dit willen ze doen door een podcast te laten ontwikkelen.

2.2.2 Wie heeft er met het probleem te kampen?

StudentenWelzijn spreekt studenten die eigen kind zijn van pleegouders en ervaart handelingsverlegenheid in de ondersteuning van deze groep. Er is onvoldoende kennis om deze groep goed te ondersteunen.

Studenten op de CHE die eigen kind zijn van pleegouders, hebben verschillende ervaringen opgedaan in het kader van de te doorlopen ontwikkelingstaken voor jongeren tussen de 16 en 23 jaar. Zowel positief als negatief. Ze missen de aandacht en de juiste ondersteuning van StudentenWelzijn.

Deze twee partijen ervaren het praktijkprobleem op een verschillende manier. StudentenWelzijn vanuit een ondersteunende en zorgende functie voor de studenten. De studenten die eigen kind zijn van pleegouders vanuit hun persoonlijke ervaringen in het kader van hun ontwikkelingstaken.

In de stakeholderanalyse (zie bijlage 1) staat overzichtelijk wie op welke manier betrokken is bij het praktijkprobleem.

2.2.3 Wanneer treedt het probleem op?

Zoals in de aanleiding is beschreven zijn er geen exacte cijfers over het probleem. Daarom is de frequentie waarin het probleem optreedt binnen de CHE moeilijk vast te stellen. Landelijk zijn er ook geen cijfers over de hoeveelheid eigen kinderen van pleegouders.

Ondanks dat de frequentie niet bekend is, is er wel bekend dat de hogeschoolpastor en de studentpsychologen studenten spreken die negatieve gevolgen hebben ervaren aan het opgroeien als eigen kind van pleegouders. Ook slb'ers komen deze studenten tegen in hun klassen. Dit blijkt uit een gesprek dat is gevoerd met de studentpsycholoog en een kleinschalig vooronderzoek dat door middel van een enquête onder slb'ers is gehouden (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.93). Het gespreksverslag en enquête zijn opgenomen in het bronnenboek.

2.2.4 Waarom is het een probleem?

Er is onvoldoende kennis en informatie beschikbaar binnen StudentenWelzijn over studenten die eigen kinderen zijn van pleegouders. Er wordt handelingsverlegenheid ervaren. Daardoor worden deze studenten niet optimaal ondersteund. Dit staat haaks op het beleid van StudentenWelzijn (*StudentenWelzijn*, z.d.). Daarnaast blijkt uit de literatuur dat jongeren die eigen kind zijn van pleegouders erkenning missen (Watson & Jones, 2002).

Dit onderzoek draag bij aan het vergroten van de kennis en informatie over dit onderwerp voor medewerkers van StudentenWelzijn. De studenten kunnen op deze manier beter ondersteund worden. Ook komt er aandacht en erkenning voor deze groep studenten door middel van een podcast.

2.2.5 Waar doet het probleem zich voor?

Het probleem doet zich voor op de CHE. Specifiek komt het probleem voor bij de afdeling StudentenWelzijn. Het probleem komt voor in de gesprekken die de studentpsychologen en de hogeschoolpastor voeren met studenten die eigen kind zijn van pleegouders. Slb'ers komen deze studenten tegen in hun klassen.

Het praktijkprobleem speelt zich af binnen het domein van Social Work. Om specifiek te zijn onder pleegzorgorganisaties en pleegzorgwerkers.

2.2.6 Hoe is het probleem ontstaan?

De hogeschoolpastor heeft signalen opgevangen tijdens de gesprekken die hij voert met studenten die eigen kind zijn van pleegouders. Hij heeft interesse voor deze doelgroep en ziet dat er weinig aandacht is voor hen. Door het gemis van kennis en informatie is er handelingsverlegenheid ontstaan binnen StudentenWelzijn. Er zijn steeds meer pleeggezinnen, dat zorgt voor meer eigen kinderen van pleegouders, de groep wordt groter (*Nederlands JeugdInstituut*, 2022).

2.2.7 Wat is er bekend over de oplossing van het probleem?

In een literatuurstudie van het NJI zijn verschillende nationale en internationale onderzoeken bestudeert. Deze literatuurstudie richt zich op de ervaringen van eigen kinderen van pleegouders en wat er al bekend is over hoe ouders en pleegzorgmedewerkers de eigen kinderen het beste kunnen begeleiden. Daarin komt naar voren dat er aandacht en erkenning nodig is vanuit ouders en pleegzorgmedewerkers voor deze groep kinderen (Ditters & Gardeniers, 2021, p.20). Omdat dit onderzoek voor StudentenWelzijn uitgevoerd wordt, zijn deze oplossingen voor het praktijkprobleem dus niet in hun geheel over te nemen.

Wel kan StudentenWelzijn een rol spelen in het bieden van aandacht en erkenning voor deze groep studenten, bijvoorbeeld door middel van het eindproduct, de podcast. Ook kan de informatie die dit onderzoek oplevert de kennis over dit onderwerp vergroten onder medewerkers van StudentenWelzijn.

2.3 Onderzoeksdoelen

Het onderzoek heeft vier doelen. De eerste twee doelen richten zich op het verzamelen van informatie voor het eerste eindproduct: een podcast voor studenten. De laatste twee doelen richten zich op het verzamelen van informatie voor het tweede eindproduct: een advies voor StudentenWelzijn (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.123 & 124).

1. Onderzoeken wat er vanuit de literatuur bekend is over de ervaringen van eigen kinderen van pleegouders.
2. De ervaringen van studenten op de CHE, die eigen kinderen zijn van pleegouders, in kaart brengen. Zodat er meer aandacht komt voor deze groep studenten.
3. Onderzoeken wat studenten nodig hebben van StudentenWelzijn wat betreft ondersteuning op het gebied van eigen kind zijn van pleegouders. Zodat de ondersteuning van StudentenWelzijn aan deze groep studenten kan worden verbeterd.
4. Onderzoeken wat medewerkers van StudentenWelzijn zeggen over de ondersteuning van eigen kinderen van pleegouders op de CHE. Zodat het advies goed aansluit bij de werkwijze van StudentenWelzijn.

Op basis van deze vier doelen zijn de onderzoeksvraag en deelvragen opgesteld.

2.4 Onderzoeksvragen

2.4.1 Hoofdvraag

Wat zijn de ervaringen van studenten die eigen kind van pleegouders zijn in het kader van de ontwikkelingstaken en hoe kan StudentenWelzijn deze studenten daarin ondersteunen?

2.4.2 Deelvragen

Deelvraag 1: Wat zegt de literatuur over de ervaringen van het zijn van eigen kind van pleegouders?

Deelvraag 2: Wat komt uit het beleidsdocument van StudentenWelzijn naar voren wat betreft de ondersteuning aan studenten?

Deelvraag 3: Wat zeggen studenten op de CHE, die eigen kind zijn van pleegouders, over hun ervaringen op het gebied van eigen kind zijn van pleegouders?

Deelvraag 4: Wat zeggen studenten op de CHE, die eigen kind zijn van pleegouders, en medewerkers van StudentenWelzijn over hoe StudentenWelzijn ondersteuning kan bieden aan studenten die eigen kind zijn van pleegouders?

Hoofdstuk 3: Theoretisch kader

3.1 Inleiding

Voor het begrip 'ontwikkelingstaken' is een theoretisch kader opgesteld. Het begrip staat in de hoofdvraag en is gebruikt om de ervaringen van de studenten af te bakenen. Zo komen alleen relevante ervaringen aan bod tijdens de interviews. Zie bijlage 2 voor het volledige theoretisch kader.

3.2 Samenvatting

De cognitieve, creatieve, sociaal-emotionele ontwikkelingsgebieden zijn relevant voor het onderzoek. Een mens ontwikkelt zijn hele leven door, de grootste en snelste ontwikkelingen vinden plaats in de kindertijd (Verhulst, 2021, p.1). Met ontwikkeling worden alle veranderingen in het menselijk gedrag bedoeld die samenhangen met de leeftijd (Verhulst, 2021, p.2). Er zijn verschillende factoren in de opvoeding die de ontwikkeling kunnen beïnvloeden (Ince et al., 2018, p. 15-19). Het hebben van een pleegbroer of -zus is een van die factoren. In het onderzoek is gebruikt gemaakt van het model van Ince en Kalthoff (2020). Het onderzoek richt zich op de ontwikkelingstaken van de leeftijdsfase van 16 tot 23 jaar. In deze fase vindt de overgang van jeugd naar volwassenheid plaats (Grotevant, 1998, geciteerd in Verhulst, 2021, p.152).

Hoofdstuk 4: Dataverzamelmethode

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de gebruikte onderzoeksmethodes beschreven en verantwoord per deelvraag. Deelvraag 1 en 2 worden beantwoord door middel van het bestuderen van bestaande gegevens. Deelvraag 3 en 4 worden beantwoord door middel van interviews en alternatieve methode van dataverzameling (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.175-232). Dit onderzoek is een kwalitatief onderzoek, de gebruikte dataverzamelmethode hebben een open karakter (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.156). In het bronnenboek is de ruwe verzamelde data terug te vinden. Dit bronnenboek is op te vragen bij de onderzoekers. In dit hoofdstuk zal hier af en toe naar verwezen worden.

Elke onderzoeker is hoofdverantwoordelijke voor een onderdeel. Jacolien voor deelvraag 1. Ruth voor deelvraag 2 en het theoretisch kader. Beiden zijn ze hoofdverantwoordelijke voor drie interviews. Jacolien heeft één medewerker geïnterviewd, Ruth twee. Jacolien heeft twee van deze interviews uitgewerkt, Ruth één.

4.2 Deelvraag 1 en 2

Om deze twee deelvragen te kunnen beantwoorden wordt er een literatuuronderzoek uitgevoerd. Dit is een kwalitatieve onderzoeksmethode en een dataverzamelmethode van al bestaand materiaal. Er wordt wetenschappelijke literatuur verzameld en geanalyseerd (Baarda et al., 2021, p.89, 90). Volgens De Boer & Smaling en Myers (geciteerd in Baarda et al., 2021, p. 59, 60) zijn er drie verschillende stromingen die overeenkomen met de drie vormen van wetenschapsopvatting. Eén daarvan is empirisch-analytische onderzoek, deze stroming van onderzoek focust zich op het vaststellen van feiten (Baarda et al., 2021, p. 59 & 60). Literatuuronderzoek valt onder deze stroming.

De literatuur wordt verzameld door het bestuderen van materiaal in verschillende databanken, boeken en kenniscentra binnen het sociaal werk. Er is voorafgaand aan het onderzoek een verkennende literatuurstudie gedaan. Naar aanleiding van de bronnen die hier gevonden zijn is er gebruik gemaakt van het sneeuwbalstelsel (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.161). Dit sneeuwbalstelsel wordt op meerdere bronnen toegepast om op deze manier een grote verscheidenheid aan bronnen te creëren.

Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van het Booleaans zoeken (Universiteit Gent, 2023). Dit betekent dat er zoekwoorden worden gebruikt zoals: AND, OR en NOT.

In deelvraag 1 ligt de focus op het bestuderen van externe bestaande gegevens. Het gaat om eerder verrichte onderzoeken, overheidsbronnen en andere bestaande gegevens. In deelvraag 2 ligt de focus op het bestuderen van interne bestaande bronnen van de CHE, zoals het beleid van StudentenWelzijn (Baarda et al., 2012, p.165 & 166).

Het gebruik van bestaande bronnen is nuttig voor dit onderzoek, de gegevens zijn non-reactief, toegankelijk en vanuit verschillende invalshoeken te bekijken. Echter bestaat er ook een kans dat het bestaande materiaal door de onderzoekers wordt geïnterpreteerd en dat er een beperkte toegankelijkheid is voor bepaalde bronnen (Baarda et al., 2013, p.132 - 136). De onderzoekers zijn zich hiervan bewust. De bestaande gegevens zullen feitelijk worden overgenomen en de geschreven stukken worden telkens door de ander doorgelezen. De beperkte toegankelijkheid wordt op tijd gesignaleerd en er wordt, zo mogelijk, actie op ondernomen. Daarnaast is er gebruik gemaakt van een kwaliteitsbeoordeling om onjuiste interpretaties te voorkomen (Baarda et al., 2013, p.136-138).

Deze methode van onderzoek is passend om de onderzoeksvraag te beantwoorden omdat deze eerste twee deelvragen de kennis en informatie bieden die als basis zijn voor het opstellen van de interviewvragen waarmee deelvraag 3 en 4 worden beantwoord.

4.3 Deelvraag 3 en 4

Om deze deelvragen goed te kunnen beantwoorden wordt er gebruikt gemaakt van de dataverzamelmethode bevragen. Er zijn twee groepen respondenten bevraged. Op deze manier wordt er brontriangulatie ingezet (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.46 & 199).

Voor het beantwoorden van deelvraag 3 is er gekozen voor een kwalitatieve manier van bevragen, met open vragen (Van der Donk & Van Lanen, 2019). Er zijn zes studenten die eigen kind zijn van pleegouders geïnterviewd. Er is gekozen voor een gedeeltelijk gestructureerd interview. Bij deze vorm van interviewen passen vaste vragen in een vaste volgorde (Baarda & Van der Hulst, 2017, P.18). Er is gekozen voor een combinatie van een retrospectief en een focused interview. Een valkuil bij een retrospectief interview is het weglateffect. Dat houdt in dat mensen (onbewust) dingen uit het verleden vervormen zodat ze overeenkomen met het heden. De onderzoekers zijn zich hiervan bewust en er wordt gebruik gemaakt van concrete gebeurtenissen uit het verleden die de respondent noemt als aanknopingspunt. Zo wordt het weglateffect voorkomen (Baarda & Van der Hulst, 2017, P.28 & 29).

De respondenten die geïnterviewd zijn hebben zich opgegeven naar aanleiding van een facebookbericht op de CHE groep voor studenten. Twee respondenten zijn in eerste instantie via de opdrachtgever benaderend. Verdere communicatie is per mail of per Whatsapp verlopen (zie bronnenboek). De anonimiteit is van tevoren besproken en gewaarborgd.

In bijlage 3 is de interviewleidraad opgenomen. Daar is een uitgebreidere verantwoording te vinden van de interviewmethode, vragen en opbouw. De antwoorden op deze deelvraag zijn als gedeeltelijke basis voor de ontwerpeisen van het eindproduct.

Voor het beantwoorden van deelvraag 4 is er gebruikt gemaakt van de waarderingsmethode (zie bijlage 4). Er zijn drie medewerkers van StudentenWelzijn geïnterviewd (zie bijlage 4). Aan deze medewerkers zijn uitspraken van uit de interviews met de studenten voorgelegd (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.221). Hier hebben zij hun reactie op gegeven. Zo wordt er draagvlak (Van der Donk & van Lanen, 2019, p.42) gecreëerd binnen StudentenWelzijn en wordt er informatie verzameld zodat de implementatie van het eindproduct 'advies' haalbaar is.

De respondenten zijn benaderd per mail en via teams (zie bronnenboek.)

De antwoorden op deze deelvraag zijn onderdeel van de basis voor de ontwerpeisen van het eindproduct 'advies'.

4.4 Analyseren & concluderen

De data die is verzameld bij deelvraag 1 en 2 zullen worden samengevat in een literatuurstudie. Naar de originele bronnen wordt verwezen met behulp van APA 7 (Doolaar et al., 2021). Dit is terug te vinden in de literatuurlijst onderaan het verslag.

Deelvragen 3 en 4 worden geanalyseerd aan de hand van analysemethoden 9 en 11, zoals beschreven in hoofdstuk 7 uit het boek van Van der Donk en Van Lanen (2019). De transcripties van de interviews worden opgedeeld in betekenisvolle tekstfragmenten die een code en label krijgen. Dit coderings- & labelschema is te vinden in het bronnenboek. Hierna worden deze gegevens thematische gecodeerd aan de hand van de thema's die vastgesteld zijn in de literatuur en die de basis zijn geweest voor het

opstellen van de interviewleidraad (zie bijlage 3). De label- & thema's schema's zijn te vinden in bijlage 5 en 6.

In hoofdstuk 9 zijn de belangrijkste conclusies te vinden per deelvraag en op welke analyseresultaten deze zijn gebaseerd. Ook is er een algemene conclusie van het gehele onderzoeksverslag.

Er wordt gebruik gemaakt van een stappenplan om ontwerpeisen te formuleren voor het tweedelige eindproduct: een advies voor StudentenWelzijn en een podcast voor studenten (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.259 - 263). Deze ontwerpeisen en het tweedelige eindproduct worden beschreven in hoofdstuk 11.

Dit onderzoeksverslag is de rapportage van het onderzoek, deze is opgesteld aan de hand van het format van een onderzoeksverslag uit het boek Praktijkonderzoek in zorg en welzijn (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.304 -306). Dit onderzoek wordt gepresenteerd aan de opdrachtgever door middel van een presentatie en gesprek. De podcast zal worden beluisterd. Deze podcast wordt geplaatst op het portaal van de CHE. Er zal reclame voor worden gemaakt op de Instagram pagina van StudentenWelzijn en het wordt verspreid via LinkedIn. Het advies wordt gemaild naar medewerkers van StudentenWelzijn.

4.5 Validiteit en betrouwbaarheid

Belangrijke aspecten voor dit onderzoek zijn de validiteit en betrouwbaarheid. Deze aspecten worden gewaarborgd doordat er sprake is van brontriangulatie door het gebruik van verschillende bronnen en methoden van dataverzameling. De data zijn geanalyseerd door twee onderzoekers (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.44 - 46). Het onderzoek kan herhaald worden, de informatie hiervoor is terug te vinden in de bijlage. De stappen zijn zorgvuldig, systematisch en transparant vastgelegd in dit onderzoeksverslag en in het bronnenboek (Butter en Verhagen, 2014 geciteerd in Van der Donk & Van Lanen, 2019). Het boek "praktijkonderzoek in zorg en welzijn" van Van der Donk en Van Lanen is grotendeels gebruikt als methodiek voor het proces van dit onderzoek. Daarnaast zijn voor extra betrouwbaarheid en verdieping, waar nodig, andere boeken.

Daarnaast is de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit in acht genomen (Algra et al., 2018). In dit onderzoek zijn geen ongefundeerde uitspraken gedaan. Er is recht gedaan aan iedereen en alle bronnen die aan dit onderzoek een bijdrage hebben geleverd. De resultaten zijn onderbouwd en zorgvuldig beschreven. De privacy van respondenten is zo goed mogelijk gewaarborgd. Zo zijn de namen van de respondenten die anoniem wilde blijven veranderd, en zijn de fragmenten voor de podcast geparafraseerd. Er is transparantie en eerlijkheid over de resultaten en mogelijke verbeteringen van het onderzoek. Het onderzoek is door medestudenten, docent en opdrachtgever meerdere keren beoordeeld waarna het onderzoek aangepast is. De betrouwbaarheid van het onderzoek wordt verhoogd door de kritische mening van vakgenoten en experts.

Hoofdstuk 5: Deelvraag 1

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van deelvraag 1: “Wat zegt de literatuur over de ervaringen van het zijn van eigen kind van pleegouders?” beschreven.

Er zijn in de afgelopen jaren verschillende internationale en nationale onderzoeken gedaan naar de ervaringen van eigen kinderen van pleegouders. De laatste jaren neemt de aandacht voor eigen kinderen van pleegouders steeds meer toe (Raineri et al. 2018, p.625). De laatste 5 jaar is er ook aandacht voor dit onderwerp in Nederland. Het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) is in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor pleeggezinnen in 2018 begonnen met het project: “eigen kinderen: een vergeten groep?!” Hiermee willen zij deze groep kinderen onder de aandacht brengen (Ditters & Gardeniers, 2021, P.4).

In de verschillende onderzoeken komen positieve aspecten en uitdagingen die eigen kinderen van pleegouders ervaren naar voren. In dit hoofdstuk worden eerst de positieve aspecten benoemd en daarna de uitdagingen.

5.2 Positieve aspecten

Noble-Carr, Farnham en Dean (2014) hebben een onderzoek uitgevoerd over de behoeften en ervaringen van eigen kinderen. Daarin wordt beschreven dat de eigen kinderen de positieve aspecten van het hebben van een pleegbroer of -zus zwaarder vinden wegen dan de negatieve aspecten daarvan. De meeste eigen kinderen geven aan dat ze blij zijn met de keuze voor pleegzorg en dat ze ook zelf overwegen om later pleegouder te worden (Nuske, 2010, p.36).

5.2.1 Veranderingen in het gezin

Eigen kinderen ervaren dat het hebben van een pleegbroer- of zus zorgt voor meer leuke activiteiten, uitjes en vakanties samen kunnen doen, gezelligheid en het opbouwen van vriendschappen. Ook gaven eigen kinderen aan dat hun pleegbroer- of zus aanvoelt als een echte broer of zus (Noble-Carr et al., 2014, p.14-17; KleinEntink, 2018 p.5.; Sutton & Stack, 2012). Kinderen vinden het fijn dat er iemand in hun leven is gekomen die belangrijk voor hen geworden is.

5.2.2 Ontwikkelen van nieuwe vaardigheden

Het ontwikkelen van nieuwe vaardigheden en het verbreden van het wereldbeeld van eigen kinderen wordt bevestigd in meerdere onderzoeken. Eigen kinderen hebben onder andere verbeterde sociale en communicatieve vaardigheden. Gypen, West, Van Holen en Vanderfaellie (2020) hebben een overzichtsstudie gedaan van verschillende internationale onderzoeken die deze positieve vaardigheden benoemen. Eigen kinderen van pleegouders voelen zich nuttig omdat ze een pleegkind kunnen helpen en wegwijs maken in hun gezin. Eigen kinderen zijn zorgzamer, minder veroordelend en meer begripvol dan kinderen die geen pleegbroer of -zus hebben. Ze zijn empathisch, verantwoordelijk en hebben zelfvertrouwen. Ook zijn ze geduldiger en meer tolerant dan kinderen die niet opgroeien met een pleegbroer of -zus (Gypen et al., 2020, P.2). Ze geven aan dat het belangrijk voor hen was om te leren dat er mensen zijn die het minder goed hebben dan zichzelf (Raineri et al., 2018, p.628). Ze vinden het een mooie manier om iets te kunnen betekenen voor een ander (Sutton & Stack, 2012, P.602-603; KleinEntink, 2018 p.5.).

5.2.3 Helpende factoren

Communicatie speelt een belangrijke factor voor een positieve ervaring voor het eigen kind. Door goede, open communicatie en betrokkenheid vanuit ouders en hulpverleners ervaren de eigen kinderen dat ze onderdeel zijn van een team waarin ze iets kunnen betekenen voor een ander (Sutton & Stack, 2012; Njøs & Seim, 2018). Steun en erkenning van ouders, familie en hulpverleners is belangrijk voor eigen kinderen om een buffer te creëren tegen stress (Birch, 2016; Sutton & Stack, 2012; Younes & Harp, 2007).

5.3 Uitdagingen

5.3.1 Impact op en veranderingen in het gezin

Pleegzorg heeft een significante impact op het leven van eigen kinderen (Höjer, 2006). De plaatsing van een pleegkind in een pleeggezin heeft invloed op alle gezinsleden. De plaatsing heeft niet alleen effect op de relatie tussen ouder en eigen kind, maar ook met de broers en zussen van het eigen kind (Younes & Harp, 2007). Relaties, grenzen en rollen worden opnieuw vormgegeven. Er kan dus gesteld worden dat het hele gezin pleegzorg als een nieuwe, gezamenlijke taak op zich neemt (Martin, 1993 geciteerd in Adams et al., 2018; Birch, 2016, p.4; KleinEntink, 2018, p.6).

Adams et al. (2018) hebben onderzoek gedaan naar de relatie tussen eigen kinderen en hun ouders. Eigen kinderen noemen verschillende factoren die een goede relatie met hun ouders bedreigen. De verplichtingen die pleegzorg met zich meebrengt leidt tot minder tijd en aandacht van ouders voor het eigen kind.

Eigen kinderen reageren hun frustraties over het pleegkind af op hun ouders en niet op het pleegkind. Hierdoor ontstaat vaker ruzie tussen ouders en eigen kinderen. Niet alleen de relaties in een gezin maar ook relaties met vrienden en partner van het eigen kind kunnen beïnvloed worden door pleegzorg (Serbinski, 2017).

In het dagelijkse leven moeten er kleine aanpassingen gemaakt worden. De beginperiode is ongemakkelijk omdat er een 'vreemde' in huis is (Sutton & Stack, 2012). Het pleegkind heeft een andere soort opvoeding meegekregen. Simpele regels en interacties zijn voor het pleegkind niet altijd vanzelfsprekend. Hiermee omgaan is moeilijk voor het hele gezin (KleinEntink, 2018). Normen, waarden en regels van het dagelijkse leven in het gezin zijn opeens niet meer zo vanzelfsprekend (Höjer, 2006). Aanpassingsvermogen is daarom van belang voor het gezin. De constante verandering van rollen kan ervaren worden als een verlies. Dit kan voor veel stress zorgen (Birch, 2016).

5.3.2 Delen

Het gehele proces van pleegzorg brengt tegenstrijdigheid met zich mee. Eén van de vier tegenstrijdige thema's die Nuske (2010) benoemd is 'delen en verliezen'. Eigen kinderen geven aan dat ze hun gezin kunnen delen met iemand die het minder goed heeft. Daartegenover staat dat kinderen tijd verliezen met hun ouders en eigen gezin. Ze ervaren verlies in het samenwerken als gezin.

Eigen kinderen ervaren het als moeilijk om tijd en aandacht van ouders te delen met pleegkinderen. Ook het delen van persoonlijke ruimte wordt als vervelend ervaren (Younes & Harp, 2007; Serbinski, 2017; Watson & Jones, 2002). Er is jaloezie en frustratie als het gaat om het delen van spullen en slaapkamer. Speelgoed kan soms kapot gemaakt of gestolen worden door het pleegkind (Raineri et al., 2018; Watson & Jones, 2002). Kinderen moeten dingen opgeven doordat er een pleegkind is. Kledingstijl en hobby's worden geïmiteerd door het pleegkind (Raineri et al., 2018).

5.3.3 Verwachtingen en verantwoordelijkheid

Ouders hebben verschillende verwachtingen voor hun eigen kinderen na de plaatsing van een pleegkind. Volgens Younes en Harp (2007) moeten kinderen het goede voorbeeld geven, perfect zijn, meer begripvol, geduldiger en aardiger zijn. Om zo te laten zien hoe een normaal gezin functioneert.

Eigen kinderen ervaren dan ook dat ze actief deelnemen aan de zorg voor het pleegkind. Ze nemen een groot deel van de verantwoordelijkheid op zich (Höjer, 2006). Ze helpen het pleegkind met huiswerk (Raineri et al., 2018). Maar ook passen ze op, lezen voor, spelen samen en helpen ze met de verzorging van het pleegkind (Watson & Jones, 2002). Ook geven ze emotionele support aan de pleegkinderen door naar hen te luisteren en advies te geven (Roche & Noble-Carr, 2017; Noble-Carr et al., 2014).

Naast een groot verantwoordelijkheidsgevoel zijn er ook veel zorgen en stress over pleegbroers en -zussen. Zorgen gaan vaak over het contact en de bezoeken tussen het pleegkind en zijn biologische ouders (Höjer, 2006).

Eigen kinderen ervaren ook een gevoel van zorgverantwoordelijkheid voor hun ouders (Sutton & Stack, 2012). Ze vertellen hun eigen problemen liever niet aan hun ouders om hen zo te beschermen voor te veel emotionele stress (Höjer, 2006; KleinEntink, 2018). Door loyaliteit aan hun ouders doen eigen kinderen alsof de plaatsing mooier is dan hoe ze die zelf ervaren (KleinEntink, 2018, p.5). Eigen kinderen willen hun moeder beschermen tegen het agressieve gedrag van het pleegkind. Ook maken eigen kinderen zich zorgen of hun ouders wel genoeg ondersteuning en rust hebben (Sutton & Stack, 2012). Zeker als zij ouder worden en nog moeten zorgen voor kinderen met gedragsproblemen (Williams, 2017).

Volgens Nuske (2010) vinden eigen kinderen deze verantwoordelijkheid en zorg rol fijn. Tegelijkertijd is dit soms te veel. Eigen kinderen willen ontsnappen aan de verantwoordelijkheid. Ook ontstaat er afstand tussen ouders en kinderen. Eigen kinderen kunnen het hun pleegbroer of -zus kwalijk nemen dat zij aandacht opeisen van en meer stress geven aan ouders.

5.3.4 Stress, erkenning en coping strategieën

Al deze bovengenoemde veranderingen, verwachtingen en verantwoordelijkheden zorgen voor veel stress (Birch, 2016; Roche & Noble-Carr, 2017; Noble-Carr et al., 2014). Naast deze bronnen van stress hebben eigen kinderen ook te maken met het gedrag van het pleegkind. Pleegkinderen maken spullen kapot, stelen en zijn agressief. Ze vertonen pestgedrag, vloeken en schreeuwen. Daarnaast worden eigen kinderen ook blootgesteld aan negatieve invloeden zoals drugs- en alcoholgebruik en soms zelfs zelfmoordpogingen van het pleegkind (Pugh, 1996 geciteerd in Thompson et al., 2016, p.51). Gedrag van het pleegkind kan vragen oproepen bij eigen kinderen. Zij willen graag uitleg over het gedrag van het pleegkind, dit helpt ze om begrip te tonen en er op een goede manier mee om te gaan (KleinEntink, 2018; Höjer et al., 2013).

Andere oorzaken voor stress zijn de veranderingen in het gezin en een gevoel van machteloosheid omdat ze niet betrokken worden bij of weinig kunnen veranderen aan het pleegzorgproces. Verwachtingen die niet overeenkomen met de werkelijkheid en verdriet bij het beëindigen van een plaatsing zijn ook factoren voor stress (Birch, 2016).

Eigen kinderen missen erkenning van hun ouders voor de inzet die zij tonen (KleinEntink, 2018, p.11.). Ze voelen zich vaak niet gehoord en gezien. Dit resulteert in het letterlijk of figuurlijk roepen om aandacht van hun ouders. Sommigen trekken zich terug en worden stil als ze ervaren dat hun ouders niet luisteren (Nuske, 2010).

Ook van hulpverleners ontbreekt vaak de erkenning voor eigen kinderen, terwijl ze dit wel graag zouden ontvangen (Williams, 2017; Watson & Jones, 2002). Erkenning van ouders heeft meer effect, maar soms is de hulpverlener de enige persoon die deze erkenning kan bieden (Michielsen et al., 2007, geciteerd in Split, 2019, p.8). De erkenning van een hulpverlener is bevorderend voor het zelfvertrouwen van het eigen kind (Split, 2019).

Om met stress om te gaan gebruiken eigen kinderen van pleegouders volgens Birch (2016) de volgende coping strategieën: actief of emotie regulerend, vermijden en opstandig zijn. Eigen kinderen maken hun problemen vaak kleiner dan dat ze zijn en ontkennen op deze manier hun eigen behoeftes en emoties. Ook idealiseren eigen kinderen ouders of pleegkinderen waardoor ze verantwoordelijkheid op zich nemen, de ander beschermen en zichzelf tekortdoen (Stoneman & Dallos, 2019).

5.3.5 Voorbereiding op en begeleiding tijdens het pleegzorgproces

Meerdere onderzoeken bevestigen dat eigen kinderen weinig tot niet meegenomen worden in de beslissing en voorbereiding voor pleegzorg. Sommige kinderen gaven aan niet te weten wat pleegzorg was en kregen weinig informatie. De verwachtingen kwamen vaak niet overeen met de realiteit (Stoneman & Dallos, 2019; Younes & Harp, 2007). Ze voelen druk om ja te zeggen of worden beïnvloed door het enthousiasme van ouders zonder dat ze goed weten wat ze te wachten staat (Targowska et al., 2015). Ook komt naar voren dat kinderen pleegzorgmedewerkers bijna nooit zien of spreken. Ze worden gezien als “iemand die mijn ouders kent” (Raineri et al., 2018, p.630).

Hoofdstuk 6: Deelvraag 2

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van deelvraag 2: “Wat komt uit het beleidsdocument van StudentenWelzijn naar voren wat betreft de ondersteuning aan studenten?” beschreven.

6.2 Ondersteuning aan studenten

Studenten hebben recht op extra ondersteuning tijdens hun studie. Expertisecentrum Inclusief Onderwijs (Ecio) is een organisatie die hogescholen, universiteiten en mbo-instellingen adviseert en ondersteund bij het vormgeven van extra ondersteuning (ECIO, 2023). Juridisch hebben instellingen voor hoger onderwijs de plicht om aandacht te geven aan de persoonlijke ontwikkeling van studenten en maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef te creëren en vergroten (Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, 2018, Art. 1.3, lid 5).

StudentenWelzijn heeft in 2023 een beleidsplan opgesteld 'integrale aanpak Studentenwelzijn 2023-2025' opgesteld. Daarin beschrijven ze de visie op StudentenWelzijn, en hoe dat binnen de CHE plaats vindt. Sinds dat de CHE bestaat is er aandacht voor het begeleiden van studenten die tegen problemen aanlopen. In 2016 werd het Studieloopbaancentrum opgericht. Het doel van dit Studieloopbaancentrum was: “Beleid en maatregelen op het gebied van omgaan met studeren met een functiebeperking goed centraal coördineren” (Bac et al., 2023, p.5). In 2020 is de naam veranderd naar StudentenWelzijn. De focus is van studiesucces naar studentensucces veranderd. Dit past bij het opkomend nationale bewustzijn (Coppens et al., 2022, p.3). De Vereniging Hogescholen kiest er sinds maart 2019 bewust voor om de term 'studentsucces' te gebruiken in plaats van 'studiesucces'. Omdat ze vinden dat de student zich niet alleen professioneel ontwikkelt, maar ook persoonlijke ontwikkeling tijdens zijn hele loopbaan, die verder gaat dan de hbo-studie. De term 'studentsucces' is breder dan 'studiesucces' (Meens & Dijkstra, 2021).

StudentenWelzijn heeft drie speerpunten opgesteld waar zij zich de komende jaren (2023-2027) op willen richten (Bac et al., 2023, p.14). Deze speerpunten vormen de basis voor de huidige vormen van ondersteuning.

1. Sense of belonging: "Fysieke en mentale plek waar studenten zich thuis en veilig voelen om zich verder te ontwikkelen in hun professionele en persoonlijke identiteit."
2. Preventie: "Inzetten op preventie naast de huidige focus op en inspanning voor het oplossen van al ervaren problemen en klachten."
3. Kennis en kunde: Het verder vergroten van de kennis en kunde binnen de CHE met betrekking tot welzijn van studenten.

Hoofdstuk 7: Deelvraag 3

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van deelvraag 3: “Wat zeggen studenten op de CHE, die eigen kind zijn van pleegouders, over hun ervaringen op het gebied van eigen kind zijn van pleegouders?” beschreven (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.305).

7.2 Resultaten

De resultaten zijn verzameld aan de hand van interviews (zie bijlage 3). Deze zullen ter onderbouwing gekoppeld worden aan de literatuur die beschreven is in hoofdstuk 5. De resultaten zijn geanalyseerd aan de hand van de analysemethode “thematische coderen” (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.251 & 252).

7.2.1 Gezinssituatie

Er zijn zes vrouwelijke studenten geïnterviewd die eigen kind zijn van pleegouders. Zij zijn tussen de 19 en 23 jaar. Ze studeren alle zes op de CHE en hebben één of meerdere pleegbroers en/of -zussen. 1 van de 6 studenten heeft sinds kort geen pleegbroers en -zussen meer. 4 van de 6 studenten wonen op kamers. De helft van de respondenten heeft ervaring met crisisopvang. Alle respondenten hebben ervaring met vaste pleegzorgopvang. 1 van de 6 respondenten heeft ervaring met het zijn van een gezinshuis. Ze waren allemaal onder de 10 toen het eerste pleegkind in huis kwam.

Wat opvalt is dat de leeftijd van de respondent en het pleegkind een belangrijke rol speelt in de band met de pleegkinderen. Hoe jonger het pleegkind en eigen kind, hoe meer het voelt als een echt broertje of zusje (Noble-Carr et al., 2014, p.14-17; KleinEntink, 2018 p.5.; Sutton & Stack, 2012).

“Ja dat vind ik wel een verschil met de jongste en de oudste twee. Ook omdat de oudste twee er echt al wel heel lang zijn en die waren er allebei al van baby af aan. En die jongste twee die zijn er nu denk ik zo'n twee jaar. Toen ze kwamen waren ze 4 en 2. Dus dat is wel een hele andere leeftijd dus ook niet vanaf baby af aan. Dus dat voelt dan eerder als pleeg broertje en pleegzusje dan bij de oudste twee.” (RC|3.15,2023)

Dit maakt dat eigen kinderen vaak bewust zeggen dat het gaat om een pleegbroertjes of -zusjes omdat mensen anders raar opkijken.

“En voor mij is dat gewoon een zusje, dus ik moet het er altijd echt, ik kies er bewust voor om te zeggen dat het een pleegzusje is. Omdat je achteraf dan vragen krijgt van, huh heb je een pleegzusje?” (RE|3.37,2023).

De meerderheid van de respondenten geeft aan een goede band te hebben met hun pleegbroers en/of -zussen. Eén respondent geeft aan dat haar band niet zo goed is. Dit komt volgens haar deels doordat haar pleegbroer en -zus, biologische broer en zus zijn.

“Want we merken wel enorm dat ze soort van, omdat ze biologische broer en zus zijn, dat ze een beetje op elkaar over aangeleverd zijn. Als het ware dat ze alleen elkaar zien als een gezin binnen gezin. Dat, dat ook wel een grote rol speelt binnen de verhoudingen in het gezin” (RD| 3.36,2023).

7.2.2 Veranderingen binnen het gezin

Als er een pleegkind in het gezin komt zorgt dit voor veranderingen in rollen, relaties, regels en grenzen (Birch, 2016). Wat opvalt is dat de eigen kinderen de komst van een pleegkind ervaren als inbreuk op hun ruimte (RC|3.67,2023). Het voelt alsof er een vreemde in huis is (RE|3.40,2023; Sutton & Stack, 2012).

Eigen kinderen zeggen dat dit aanpassingsvermogen vraagt. Het heeft invloed op hun eigen ruimte en er veranderen rollen en regels. Er is een nieuwe en andere dynamiek in huis. Toch geven de meeste respondenten aan dat zij deze aanpassingen logisch vinden.

“Ik denk dat mijn ouders er echt wel voor hebben gezorgd dat het echt niet zoveel hoefde. Natuurlijk wel wat. Maar ja, dat vind ik dan logisch. Aangezien je toch iemand erbij hebt. Het is net zoals dat je, je moet aanpassen aan een andere broer of zus” (RF|3.44,2023).

Verandering in regels zijn vooral ingewikkeld als dit betekent dat er opeens meer structuur in huis komt of er extra rekening gehouden moet worden met het pleegkind. Bij respondent B waren ze eerst alleen een pleeggezin en zijn haar ouders later gezinshuisouders geworden. Dit verschil zorgde voor professionalisering thuis.

“Ik denk wel dat toen met het gezinshuis dat het hele huishouden wat professioneler wordt. Vroeger werkten we nooit met schema's, nu wel. En er komen allemaal bijvoorbeeld voor de jongste kinderen allemaal beloningssystemen en kaartjes. Dus ik denk dat het zulk soort kleine praktische dingen zijn. Dat, dat echt veranderd is.” (RB|3.92,2023).

De relaties binnen het gezin veranderen ook (Younes & Harp, 2007). Een van de respondenten geeft aan dat het vertrek van haar pleegbroer en -zus voor meer rust heeft gezorgd en dat de relatie met haar biologische gezin closer is geworden.

“En ik denk wel dat toen ze het huis uitgingen, dat het wel rust heeft gegeven ofzo. Maar dat er wel gewoon iets meer ruimte was” (RA|3.21,2023).

Er vinden veel kleine veranderingen plaats in het dagelijkse leven. Zo zijn er soms veel wisselingen en moeten eigen kinderen best snel weer aan een nieuw pleegkind wennen, ze geven aan dat dit ook snel gaat omdat een pleegkind 24/7 bij ze is. Respondent F illustreert die kleine veranderingen met een voorbeeld van een kinderstoel:

“Ik had die eerste week gemist, want ik was op de groep acht kamp. Zij waren inmiddels al een beetje gewend, de rest van mijn gezin. En ik kwam nog op aan tafel, en dan zat hij in de kinderstoel. Hadden we weer een kinderstoel” (RF|3.60,2023).

7.2.3 Betrokkenheid en inspraak

Een belangrijk thema voor eigen kinderen van pleegouders is erkenning (KleinEntink, 2018). Daarbij komt ook dat zij graag betrokken willen worden in het proces en inspraak willen hebben. De meerderheid van de respondenten is niet echt betrokken geweest bij de keuze voor pleegzorg. De meeste van de respondenten waren te jong om mee te beslissen tijdens de start van pleegzorg. De meerderheid van de respondenten geeft aan dat later de keuze voor pleegzorg wel met hen besproken is als er een nieuw pleegkind bij kwam. Of dat de keuze eerst niet met hen besproken was maar bij terugkomst van een pleegkind dit wel besproken werd (RE|3.31,2023).

“Maar mijn ouders die hadden wel van tevoren natuurlijk aangegeven en overlegt een beetje met he, wat vinden jullie hiervan? Stel dat we ons weer open stellen voor een pleegkindje erbij. En ja, wij waren natuurlijk wel enthousiast” (RD|3.56,2023).

Niet alleen door ouders maar ook door pleegzorgmedewerkers willen eigen kinderen graag gezien en betrokken worden. Alle respondenten geven aan niet meer dan één keer met een pleegzorgmedewerker gesproken te hebben, terwijl ze dit wel graag hadden gewild. Ze waren vaak erg jong toen dit gesprek plaatsvond en er is later nooit weer een gesprek geweest. Ze geven aan dat pleegzorgmedewerkers erg onbereikbaar zijn en ze het gevoel krijgen dat ze er alleen maar voor hun ouders zijn en het veel te druk hebben om met hen in gesprek te gaan (Raineri et al., 2018). Toch zouden ze dat wel graag willen.

"Omdat vooral de begeleiders die erop zaten hadden vooral aandacht voor mijn ouders. Dus niet per se voor ons als broers, zussen van de pleegkinderen. Uiteindelijk stellen wij ook ons huis open, maar de begeleiding was vooral gericht op mijn ouders eigenlijk. Dus er werd dan niet echt aan ons gevraagd: hè, wat vinden jullie ervan dat er weer crisisopvang komt en dat er weer een baby komt? Of wat dan ook. Dus dat hebben wij wel gemist toen" (RC|3.27,2023).

7.2.4 Positieve aspecten

De algehele ervaring is voor de meeste van de respondent overwegend positief (Noble-Carr et al., 2014) (RA|3.63,2023, RB|3.94,2023, RE|3.79,2023, RF|3.13,2023). De meerderheid vindt dat er extra gezelligheid is in hun gezin door de komst van een pleegbroer of -zus.

"En ik heb wel echt heel veel intens veel liefde voor ze allemaal. Dus ik ben heel blij dat ze in mijn leven zijn, stuk voor stuk." (RB|3.14,2023).

Uit de interviews blijkt dat eigen kinderen het vaak gezellig vinden om tijd door te brengen met hun pleegbroertje of -zusje. Bijvoorbeeld door een spelletje samen te doen.

"Als je een keer met zijn allen 's avonds een spel speelt. En dan kan ik met mijn team met mijn zusje tegen mijn ouders. En dat dan gaat het, dan is het gewoon leuk en gezellig en dat is ook goed." (RD|3.31,2023).

Verschillende pleegzorgorganisaties organiseren eens in de zoveel tijd een pleegzorgdag. Op deze dagen worden er activiteiten georganiseerd voor het pleeggezin inclusief de eigen kinderen daarvan. 2 van de 6 respondenten hebben hier wel eens met hun gezin aan meegedaan en ervaarde dat als positief.

"Vanuit pleegzorg heb je heel vaak een pleegzorgdag. Dat is eens in de twee jaar. Maar wij zijn dus als gezin heel vaak naar Walibi geweest en dolfinarium. Dat was gewoon eens in de zoveel tijd. Dat vonden wij wel heel leuk. Want zo pretpark werd gewoon helemaal opengesteld voor alleen maar pleeggezinnen. Dat was ook altijd heel leuke bonus." (RE|3.46,2023).

Het opgroeien met pleegbroertjes en -zusjes levert kwaliteiten en vaardigheden op. Zo blijkt uit een onderzoek van Gypen (2020) dat eigen kinderen van pleegouders verantwoordelijker zijn en meer tolerant. De respondenten krijgen meer verantwoordelijkheid (RC|3.58,2023, RF|3.72,2023). Dit wordt ervaren als een kwaliteit, maar soms ook als een valkuil.

Eigen kinderen geven aan dat ze het mooi vinden om door het bieden van pleegzorg iets te kunnen betekenen voor anderen (Sutton & Stack, 2012).

"Ben zelf ook sociaal werker. Dus dan lees ik ook op het nieuws dat alle spanningen in gezinnen toeneemt en dan was ik alleen maar blij dat wij daar ook iets in konden betekenen." (RE|3.35,2023).

Eigen kinderen zijn vaak zelfstandig. Opvallend is dat de meerderheid van de respondenten geeft aan dat ze erg zelfstandig zijn. Zelf geven ze aan dat ze denken dat dit niet per se te maken heeft met het

hebben van pleegkinderen in huis maar geven aan dat dit waarschijnlijk wel van invloed is geweest op deze kwaliteit (RA|3.57,2023, RC|3.61,2023, RF|3.34,2023).

"Het kan deels komen doordat wij pleegkinderen hebben gehad. Maar ik ben heel zelfstandig. En ik zie dat wel als kwaliteit ergens." (RA|3.57,2023).

Zelfstandigheid wordt als kwaliteit genoemd, deze kwaliteit wordt ook ingezet bij de studie. Tegelijkertijd kan zelfstandigheid ook een valkuil zijn voor de eigen kinderen. Daarover meer in hoofdstuk 7.2.5.

Het hebben van een pleegbroer of -zus beïnvloed je normen en waarden. In veel interviews is het naar voren gekomen dat eigen kinderen veel oog hebben voor de mensen om hun heen en het belangrijk vinden dat iedereen erbij hoort. Dit is iets wat ze van huis uit meekrijgen.

"Ik heb wel altijd zo van dat ik denk van, oh ja ik wil wel gewoon dat iedereen erbij hoort." (RA|3.48,2023).

Ook zetten ze deze vaardigheid in om mensen erbij te betrekken die een beetje buiten de groep liggen (RA|3.50,2023).

Eigen kinderen hebben een goed inlevingsvermogen omdat ze opgegroeid zijn met mensen die een andere achtergrond dan zichzelf hebben.

"Als je iedereen kan leren kennen, dan kan je meer verplaatsen in een ander." (RD|3.27,2023; RB|3.21,2023).

Door het opgroeien met anderen en niet alleen met je eigen gezin, wordt het wereldbeeld verbreed en kijken eigen kinderen met een open blik naar de mensen om hen heen (RE|3.42,2023).

"En ja, het is gewoon heel bijzonder, want je zit ook met heel veel culturen opeens in een huishouden, en heel veel achtergronden. Dus dat heb ik altijd heel leuk en verbredend ook gevonden. Ik ben gelukkig wel opgevoed met heel veel culturen en verhalen en noem het maar op. Dus dat vind ik heel verrijkend. Ook voor beroepsleven, voor alles." (RB|3.17,2023).

Twee van de zes respondenten zetten deze vaardigheid ook in hun studie en werk in.

7.2.5 Helpende factoren

Er zijn een aantal helpende factoren die ervoor zorgen dat eigen kinderen de plaatsing van pleegkinderen als positief ervaren. Het is belangrijk dat er open gecommuniceerd wordt (Sutton & Stack, 2012). Vier van de zes respondenten werd betrokken bij de keuze van hun ouders voor pleegzorg en heeft dit als prettig ervaren (RB|3.29,2023; RD|3.58,2023; RE|3.31,2023; RF|3.27,2023).

Uitleg over de problematiek van het pleegkind is voor respondenten fijn. Op deze manier weten ze waar ze aan toe zijn.

"Dus dat is wel heel behulpzaam. Dus maar dat is inderdaad wel heel belangrijk om daar bewust van te zijn, zodat je ook het ook begrijpt als iemand op een bepaalde manier gedraagt." (RB|3.52,2023).

RA geeft aan dat de eigen kinderen van het gezin altijd voorop stonden en heeft dit als prettig ervaren (RA|3.65,2023).

7.2.6 Uitdagingen

De meerderheid van de respondenten geeft aan een grote verantwoordelijkheid te ervaren richting hun pleegbroertjes en -zusjes. Zoals in hoofdstuk 7.2.4 beschreven wordt dit positief ervaren. Echter is het soms ook een uitdaging. Eigen kinderen zorgen door hun grote verantwoordelijkheidsgevoel extra voor hun pleegbroertje of -zusje (RC|3.70,2023).

"Dus dan voel me dan wel weer verantwoordelijk. En dan stuur ik wel mijn broertje en zusje aan, en doe even wat extra. Of leg dan even R. op bed. Zodat mijn moeder het een keer niet hoeft te doen." (RF|3.72,2023).

Daarnaast hebben eigen kinderen ook vaak een groot verantwoordelijkheidsgevoel richting hun ouders (Sutton & Stack, 2012; KleinEntink, 2018). Door de stress die hun ouders ervaren door de komst van een nieuw pleegkind, houden eigen kinderen van pleegouders hun problemen liever voor zichzelf om zo hun ouders niet extra te belasten (RB|3.28,2023). Dit zorgt voor extra druk bij het eigen kind.

"Ja daar heb ik ook al een beetje druk in ervaren en legde ik ook wel een beetje druk op mezelf. In van nou, weet je hoeft niet nog een probleem te veroorzaken dus zorg ervoor dat jij het wel even op orde hebt." (RB|3.74,2023).

Zoals in hoofdstuk 7.2.4 wordt beschreven, wordt zelfstandigheid gezien als een positieve vaardigheid, maar kan het kan ook een uitdaging zijn. Deze zelfstandigheid komt vaak doordat eigen kinderen al jong veel dingen zelfstandig moesten doen omdat er veel aandacht van de ouders naar de pleegkinderen ging (RC|3.61,2023). Een van de zes studenten geeft aan dat deze vaardigheid voor haar ook een valkuil is geworden in haar studie.

"Maar ook een beetje als valkuil, nu op school. Want ik hou heel veel van om zelfstandig dan aan de slag te gaan. Dus in die zin skip ik door mijn zelfstandigheid best wel veel colleges." (RA|3.59,2023).

Eigen kinderen moeten tijd en aandacht van hun ouders delen met de pleegkinderen. Ze voelen zich niet altijd gehoord en gezien door hun ouders (Nuske, 2010; KleinEntink, 2018). Voor pleegouders kan het moeilijk zijn om hun aandacht goed te verdelen (RF|3.40,2023). Verschillende respondenten geven aan dat er door de komst van pleegkinderen (tijdelijk) minder aandacht voor hen was (RF|3.62,2023; RD|3.83,2023). Zeker als er crisisopvang geboden wordt kan het zijn dat in korte tijd de aandacht verschuift omdat het pleegkind er plotseling is.

"Ja je hebt natuurlijk wel dat er pleegkinderen erbij komen en dan, die hebben gewoon meer zorg nodig dan de eigen kinderen. Dus je merkt dan wel dat de aandacht wel verschuift, zeg maar naar die kinderen. Ook omdat die echt plotseling komen en gewoon meer aandacht en zorg nodig hebben. Dat het die het ook wel meer opeisen zeg maar." (RC|3.59,2023).

Eigen kinderen zijn er vaak aan gewend dat er soms wat minder aandacht voor ze is. Een van de respondenten geeft aan dat die aandacht later vaak wel weer wordt ingehaald (RB|3.23,2023).

Een pleegbroer of -zus kan voor spanningen thuis zorgen. Het gedrag van pleegkinderen kan moeilijk te begrijpen zijn voor de eigen kinderen. Het is daarom van belang dat het gedrag van pleegkinderen wordt uitgelegd, zodat de eigen kinderen hun pleegbroer of -zus beter begrijpen (KleinEntink, 2018; Höjer et al., 2013). De meeste respondenten waren op de hoogte van de problematiek van hun pleegbroertje of -zusje, maar weten niet de details (RA|3.29,2023; RC|3.90,2023; RD|3.67,2023). Zij geven aan dat het fijn was geweest als ze meer op de hoogte zouden zijn van de problematiek, zodat ze het gedrag van hun pleegbroertje of -zusje kunnen verklaren en begrijpen.

"Ja, soms had je wel meer willen weten. Maar tegelijkertijd, wat voegt het toe? Ik had wel bij me pleegzusje die kwam toen ze 4 was af en toe van dat zij gedrag vertonen dat je dan eigenlijk, ergens wilde ik dat verklaren of zo, wilde ik haar meer begrijpen." (RC|3.91,2023).

Twee van de zes respondenten weten wel meer over de problematiek van hun pleegbroers en -zussen (RE|3.70,2023). Hun ouders vertelden hun daarover.

De plaatsing van een pleegkind kan voor stress zorgen. Er zijn bijvoorbeeld veel ruzies tussen de pleegouders en de pleegkinderen (RD|3.43,2023). Of de plaatsing zorgt voor spanningen tussen ouders. Dat geeft onrust in het gezin (RE|3.22,2023; RE|3.25,2023).

Alle respondenten hebben ervaren hoe het is als een pleegkind uit het gezin vertrekt. Hier zijn verschillende redenen voor geweest. Soms kon het pleegkind terug naar familie, was het een tijdelijke plaatsing of was er sprake van een breakdown omdat het niet meer goed ging tussen het pleeggezin en het pleegkind. Voor de meerderheid van de respondenten was dit afscheid moeilijk (RA|3.30,2023; RC|3.83,2023; RF|3.18,2023). De gezinnen die crisispleegzorg bieden krijgen te maken met snelle wisselingen in het gezin, dit is voor eigen kinderen vaak moeilijk. Er is niet altijd de mogelijkheid om het afscheid te verwerken (RC|3.52,2023).

"Maar het is natuurlijk veel beter als ze terug kunnen naar familie. Al is het wel voor ons lastig om dan afscheid te nemen." (RD|3.8,2023).

Dit voorbeeld illustreert dat het nemen van afscheid zorgt voor een dubbel gevoel. Naast begrip en verdriet kan het soms ook voor opluchting zorgen (RB|3.37,2023).

7.2.7 Verwachtingen

Er zijn twee opvallende verwachtingen uit de interviews naar voren gekomen. Pleegouders verwachten van hun eigen kinderen dat zij hun pleegbroer of -zus behandelen en zien als hun echte broer of zus. Er wordt verwacht dat ze het goede voorbeeld geven. Ze willen dat het gezin normaal functioneert (Younes en Harp, 2007).

"Nou wel een beetje de verwachting dat ik wel gewoon, ja gewoon aardig zou doen. En dat ik ze wel gewoon goed zou behandelen. Ook gewoon als een soort van een volwaardige zus en broer. Dat werd wel werd niet uitgesproken of zo. Maar je voelt die verwachting wel. Met je gewoon, ook ja gewoon, als je eigen broer en zus gewoon met hen omgaat. En ze daarin niet te kort doet ja." (RA|3.40,2023).

De verwachtingen worden soms uitgesproken door ouders, maar regelmatig creëren eigen kinderen deze verwachtingen ook voor henzelf omdat zij deze verwachtingen aanvoelen. Dit zorgt ervoor dat ze het gevoel hebben dat ze een voorbeeld moeten zijn voor hun pleegbroertjes en -zusjes (RB|3.73,2023; RF|3.55,2023). Toch vinden eigen kinderen al deze verwachtingen vaak logisch.

"Alleen maar heel logisch. Dat is ook waar je ook samen uiteindelijk dan voor kiest, om dan weer iemand in je gezin te nemen." (RF|3.69,2023).

Hoofdstuk 8: Deelvraag 4

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van deelvraag 4: “Wat zeggen studenten op de CHE, die eigen kind zijn van pleegouders, en medewerkers van StudentenWelzijn over hoe StudentenWelzijn ondersteuning kan bieden aan studenten die eigen kind zijn van pleegouders?” beschreven (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.305).

8.2 Resultaten

Voor de beantwoording van deze deelvraag zijn zes studenten die eigen kind zijn van pleegouders geïnterviewd. Drie medewerkers van StudentenWelzijn hebben gereageerd op citaten uit de interviews met studenten. Er is gesproken met een studentpsycholoog, een slb’er van social work, die ook 20 jaar ervaring heeft als pleegzorgmedewerker, en een slb’er van verpleegkunde. Het interview met deze laatste slb’er is niet volledig bruikbaar omdat hij het onderwerp niet goed begrepen heeft. Echter heeft hij wel duidelijke ideeën over de implementatie van kennis onder slb’ers. Deze ideeën zijn algemeen bruikbaar en daarom is ervoor gekozen om die bijdrage wel mee te nemen. De rest van het interview zal niet gebruikt worden.

De data zijn geanalyseerd aan de hand van de analysemethode ‘thematisch coderen’ (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.251 & 252).

8.3 Ondersteuningsadvies van studenten

De geïnterviewde studenten, die eigen kind zijn van pleegouders, hebben adviezen gegeven voor de ondersteuning van eigen kinderen van pleegouders op de CHE.

Alle respondenten hebben nog niet eerder ondersteuning gehad van StudentenWelzijn voor het zijn van eigen kind van pleegouders.

De respondenten noemen drie thema's:

1. Erkenning en bekendheid
2. Weten waar ze terecht kunnen
3. Gesprekken

Er is volgens hen meer erkenning (RE|4.3,2023) en bekendheid (RA|4.7,2023; RC|4.4,2023) nodig vanuit StudentenWelzijn voor eigen kinderen van pleegouders. Zij geven aan dat ze graag erkenning willen over dat dit grote invloed kan hebben op de studie en studieresultaten en erkenning voor dat hun gezinssituatie niet zo ‘normaal’ is. Zodat slb’ers hiervan afweten.

“En voor studentenwelzijn goed om te weten dat dit gewoon best wel een impact op je kan hebben. Dus dat je dus daarnaar door kan vragen.” (RE|4.6,2023).

De respondenten geven aan dat ze duidelijker willen weten waar ze terecht kunnen met hun vragen en voor een gesprek en/of hulp.

“Ze kunnen wel erkenning geven, maar ze kunnen het alleen geven als ze ook weten aan wie ze erkenning moeten geven. Dus dat studenten ook weten dat het, als je het lastig hebt thuis of wat dan maar ook, dat je dan echt bij hen terecht kan en dat ze dan echt kunnen helpen” (RF|4.7,2023).

Er moet volgens hen aandacht zijn in de gesprekken met slb’ers voor hun situatie. Waarin het belangrijk is dat de slb’er doorvraagt en regelmatig vraagt hoe het met hen gaat en of er nog iets is veranderd in de thuissituatie (bijvoorbeeld de komst van een nieuw pleegkind). Het is belangrijk dat

een slb'er geen aannames doet. Daarbij is het belangrijk dat de slb'er het eigen kind van pleegouders doorverwijst naar de studentpsycholoog of hogeschoolpastor als dat nodig is (RA|4.3,2023).

“Ja ik denk gewoon in gesprek. Ook gewoon een beetje oog voor, van dat ook die vraag komt hè hoe gaat het met gezin, zijn er nog nieuwe mensen bijgekomen of niet, zijn er mensen weggegaan. Gewoon even checken. Ik denk dat ik dat al heel fijn zou vinden” (RB| 4.4,2023).

8.4 Medewerkers over ondersteuning

Medewerkers van StudentenWelzijn (studentpsycholoog, slb'er social work en slb'er verpleegkunde) zeggen het volgende over de quotes die aan hen zijn voorgelegd van de studenten. De subhoofdstukken zijn afgeleid van het label & themaschema. Deze onderwerpen komen voort uit de interviews.

8.4.1 Weten dat eigen kind van pleegouders zijn niet 'normaal' is.

Medewerkers van StudentenWelzijn herkennen dat eigen kinderen van pleegouders vaak pas later doorhebben dat hun situatie niet zo normaal is als ze eerst dachten.

“Ja herkenbaar. Ja, en dat had ik ook al tijdens toen ik docent was en PC en SLO gaf, zeg maar van dat ik dat toen al wist. En ook vanuit mijn praktijk in Transit, waar ik hiervoor heb gewerkt. Dat het toen ook al wel naar voren kwam van: nou ja, dat toch een wat anders dan normale situatie is, zeg maar.” (SP|4.1,2023).

De slb'er van verpleegkunde denkt dat deze later realisatie komt door een toenemend reflecterend vermogen. Ook de slb'er van Social Work ziet dat eigen kinderen van pleegouders een bepaalde reflectie doormaken (SLBS|4.1,2023).

“Ik snap dat dit gebeurt. Omdat, ja eigenlijk het hele reflecterende vermogen ook in die leeftijd toeneemt. Dus dat zeg maar het nadenken over jezelf eigenlijk pas goed van start gaat. Dus dat het ook wel logisch is dat, zeg maar dat zo een opleiding dat activeert en stimuleert” (SLBV|4.1,2023).

De studentpsycholoog geeft aan dat eigen kinderen meegaan in de roeping van hun ouders. Pas later realiseren ze zich dat het veel van hun ouders en henzelf vraagt.

“Vaak is er in dat soort gezinnen vanuit ouders en daar worden kinderen natuurlijk meegenomen, biologische kinderen, een soort gedrevenheid. Dat het mooi is om iets te betekenen voor andere mensen en andere kinderen en een bepaalde opofferingsgezindheid. Bepaalde mate van altruïsme en dat wordt als positief gezien, ook soms nog vanuit het geloof extra benadrukt” (SP|4.2,2023).

8.4.2 Een 'plek' voor eigen kinderen van pleegouders op de CHE

Tijdens de intake vragen studentpsychologen altijd naar de gezinssituatie. Als iemand benoemt dat zij eigen kind zijn van pleegouders wordt hierop doorgevraagd. Dit is meestal niet de beginvraag waarmee studenten bij de studentpsychologen aankloppen. Vaak gaat deze beginvraag over het vastlopen in hun studie of niet lekker in hun vel zitten.

“Kijk, als studentpsycholoog doen we denk ik dat al wel redelijk. Van op het moment dat we een intake hebben en we dan zien van: hé, ze hebben pleegkinderen in het gezin. En daar dan expliciet naar te vragen” (SP|4.6,2023).

Ze neemt aan dat studenten weten dat ze bij de slb'ers en studentpsychologen of hogeschoolpastor terecht kunnen. Er komt steeds meer bekendheid voor StudentenWelzijn. Maar er valt nog wat te halen in de professionalisering van de slb'er. Tegelijkertijd ligt de verantwoordelijkheid om hulp te

vragen bij de studenten zelf. Ze verwacht van slb'ers dat zij doorvragen naar de gezinssituatie en hoe dit voor de eigen kinderen is.

"Ja, ik zou het logisch als iemand zegt, van ja, nou, ik heb twee of drie biologische broertjes en we hebben ook nog drie pleegkinderen. Ja, dat dan een slb'er zou vragen van hoe is dat voor je?" (SP|4.25,2023).

Slb'ers geven aan dat ze tijdens een kennismakingsgesprek met studenten altijd beginnen met vragen naar de familie- en gezinscontext (SLBS|4.17,2023). Vaak komen bepaalde thema's dan wel naar boven. Echter geven de medewerkers van StudentenWelzijn aan dat het noemen van zulk soort thema's de verantwoordelijkheid van de student is (SP|4.24,2023).

"Ik vind dat deze student in de eerste plaats zelf verantwoordelijk is voor een hulpvraag stellen." (SLBS|4.15,2023).

Als deze thema's genoemd worden vinden de slb'er het logisch dat ze daarop door vragen, maar het is niet altijd makkelijk (SLBV|4.4,2023; SLBS|4.16,2023). De balans tussen doorvragen en niet verder vragen wordt als een dunne lijn ervaren (SLBS|4.8,2023). Daarnaast zijn de adviesraden door de privacywetgeving niet meer zo vanzelfsprekend, het advies vragen aan collega's over bepaalde thema's waar studenten mee komen gebeurt daarom niet zo vaak meer (SLBV|4.2,2023).

"Ja, wat ik dan doe? Ja, dat is een goede vraag. Nou, ik heb wel respect voor dat soort wensen van studenten om sterk te willen zijn. Dus ik wil ze niet graag een gevoel aanpraten van dat ze bijzonder zijn. Als ze daar zelf zeg, maar niet klaar voor zijn. Dat is natuurlijk ook een ding, dus de vraag is of je daar zeg maar doorheen moet prikken en hoe je dat het beste kan doen. Ja, dat vind ik een spannend proces" (SLBV|4.5,2023).

Er is behoefte aan een plek, die volgens de slb'er van verpleegkunde laagdrempelig moet zijn.

"Zij zoeken dus echt duidelijk een plek, een loket, dat begrijp ik. Dus een vorm van laagdrempeligheid en iemand bij wie je je thuis voelt en bij wie dat veilig is. Is ook belangrijk" (SLBV|4.3,2023).

8.4.3 Erkenning

De studentpsycholoog herkent de toenemende aandacht voor deze groep (SP|4.8,2023). Zij denkt dat een gespreksgroep voor eigen kinderen van pleegouders (zie subhoofdstuk 8.3.4) kan leiden tot meer erkenning voor deze groep studenten.

"En je kan ook voor de mensen die het zelf betreft, kan dat ook ja, toch een soort van of stok achter de deur zijn om erover te gaan praten of over na te gaan denken of een erkenning zijn van: oh ja weet je, blijkbaar is dit, nou ja kan dit ingewikkeld zijn. Dus dat lijkt me eigenlijk een hele goeie" (SP|4.28,2023).

Soms vergeten slb'ers gesprekken te documenteren, dit kan er tot leiden dat het vergeten wordt waardoor er dus minder erkenning is voor studenten.

"Helaas sluit ik niet uit, en dat gebeurt mijzelf ook wel eens, dat ik dat soms niet goed genoeg documenteer of registreer. En dat ik het misschien zelfs als ik het zelf niet, zeg maar, voldoende het gewicht ervan heb onderkend, dat ik het zelfs vergeet" (SLBV|4.7,2023).

De slb'er van Social Work is kritisch over in hoeverre StudentenWelzijn erkenning moet bieden aan deze groep studenten. Hij vindt dat dit ook een verantwoording is van de mede studenten die om de student heen staan (SLBS|4.22,2023).

8.4.4 Aanbevelingen voor ondersteuningsmogelijkheden

De medewerkers van StudentenWelzijn noemen een aantal aanbevelingen voor het meer aandacht schenken aan eigen kinderen van pleegouders en hoe zij beter zouden kunnen worden ondersteund.

Een gespreksgroep (SP|4.27,2023) zou volgens de studentpsycholoog een goede optie kunnen zijn. Deze kan opgezet worden door het hogeschoolpastoraat en afhankelijk van de behoefte 1 à 2 keer per jaar plaatsvinden.

Er is een proces aan de gang voor het professionaliseren van de slb'er. Scholing (SLBV|4.10,2023) in bijvoorbeeld de vorm van een workshop (SP|4.22,2023) of masterclass (SP|4.26,2023) zou een mogelijkheid zijn. Daarnaast kan het een item worden op de lijst voor thema's waar een slb'er op kan letten.

“Het zou mooi zijn als er een soort lijstje is. Van hè: nou ja, dit zijn iets minder normale situaties, zeg maar. Nou ja, dat dat deze daar ook tussen staat” (SP|4.12,2023).

Een van de slb'ers vindt dat de scholing begint bij een basishouding. Het is goed als de slb'er nieuwsgierig is om de studenten te leren kennen (SLBS|4.19,2023).

“Maar je zou het ook wel over een andere boeg kunnen gooien van dat dat een soort basishouding. Van: hoe creëer je nou gewoon vertrouwen en openheid? En het gevoel bij de student van dat die bij jou terecht kan, dat dat net zo belangrijk is eigenlijk” (SLBV|4.9,2023).

Daarnaast is er een Instagram van StudentenWelzijn waar aandacht geschonken zou kunnen worden aan de groep studenten die eigen kind zijn van pleegouders, door middel van een post. Bijvoorbeeld op de dag van de pleegzorg.

“En dat dat we op insta en op portaal nou ja, daar ook aandacht voor kunnen hebben, bijvoorbeeld als het de dag van de pleegzorg is of iets dergelijks. Dat we ook altijd dit item meenemen als aandachtsding” (SP|4.30,2023).

Er wordt aanbevolen om een databank te creëren waarin verschillende onderwerpen in zijn opgenomen waaraan een contactpersoon gekoppeld wordt (SLBS|4.23,2023). Zo wordt er gebruikt gemaakt van elkaars krachten en kwaliteiten (SLBS|4.3,2023). Het is voor slb'ers niet haalbaar om kennis te hebben over alle onderwerpen die mogelijk spelen bij studenten. Op deze manier kan de slb'er in contact komen met een contactpersoon met kennis. Die persoon kan dan de kennis overdragen aan de slb'er, waardoor de slb'er de studenten beter kan begeleiden.

8.4.5 Draagvlak

Voor de gespreksgroep (SP|4.33,2023) en een post op Instagram (SP|4.34,2023) is volgens de studentpsycholoog genoeg draagvlak binnen de CHE. Voor een workshop of masterclass voor slb'ers is waarschijnlijk minder draagvlak omdat er veel verschillende 'uitzonderlijke' thema's zijn. Draagvlak om er een speciaal item van te maken onder het lijstje gezinssituatie is er volgens haar wel.

“Naar die SB'ers toe, ja dat is de vraag of daar voldoende aandacht van kunnen vragen zeg maar. Maar we kunnen het in ieder geval noemen. En dan ja weet ik natuurlijk überhaupt niet of elke SB'er dat dan ook vervolgens gaat doen en we moeten kijken van ja, het is een van de vele thema's wat ik al zei. Krijgen we die dan erin” (SP|4.35,2023).

De slb'er die een databank als aanbeveling geeft, geeft aan dat hij daar behoefde aan zou hebben en mogelijk ook aan mee zou willen werken als contactpersoon over eigen kinderen van pleegzorg omdat hij veel ervaring heeft binnen pleegzorg (SLBS|4.26,2023).

Hoofdstuk 9: Conclusies

9.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de conclusies per deelvraag beschreven (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.257 - 260). Van der Donk en Van Lanen (2019) beschrijven meerdere manieren om antwoord te geven op de hoofdvraag. Er is gekozen om de vier conclusies samen antwoord te laten geven op de hoofdvraag. Zo wordt herhaling voorkomen.

9.2 Deelvraag 1

“Wat zegt de literatuur over de ervaringen van het zijn van eigen kind van pleegouders?”

De belangrijkste conclusies van deze deelvraag zijn:

- Eigen kinderen van pleegouders vinden de positieve aspecten van pleegzorg zwaarder wegen dan de uitdagingen.
- Door de komst van een pleegkind vinden er veel veranderingen plaats. Dit zorgt voor gezelligheid voor de eigen kinderen en het ontwikkelen van nieuwe sociale en communicatieve vaardigheden.
- De komst van een pleegkind zorgt voor verandering in rollen en relaties binnen het gezin.
- Eigen kinderen ervaren het delen van ruimte, spullen en aandacht als moeilijk.
- Eigen kinderen hebben een groot verantwoordelijkheidsgevoel en willen hun ouders beschermen tegen extra stress.
- Er zijn verschillende coping strategieën die eigen kinderen gebruik om met stress om te gaan. Ze maken bijvoorbeeld hun eigen problemen kleiner dan dat ze zijn.
- Eigen kinderen missen erkenning van zowel hun ouders als pleegzorgbegeleiders.
- Helpende factoren voor eigen kinderen voor het positief ervaren van het pleegzorgproces zijn: communicatie, erkenning en inspraak.

9.3 Deelvraag 2

“Wat komt uit het beleidsdocument van StudentenWelzijn naar voren wat betreft de ondersteuning aan studenten?”

De belangrijkste conclusies van deze deelvraag zijn:

- Hogescholen hebben een plicht om aandacht te geven aan de ontwikkeling van studenten.
- De verschuiving van de focus op ‘studiesucces’ naar ‘studentsucces’ binnen de CHE past bij het toenemende nationale bewustzijn.
- StudentenWelzijn richt zich de komende jaren op drie verschillende speerpunten:
 1. Sense of belonging
 2. Preventie
 3. Kennis & kunde

9.4 Deelvraag 3

“Wat zeggen studenten op de CHE, die eigen kind zijn van pleegouders, over hun ervaringen op het gebied van eigen kind zijn van pleegouders?”

De belangrijkste conclusies van deze deelvraag zijn:

- De algehele ervaring van de respondenten is positief.
- Eigen kinderen zien pleegkinderen in hun gezin als een verrijking, het verbreedt hun wereldbeeld.
- Na een plaatsing verandert de dynamiek binnen het gezin. Dit vraagt aanpassingsvermogen van de eigen kinderen.
- Eigen kinderen vinden het moeilijk om met de wisselingen van pleegkinderen in het gezin om te gaan.
- Eigen kinderen missen aandacht vanuit pleegzorgorganisaties.
- Eigen kinderen hebben een groot verantwoordelijkheidsgevoel. Ze helpen mee met het zorgen voor de pleegkinderen. Soms proberen ze hun ouders te ontlasten door niet hun eigen problemen te vertellen.
- Het hebben van een pleegbroer of -zus levert soms spanning en stress op binnen het gezin.
- Er zijn twee verwachtingen vanuit ouders voor eigen kinderen: het pleegkind behandelen als eigen broer of zus en het goede voorbeeld zijn voor het pleegkind.

9.5 Deelvraag 4

“Wat zeggen studenten op de CHE, die eigen kind zijn van pleegouders, en medewerkers van StudentenWelzijn over hoe StudentenWelzijn ondersteuning kan bieden aan studenten die eigen kind zijn van pleegouders?”

De belangrijkste conclusies van deze deelvraag zijn:

- Eigen kinderen noemen drie topics die belangrijk zijn wat betreft de ondersteuning vanuit StudentenWelzijn, erkenning en bekendheid voor het thema, weten waar ze terecht kunnen en gesprekken voeren als manier van ondersteuning.
- Medewerkers zien dat er te weinig aandacht voor deze groep is, maar merken ook dat er niet voldoende kennis is om deze groep goed te begeleiden.
- Door het creëren van een databank, wordt er gebruik gemaakt van elkaars kwaliteiten en kunnen studenten met vragen over specifieke thema's zoals eigen kind zijn van pleegouders, beter ondersteund worden.
- Medewerkers van StudentenWelzijn geven aan dat het de verantwoordelijkheid van de student is om met hulpvraag te komen.

Hoofdstuk 10: Aanbevelingen

10.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de aanbevelingen beschreven. Deze zijn opgesteld op basis van het onderzoek en de conclusies. Ook de mogelijkheden voor vervolgonderzoeken zijn beschreven (Van der Donk & van Lanen, 2019, p.306).

10.2 Aanbevelingen

De onderzoekers geven de volgende aanbevelingen:

- Er dient door StudentenWelzijn nagedacht te worden over verschillende vormen waarop erkenning aan eigen kinderen van pleegouders kan worden geboden.
- StudentenWelzijn kan door middel van scholing en/of toegang tot verschillende informatiebronnen bekendheid creëren bij slb'ers over eigen kinderen van pleegouders.
- Slb'ers dienen geschoold te worden in het doorvragen op de gezinssituatie van eigen kinderen van pleegouders.
- Er dient bewustheid gecreëerd te worden onder slb'ers over de verschillende doorstuurmogelijkheden voor eigen kinderen van pleegouders naar de studentpsycholoog en hogeschoolpastor.
- De studentpsychologen en hogeschoolpastors dienen extra door te vragen op de situatie als een student aangeeft eigen kind van pleegouders te zijn.

De verdere aanbevelingen voor StudentenWelzijn zijn uitgewerkt in hoofdstuk 11 en bijlage 7. Hier is het eindproduct 'advies' te vinden.

10.3 Vervolgonderzoek

De onderzoekers doen verschillende aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

Op dit moment is er niets bekend over de hoeveelheid eigen kinderen van pleegouders op de CHE. Het is nuttig hier een onderzoek naar te doen zodat er in kaart gebracht kan worden om hoeveel studenten het gaat. Dit geeft inzicht en kan helpen bij het verbeteren van de ondersteuning voor deze studenten. Op deze manier kan er een nulmeting en evaluatie plaatsvinden. Van daaruit kunnen er meerdere onderzoeken gedaan worden aan de hand van de behoefte van deze groep studenten.

Deze cijfers en behoeften kunnen onderzocht worden door middel van een enquête voor studenten en medewerkers binnen de CHE en landelijke cijfers. Omdat er op dit moment geen landelijk cijfers bekend zijn over de hoeveelheid eigen kinderen van pleegouders, zou hier ook een landelijk vervolgonderzoek naar kunnen worden gedaan. Zo kan deze groep beter begeleid worden.

Voor dit onderzoek zijn zes vrouwen geïnterviewd en geen mannen. Voor een meer volledige aansluiting bij en representatie van de doelgroep, zou er een vervolgonderzoek kunnen worden uitgevoerd waarin alleen mannen, die eigen kind zijn van pleegouders, worden geïnterviewd.

De opdrachtgever had graag gewild dat de rol van het geloof in de roeping van pleegouders en de impact daarvan op hun eigen kinderen onderzocht werd. Door te weinig input op deze vraag tijdens de interviews, de afbakening van het onderzoek en het ontbreken van literatuur is ervoor gekozen dit niet in dit onderzoek op te nemen. Een vervolgonderzoek hierover is nuttig omdat er in de interviews wel naar voren is gekomen dat het geloof een rol speelt in de keuze voor pleegzorg. Er wordt geadviseerd om dit onderzoek uit te laten voeren door studenten theologie, omdat dit onderwerp bij hun opleiding aansluit. Het onderzoek kan vormgegeven worden door middel van literatuuronderzoek

en interviews. Dit kan leiden tot een advies dat van belang kan zijn in het keuzeproces voor aankomende pleegouders en de omgang van huidige pleegouders met hun eigen kinderen.

Hoofdstuk 11: Product

11.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zullen de ontwerpeisen voor het eindproduct beschreven worden. Het eindproduct is tweedelig. Allereerst is er een advies voor StudentenWelzijn, de opdrachtgever wil graag weten wat er verbeterd kan worden in de ondersteuning van eigen kinderen van pleegouders. Het hoofd eindproduct van dit onderzoek is een podcast voor studenten die eigen kind zijn van pleegouders. De ontwerpeisen zijn opgesteld aan de hand van het stappenplan uit het boek van Van der Donk & Van Lanen (2019, p.260 - 263).

Voor elk product is een implementatieplan opgesteld. Er is gekozen voor het rationele model (Grol & Wensing, 2017 geciteerd in Van der Donk & Van Lanen, 2019). De implementatie start nadat de uitkomsten van het onderzoek bekend zijn. Er is bij elk product gebruik gemaakt van implementatiestrategieën. Zo focussen de implementatieplannen zich op educatieve implementatie en sociale interactie (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.316 - 318)

11.2 Advies

11.2.1 Ontwerpeisen advies

De opdrachtgever heeft aan het begin van het onderzoek aangegeven graag een kort en bondig advies te ontvangen over hoe StudentenWelzijn eigen kinderen van pleegouders op de CHE kan ondersteunen. Om tot een definitief advies te komen is er gebruik gemaakt van de wegingstechniek voor de verschillende aanbevelingen (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.283 & 284). Het schema hiervoor is te vinden in het bronnenboek. Het definitieve advies en implementatieplan is te vinden in bijlage 7.

De volgende ontwerpeisen zijn opgesteld naar aanleiding van de resultaten uit de deelvragen:

- Het advies richt zich op studentsucces en sluit aan bij de drie speerpunten van StudentenWelzijn (Coppens et al., 2022; Bac et al., 2023).
- Het advies richt zich erop om erkenning en bekendheid te geven aan eigen kinderen van pleegouders op de CHE (KleinEntink, 2018), (SP|4.30,2023; RE|4.3,2023; RA|4.7,2023; RC|4.4,2023).

11.3 Samenvatting advies

Het advies aan StudentenWelzijn is opgesteld aan de hand van het literatuur- en praktijkonderzoek. Er is rekening gehouden met de wensen van de studenten die eigen kind zijn van pleegouders. Ook de adviezen van de medewerkers van StudentenWelzijn zijn meegenomen in het opstellen van dit advies. Er is gekeken naar het draagvlak en er is een implementatieplan opgesteld (zie bijlage 7).

Voor de basis van het advies zijn de drie speerpunten van StudentenWelzijn gebruikt (Bac et al., 2023). Zo sluit het aan bij het beleid van StudentenWelzijn en kan het makkelijk geïmplementeerd worden.

De onderzoekers adviseren StudentenWelzijn het volgende:

- Het starten van een gespreksgroep voor eigen kinderen van pleegouders.
- Slb'ers attenderen op het regelmatig benoemen van de mogelijkheden van ondersteuning door StudentenWelzijn.
- Aandacht schenken aan eigen kinderen van pleegouders op de instagrampagina van StudentenWelzijn
- Bewustheid creëren onder medewerkers van StudentenWelzijn door middel van scholing.

- Het toevoegen van ‘eigen kinderen van pleegouders’ op een itemlijst met uitzonderlijke gezinssituaties.
- Opzetten van een databank met contactpersonen met kennis over een bepaald onderwerp, waaronder een contactpersoon met kennis over eigen kinderen van pleegouders.
- Doorvragen op de gezinssituatie van eigen kinderen van pleegouders.

Het volledige advies is beschreven in bijlage 7.

11.3 Podcast

11.3.1 Input studenten

Aan de respondenten is gevraagd wat ze graag in een podcast over eigen kinderen van pleegouders behandeld zouden willen zien. Er worden verschillende dingen genoemd door de studenten. Hieronder zijn antwoorden van de respondenten puntsgewijs opgenomen. Deze resultaten zijn meegenomen in de ontwerpeisen van de podcast. Onder andere op basis van deze input zijn de ontwerpeisen en de inhoud van de podcast tot stand gekomen.

- Hoe ouders met hun eigen kinderen en pleegkinderen om kunnen gaan en in hoeverre de eigen kinderen voor de pleegkinderen gaan (RA|4.8,2023).
- Hoe ga je er mee om als je ouders te druk voor je zijn. Een aflevering met allemaal leuke momenten. Wat je geleerd hebt door eigen kind zijn (RB|4.9,2023)
- Erkenning bieden (RC|4.5,2023)
- Botsing tussen de verschillende achtergronden van eigen kinderen en pleegkinderen (RD|4.5,2023).
- Erkenning, hoe kan je als eigen kind je ruimte in nemen (RE|4.7,2023; RE|4.8,2023).
- Positieve kant van pleegzorg, het is mooi dat je iets kan bieden aan pleegkinderen (RF|4.10,2023; RF|4.11,2023).

11.3.2 Ontwerpeisen podcast

De opdrachtgever heeft aan het begin van het onderzoek aangegeven dat hij als eindproduct graag een podcast wil. Dit sluit aan bij het beleid van StudentenWelzijn om op deze manier ondersteuning te bieden aan verschillende groepen studenten (Bac et al., 2023). De podcast moest volgens hem bemoedigend zijn voor studenten en informatie over het onderwerp bieden. Met de podcast sluit StudentenWelzijn aan bij de behoefte van studenten tegenwoordig en bieden zij een laagdrempelige manier van ondersteuning. Waarbij ook rekening gehouden wordt met studenten die bijvoorbeeld dyslexie hebben en minder goed kunnen lezen.

Aan de hand van de analyse van de deelvragen zijn er de volgende ontwerpeisen voor de inhoud van de podcast opgesteld:

- De podcast volgt de richtlijnen vanuit de opdrachtgever.
- De podcast moet erkenning bieden (KleinEntink, 2018; RC|4.5,2023; RE|4.7,2023).
- De podcast moet ingaan op zowel de positieve als minder leuke ervaringen (RF|4.10,2023; RD|4.6,2023).
- De podcast moet ervaringen delen (deelvraag 1 & 3, deze ervaringen zijn nodig om eerste drie ontwerpeisen te implementeren).
- De podcast moet informatie delen die uit het onderzoek naar voren is gekomen.

11.3.2 Inhoud podcast

De ontwerpeisen zijn meegenomen in de brainstorm over de invulling van de podcast. De brainstorm heeft zich eerst gefocust op de praktische invulling. Er zijn keuzes gemaakt in de hoeveelheid afleveringen, de manier van praten en de tijdsduur van de afleveringen aan de hand van de richtlijnen die door de opdrachtgever zijn aangedragen (zie bronnenboek).

Daarnaast is er gebrainstormd over de inhoud van de podcast. Hierbij zijn de onderwerpen uit de literatuur, interviews en aangedragen thema's van de studenten meegenomen. Er is gekozen om aan de hand van de techniek 'Idea advocate' (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.284 & 285) de thema's voor de podcast af te wegen (zie bronnenboek). Het implementatieplan en de link naar de podcast is te vinden in bijlage 8.

Aan de hand van deze techniek en de ontwerpeisen is er uiteindelijk gekozen voor een podcast van vier afleveringen die tussen de 10 en 20 minuten duren. Elke aflevering heeft een eigen thema:

Aflevering 1: "Het gezin". Hier wordt ingegaan op de gezinssituatie en achtergrondinformatie van de geïnterviewde studenten. Zo worden de verhalen in de podcast persoonlijk en biedt de podcast herkenning aan studenten. (Ontwerpeis 4).

Aflevering 2: "Erkenning". Deze aflevering gaat over de erkenning en aandacht die gemist wordt door eigen kinderen van pleegouders. Zo wordt voldaan aan het bieden van erkenning. Er gefocust op zowel het missen van erkenning en aandacht maar ook over hoe dit wel op een goede manier geboden wordt. (Ontwerpeis 2 en 4).

Aflevering 3: "Positieve kanten". De focus ligt op alle mooie, leuke aspecten van het hebben van pleegbroers en -zussen. Zo wordt er erkenning geboden en geeft het de mooie kant van pleegzorg weer. (Ontwerpeis 2,3, en 4).

Aflevering 4: "Uitdagingen". De moeilijke aspecten komen in deze aflevering aan bod. Zo wordt er ook erkenning geboden voor dat wat een uitdaging kan zijn voor eigen kinderen van pleegouders. Hierin wordt ook aandacht besteed aan de opdrachtgever: StudentenWelzijn. Hiermee wordt ook aan hun weer bekendheid wordt geboden. (Ontwerpeis 2,3 en 4).

In alle aflevering komt informatie uit de literatuur aan bod als inleiding op het onderwerp en onderbouwing van wat er in de ervaringen wordt gedeeld. Op deze manier wordt er voldaan aan ontwerpeis 5.

In alle afleveringen komen ervaringen aan bod die tijdens de interviews met de studenten die eigen kind zijn van pleegouders naar voren zijn gekomen.

Het implementatieplan van de podcast en de link naar de podcast is te vinden in bijlage 8.

11.3.3 Randvoorwaarden en afspraken

Aan de studenten is van tevoren gevraagd of zij met hun naam en stem in de podcast willen. De helft van de respondenten heeft aangegeven dit prima te vinden. Hun namen en stemmen zijn te horen door middel van de fragmenten uit de interviews die in de podcast zijn opgenomen. De andere respondenten hebben het interview anoniem gevoerd. Hun namen zijn aangepast en een ander persoon heeft de fragmenten van hen ingesproken. De afspraken hierover zijn terug te vinden in de interviewleidraad (bijlage 3) en het bronnenboek.

De randvoorwaarden voor de podcast zijn:

- Apparatuur om de podcast op te nemen. Op de CHE wordt gebruikgemaakt van de studio en apparatuur.
- Een programma om de podcast in elkaar te zetten. Er wordt gebruik gemaakt van adobe audition. Zo nodig wordt de hulp van de ICT-medewerkers op de CHE ingeschakeld als het editen niet zelfstandig lukt.
- De fragmenten van de interviews zijn of opgenomen in de studio of ingesproken in de studio.
- Er is van tevoren een script geschreven, dit wordt ingesproken door Ruth en Jacolien.

Hoofstuk 12: Discussie

12.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de evaluatie van dit onderzoek beschreven. Er wordt teruggeblikt op het proces. Hierin worden zowel de successen als verbeteringen meegenomen. De beperkingen, de betrouwbaarheid, validiteit en kwaliteit worden geëvalueerd. Voor de opzet is gebruik gemaakt van de checklist die beschreven staat op pagina 320 en 321 in het boek van Van der Donk en Van Lanen (2019).

12.2 Discussie

12.2.1 Opzet

De samenwerking tussen de onderzoekers verliep prettig en professioneel. De taken zijn telkens eerlijk verdeeld. Daardoor is er een samenhangend onderzoeksverslag ontstaan.

De hoofdvraag van het onderzoek is een aantal keren aangepast voor verduidelijking en afbakening van het onderzoek. Deze aanpassingen zijn gedaan naar aanleiding van feedback van de opdrachtgever. Zo sluit de hoofdvraag aan bij de richting die de opdrachtgever onderzocht wil hebben. Omdat het niet mogelijk bleek om de ontwikkelingstaken te koppelen aan de resultaten van het onderzoek is ervoor gekozen om in plaats van een deelvraag, de ontwikkelingstaken op te nemen in het theoretische kader. Zo is het onderzoek afgebakend.

Het onderzoek is systematisch uitgevoerd. Er is brontriangulatie toegepast. Dit heeft geleid tot een breed perspectief en een draagvlak voor de uiteindelijke producten van het onderzoek. Dit zorgt voor betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek.

12.2.2 Uitvoering

Tijdens de onderzoeksperiode zijn er verschillende leerwerkgroep-bijeenkomsten geweest. De onderzoekers hebben hier veel vragen gesteld, waardoor deze bijeenkomsten hebben bijgedragen aan de verbetering en de aanscherping van het onderzoek.

Tijdens de interviews is er doorgevraagd op de antwoorden van de respondenten, hierdoor kan het zijn dat er andere vragen gesteld zijn in de interviews. Dit kan invloed hebben op de validiteit. De retrospectieve vorm van het interview kan zorgen voor het weglateffect. Dit kan invloed hebben op de betrouwbaarheid van het interview. Alle zes respondenten zijn vrouw. Eén man heeft gereageerd op de oproep maar hij kon uiteindelijk niet. Er is enkel gesproken met studenten van de CHE. Hierdoor is het onderzoek mogelijk niet volledig representatief voor studenten op andere hogescholen.

Om draagvlak voor het advies te creëren is ervoor gekozen om medewerkers van StudentenWelzijn te interviewen. Het oorspronkelijke plan was om een groepsgesprek te voeren met verschillende medewerkers zodat zij op elkaar konden reageren. Helaas is dit qua planning niet gelukt en zijn de gesprekken individueel gehouden. De onderzoekers hadden graag een hogeschoolpastor gesproken. Voor de betrouwbaarheid van het onderzoek is ervoor gekozen om de opdrachtgever niet te interviewen. De gevraagde hogeschoolpastor was niet beschikbaar. Er zijn drie medewerkers geïnterviewd van twee verschillende opleidingen. De resultaten zouden breder zijn als er meer medewerkers waren geïnterviewd. Tijdens het gesprek met de slb'er van verpleegkunde, bleek dat hij het onderwerp niet goed begreep. Daarom is een deel van het gesprek niet bruikbaar.

12.2.3 Uitkomsten

In de verwerking van de resultaten hebben onderzoekers erop gelet om de data niet te interpreteren. Door hun achtergrond als sociaal werkers kan het zijn dat er onbewust data is geïnterpreteerd.

De onderzoekers hebben aangesloten bij het beleid van de organisatie in de uitvoering van het onderzoek en het product. Er is een bruikbaar product gecreëerd wat positief bijdraagt aan het oplossen van het probleem en daardoor aan de ondersteuning van studenten op de CHE die eigen kind zijn van pleegouders. Zonder de podcast zou er op de CHE weinig tot geen aandacht zijn voor studenten die eigen kinderen zijn van pleegouders. Het is een uitbreiding van het huidige aanbod. Het advies geeft handvaten om StudentenWelzijn te professionaliseren en de handelingsverlegenheid te verminderen in de ondersteuning van studenten die eigen kinderen van pleegouders zijn. Echter is het wel van belang dat het advies uitgevoerd en toegepast wordt door StudentenWelzijn.

Omdat de podcast het hoofdproduct van dit onderzoek is, kan het ertoe hebben geleid dat het advies minder uitgebreid is dan mogelijk. De onderzoekers hebben wel alle mogelijke adviezen die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen meegenomen in het advies.

De podcast is na de voltooiing van de eerste aflevering niet getest. De podcast had verbeterd kunnen worden als de eerste aflevering beluisterd was door iemand met technisch inzicht en voorzien was van feedback. Een volgende keer zouden de onderzoekers dit wel doen, om zo de kwaliteit van de podcast te verbeteren.

Het onderzoek is vormend geweest voor de ontwikkeling van kennis van de onderzoekers over het onderwerp 'eigen kinderen van pleegouders'. Dit draagt bij aan de professionalisering van de onderzoekers. Doordat er toenemende aandacht is voor het onderwerp, hebben de onderzoekers kennis die andere sociaal werkers nog niet hebben.

Literatuurlijst

Adams, E., Hasset, A. R., & Lumsden, V. (2018). *"They needed the attention more than i did": How do birth children of foster carers experience the relationship with their parents?*

Algra, K., Bouter, L., Hol, A., & Van Kreveld, J. (2018). *Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit*. Nederlandse_gedragscode_wetenschappelijke_integriteit_2018_NL.pdf

Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. (2018). Overheid.nl. Geraadpleegd op 16 april 2023 van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005682/2023-01-01>

Jeugdwet. (2015). Overheid.nl. Geraadpleegd op 27 maart 2023 van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2023-01-01#Hoofdstuk2>

Baarda, B., Bakker, E., Fischer, T., Julsing, M., Kostelijk, E., & Van der Velden, T. (2021). *Basisboek kwalitatief onderzoek: Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek* (5de editie). Noordhoff Uitgevers.

Baarda, B., & Van der Hulst, M. (2017). *Basisboek interviewen: Handleiding voor het voorbereiden en afnemen van interviews* (4de editie). Noordhoff Uitgevers.

Baarda, B., Bakker, E., Fischer, T., Julsing, M., Peters, V., Van der Velden, T., & De Goede, M. (2013). *Basisboek kwalitatief onderzoek: handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Noordhoff Uitgevers.

Baarda, B., Bakker, E., Van der Hulst, M., Julsing, M., Fischer, T., Van Vianen, R., & De Goede, M. (2012). *Basisboek methoden en technieken: Kwantitatief praktijkgericht onderzoek op wetenschappelijke basis* (5de editie). Noordhoff Uitgevers.

Bac, M., Rienks, S., & Vogel, E. (2023). *Beleidsplan studentenwelzijn*.

Balans, vereniging voor ouders. (2021, 19 januari). *Pleegzorg - Balans, vereniging voor ouders*. Geraadpleegd op 24 februari 2023, van <https://balansdigitaal.nl/glossary/pleegzorg/>

- Birch, E. (2016). *"You help children and they move on... but it changes everything": stress, coping and enjoyment of fostering among sons and daughters of foster carers.*
<https://orca.cardiff.ac.uk/id/eprint/95144>
- Coppens, K., Rens, M., & Scheeren, L. (2022). *Grip op Studentsucces*. *Ecbo.nl*. <https://ecbo.nl/wp-content/uploads/sites/3/Eindrapportage-Grip-op-Studentsucces.pdf>
- Ditters, Y., & Gardeniers, M. (2021). *Eigen kinderen van pleegouders*. *Nji.nl*. Nederlands Jeugdinstituut. <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-07/Eigen%20kinderen%20van%20pleegouders.pdf>
- Doolaar, A., Mollema, J., Dijkstra, G., Van den Eerenbeemt, N., Kuijten, A., Mud, A., Tijmstra, R., Tummers, M., Wicherson, R., & Willems, P. (2021). *De APA-richtlijnen uitgelegd: Een praktische handleiding voor bronvermelding in het hoger onderwijs* (3de editie). SURF.
- ECIO. (2023). *Ecio.nl*. Geraadpleegd op 4 april 2023, van <https://ecio.nl/>
- Gypen, L., West, D., Van Holen, F., & Vanderfaeillie, J. (2020). Birth children of foster carers: How do they experience the foster care placement. In *Children and youth service review*, 2020 (109). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.104703>
- Höjer, I., Sebba, J., & Luke, N. (2013). *The impact of fostering on foster carers' children: an international literature review*. Rees centre | Univeristy of Oxford.
- Höjer, I. (2006). *Sons and daughters of foster carers and the impact of fostering on their everyday life*. <https://eds.s.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=eb8f51cd-7b73-4056-b74f-fdeee3a1f7a9%40redis>
- Ince, D., & Kalthoff, H. (2020). *Opgroeien en opvoeden: Normale uitdagingen voor kinderen, jongeren en hun ouders*. *Nji.nl*. Nederlands Jeugd Instituut. <https://www.nji.nl/system/files/2021-04/Opgroeien-en-opvoeden.pdf>

- Ince, D., van Yperen, T., & Valkestijn, M. (2018). *Top tien beschermende factoren*. Nederlands Jeugdinstituut. Geraadpleegd op 27 maart 2023, van https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/Top-tien-positieve-ontwikkeling-jeugd_0.pdf
- KleinEntink, M. (2018). *Whitepaper pleeggezin, het groter geheel*. *Entrealindhout.nl*. Geraadpleegd op 18 april 2023, van <https://www.entrealindhout.nl/assets/uploads/Documenten/Whitepaper-Onderzoek-Pleeggezin-het-groter-geheel.pdf>
- Maaskant, A., & Reinders, A. (2013). *Pleegkinderen: opvoeding, begeleiding en zorg*. LannooCampus.
- Meens, E., & Dijkstra, A. (2021). *Verdiepingsdocument studentsucces*. Vereniging Hogescholen.
- Nederlands Jeugdinstituut: Cijfers over pleeggezinnen*. (2022, 22 juni). Nederlands Jeugdinstituut. Geraadpleegd op 15 mei 2023, van <https://www.nji.nl/cijfers/pleeggezinnen>
- Njøs, B. M., & Seim, S. (2018). Biological children as participants in foster families. *Nordic Social work research*, 1–12. <https://doi.org/10.1080/2156857x.2018.1465843>
- Noble-Carr, D., Farnham, J., & Dean, C. (2014). *Needs and experiences of biological children of foster carers: a scoping study*. Canberra: institute of child protection studies, ACU. http://burnside.slimlib.com.au:81/docs/2014_Needs_and_experiences_of_biological_children_of_foster_carers.pdf
- Nuske, E. (2010). Balacing contradictions: The experiences of biological children of foster families. *Children Australia*, 35(3). <https://doi.org/10.1017/S1035077200001152>
- Ontwikkelingsgebieden*. (2021, 29 november). Wij-leren.nl. Geraadpleegd op 3 april 2023, van <https://wij-leren.nl/ontwikkelingsgebieden.php>

- Raineri, M. L., Calcaterra, V., & Folgheraiter, F. (2018). "We are caregivers, too": Foster siblings' difficulties, strengths, and needs for support. *Child & Family Social Work*, 23.
<https://doi.org/10.1111/cfs.12453>
- Rijksoverheid. (2018). *Actieprogramma Zorg voor de Jeugd*. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport & Ministerie van Justitie en Veiligheid. <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-af23cf62-42d6-46c2-959d-86d381898877/pdf>
- Rijksoverheid. (z.d.). *Communicatiekompas*. Communicatiekompas.nl. Geraadpleegd op 6 maart 2023, van <https://communicatiekompas.nl/hulpmiddelen/ringen-van-invloed>
- Roche, S., & Noble-Carr, D. (2017). Agency and its constraints among biological children of foster carers. *Australian social work*, 70(1), 66–77.
<https://doi.org/10.1080/0312407X.2016.1179771>
- Serbinski, S. (2017). Growing up with foster siblings: Exploring the impacts of fostering on the children of foster parents. *Qualitative Social Work*, 16(1), 131–149.
<https://doi.org/10.1177/1473325015599247>
- Stoneman, K., & Dallos, R. (2019). "The love is spread out": how birth children talk about their experiences of living with foster children. *Adoption & fostering*, 43(2), 169–191.
<https://doi.org/10.1177/0308575919848907>
- StudentenWelzijn*. (z.d.). Che.nl. Geraadpleegd op 15 februari 2023, van <https://www.che.nl/studentenwelzijn>
- Sutton, L., & Stack, N. (2012). Hearing quiet voices: biological children's experiences of fostering. *The British journal of social work*, 43, 596–612. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcr186>
- Spanjaard, H., & Slot, W. (2014). *Ontwikkelingstaken*. <https://www.hanspanjaard.nl/wp-content/uploads/2015/12/ontwikkelingstaken-Spanjaard-Slot-2015.pdf>

- Split. (2019). *Omgaan met pleegbroers en- zussen. Hoe doe je dat?* [Onderzoeksverslag].
- Targowska, A., Cavazzi, T., & Lund, S. (2015). Fostering together-The why and how of involving and supporting biological children of foster carers. *Children Australia*, 41(1), 29–38.
<https://doi.org/10.1017/cha.2015.17>
- Thompson, H. S., McPherson, S., & Marsland, L. (2016). ‘Am I damaging my own family?’: Relational changes between foster carers and their birth children. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 21(1), 48–65. <https://doi.org/10.1177/1359104514554310>
- Universiteit Gent. (2023, 17 februari). *Zoeken: Booleaanse operatoren | (onder)zoektips*. Onderzoekstips.ugent.be. <https://onderzoekstips.ugent.be/nl/tips/00001841/>
- Van Dale. (2023). https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/pleegkind#.Y_iQ-XbMKM8
- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2019). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (3de editie). Uitgeverij Coutinho.
- Van Drie, R. (2023, 31 januari). *Pleegouder worden bij William Schrikker Gezinsvormen*. WSG.
<https://www.wsgv.nl/pleegouder-worden>
- Verhulst, F. C. (2021). *De ontwikkeling van het kind*. Uitgeverij Koninklijke Van Gorcum.
- Watson, A., & Jones, D. (2002). The impact of fostering on foster carers’ own children. *Adoption & Fostering*, vol 26, issue 1, 52–54.
<https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/030857590202600107>
- Williams, D. (2017). Recognising birth children als social actors in the foster-care process: retrospective accounts from biological children of foster-carers in Ireland. *British journal of social work*, vol.47.

Younes, M. N., & Harp, M. (2007). Addressing the impact of foster care on biological children and their families. *Child Welfare, 86*(4).

Bijlage

1. Stakeholderanalyse

Met de stakeholder model worden de verschillende stakeholders van het onderzoek beschreven. Om dit in kaart te brengen is er gebruik gemaakt van het model van de ringen van invloed (Rijksoverheid, z.d.). Dit model sluit beter aan dan het macht en belangendiagram omdat het meer belanghebbenden in kaart brengt en zich breder focust op hun bijdrage. Daarnaast is het beter te volgen en minder ingewikkeld. Het model van de ringen van invloed is een model dat op een uitgebreide manier goed laat zien welke partij er op welke manier betrokken is.

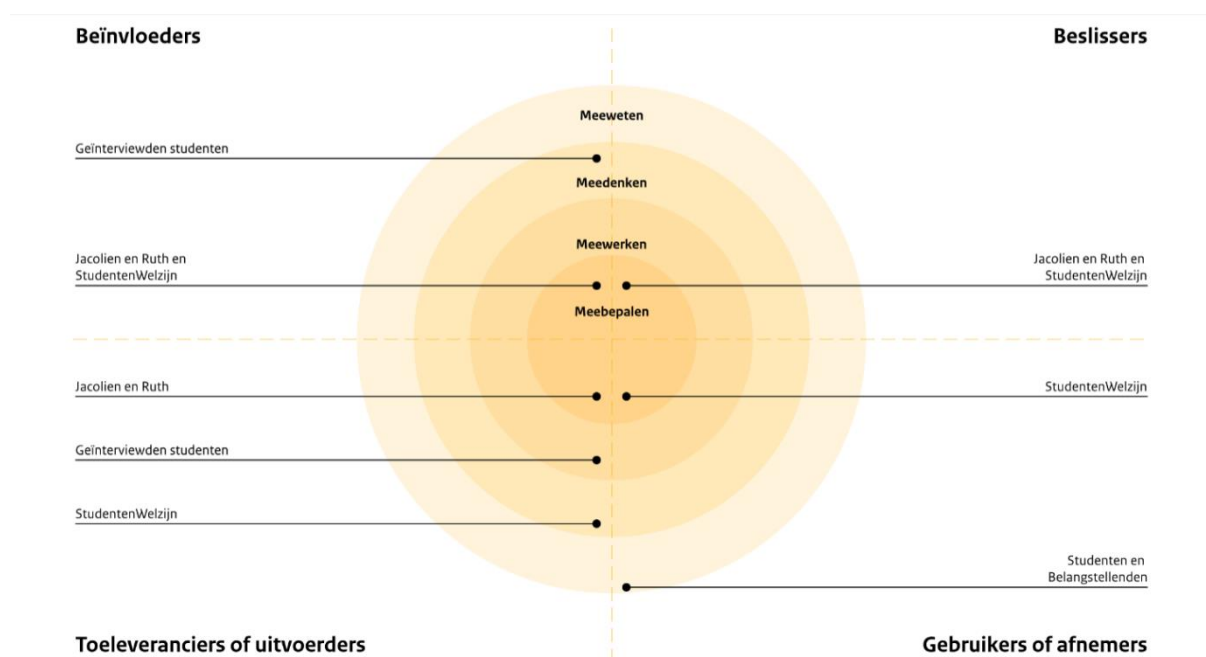
Voordat dit model is ingevuld, zijn de stakeholders geïnventariseerd. In onderstaande afbeelding is te zien wie de stakeholders zijn. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen:

- Beïnvloeders: beïnvloeden het proces en/of het resultaat en hebben daardoor indirect effect.
- Beslissers: nemen de besluiten
- Toeleveranciers of uitvoerders: leveren kennis, mankracht en middelen voor het onderzoek en dragen bij aan de realisatie van het onderzoek.
- Gebruikers of afnemers: merken de gevolgen van het product en/of maken er gebruik van.

Naast deze punten maakt het model van de ringen van invloed ook gebruik van 4 niveaus om te bepalen wat de mate van de betrokkenheid is van de stakeholders.

- Meebepalen: de stakeholders die de beslissingen nemen en/of een doorslaggevende invloed hebben op het project of de uitvoering.
- Meewerken: stakeholders die daadwerkelijk zullen meewerken aan het project.
- Meedenken: van deze stakeholders hoop je een bepaalde inhoudelijke inbreng te krijgen.
- Mee weten: deze stakeholders spelen geen actieve rol in het project maar moeten er wel wat over weten. Zij hebben later invloed.

Onder de afbeelding staat per stakeholder toegelicht waarom zij onder de bepaalde categorie vallen.

Beïnvloeders

Geïnterviewde studenten, rol is meedenken:

De onderzoekers zijn afhankelijk van de studenten die worden geïnterviewd. Zij leveren de informatie aan. Die informatie wordt verwerkt in het onderzoek en ook in het eindproduct. De informatie beïnvloedt dus het onderzoek. Daarom valt deze groep in de cirkel van meedenken.

Jacolie en Ruth, rol is meebepalen:

Als uitvoerders van het onderzoek hebben zij een belangrijke rol in het onderzoek. De onderzoekers bepalen de inhoud van het onderzoek, samen met StudentenWelzijn. De manier waarop tot resultaten wordt gekomen wordt ook door de onderzoekers bepaald. Daarom vallen zij in de cirkel van meebepalen.

StudentenWelzijn, rol is meebepalen:

Studentenwelzijn is de opdrachtgever van dit onderzoek. Ook zij hebben een belangrijke rol in het onderzoek. Ze bepalen namelijk de kaders van het onderzoek. Daarom valt deze beïnvloedende stakeholder in de cirkel van meebepalen.

Beslissers

Jacolie en Ruth, rol is meebepalen:

Als eigenaars van het onderzoek en eindproduct hakken de onderzoekers de uiteindelijke knopen door. zij hebben een beslissende rol en vallen in de cirkel van meebepalen.

StudentenWelzijn, rol is meebepalen:

StudentenWelzijn als opdrachtgever heeft het eindproduct vastgesteld. Hierin hebben ze een beslissende functie. Ze hebben hierin veel invloed gehad, daarom vallen ze in de cirkel mee bepalen.

Toeleveranciers of uitvoerders

Jacolie en Ruth, rol is meebepalen:

Als uitvoerders van het onderzoek leveren zij eigen hun eigen bijdrage en inzet en daarnaast doen zij een literatuurstudie die de informatie aandraagt in het onderzoek. Daarom vallen zij onder de cirkel meebepalen.

StudentenWelzijn, rol is meebepalen:

Als opdrachtgever levert StudentenWelzijn de kennis en informatie over het probleem. Zij vallen onder de cirkel meebepalen omdat zij van grote invloed zijn op de hoofdvraag.

Geïnterviewde studenten, rol is meewerken:

De studenten leveren kennis en informatie door middel van interviews. Daarnaast werken zij mee aan het eindproduct: een podcast. Hierin zijn zij ook terug te horen. Daarom vallen zij onder de cirkel meewerken.

Gebruikers of afnemers

Studenten, rol is mee weten: De doelgroep van de podcast is studenten. Dit kunnen studenten zijn die eigen kind zijn van pleegouders of studenten die geïnteresseerd zijn in het onderwerp. Zij zullen aan het einde van het onderzoek gebruik gaan maken van het product. Daarom vallen zij onder de cirkel mee weten.

Belangstellenden, rol is mee weten:

Andere belangstellende (denk aan pleegzorgmedewerkers, vrienden/familie, etc.) kunnen ook een doelgroep zijn van de podcast. Zij zullen aan het einde van het onderzoek gebruik maken van het product. Daarom vallen zij onder de cirkel mee weten.

StudentenWelzijn, rol is mee weten:

Een ander product van het onderzoek gaat een advies zijn voor StudentenWelzijn, zijn gaan dus hier gebruik van maken. De twee eindproducten (podcast en advies) is door hen bepaald. Maar omdat zij niet bepalen over de inhoud vallen zij onder de cirkel mee weten en maken zij er aan het einde gebruik van.

2. Theoretisch kader

In dit theoretische kader wordt het begrip 'ontwikkelingstaken' uitgelegd. Dit begrip staat in de hoofdvraag. In dit onderzoek worden de ervaringen van studenten die eigen kind zijn van pleegouders in kaart gebracht. Omdat ervaringen op elk gebied van het leven van een student kunnen voorkomen is er besloten om gebruik te maken van de ontwikkelingstaken. Zo wordt het onderzoek afgebakend en komen alleen de ervaringen die relevant zijn voor het onderzoek aan bod.

Er zijn verschillende ontwikkelingsgebieden. Cognitief, creatief, sociaal-emotioneel en motorisch (*Ontwikkelingsgebieden*, 2021). Het motorische ontwikkelingsgebied wordt niet meegenomen in dit onderzoek. Dit gebied gaat namelijk over het lichaam. In het onderzoek wordt gefocust op de persoonlijke ervaringen van de eigen kinderen en daar past het motorische ontwikkelingsgebied niet bij.

Met "ontwikkeling" worden alle veranderingen bedoelt in het menselijk gedrag die samenhangen met de leeftijd (Verhulst, 2021, p.2). Kennis over ontwikkeling kan worden ingezet tot verbetering en verandering van de opvoeding en voor het beleid van bijvoorbeeld scholen. Als bekend is wat een normale, gemiddelde ontwikkeling is, kunnen afwijkingen sneller geconstateerd worden (Verhulst, 2021, p.1).

Een mens ontwikkelt zijn hele leven door. De grootste en snelste ontwikkelingen vinden plaats in de kindertijd (Verhulst, 2021, p.1). Per leeftijdsfase worden er ontwikkelingstaken als richtlijn beschreven. Bij een normale ontwikkeling worden deze taken meestal behaald. Daarnaast zijn er verschillende factoren in de opvoeding die de ontwikkeling kunnen beïnvloeden, zowel positief als negatief (Ince et al., 2018, p. 15-19). Het hebben van een pleegbroer of -zus is een van die factoren.

Er zijn verschillende modellen die de ontwikkelingstaken per leeftijdsfasen beschrijven. Naast Spanjaard en Slot (2015) hebben ook Ince en Kalthoff (2020) een model gemaakt van de ontwikkelingstaken per leeftijdsfase. Deze twee modellen komen grotendeels overeen. Een groot verschil is de leeftijdsindeling. Spanjaard en Slot (2015) hebben de volgende leeftijdscategorieën: 0-1, 2-5, 6-11, 12-17, 18-23 en 24-35. Ince en Kalthoff (2020) hebben het als volgt ingedeeld: 0-2, 2-4, 4-6, 6-12, 12-16 en 16-23.

In het onderzoek wordt het model van Ince en Kalthoff gebruikt. Ze hebben verschillende modellen waaronder het model van Spanjaard en Slot als basis genomen. Omdat het onderzoek zich focust op studenten zijn de ontwikkelingstaken van 16 tot 23 jaar relevant. Dit is vaak de leeftijd van studenten. In deze fase vindt de overgang van jeugd naar volwassenheid plaats, ook wel de late adolescentie genoemd (Grotevant, 1998, geciteerd in Verhulst, 2021, p.152). Het model van Ince en Kalthoff is uitgebreider en recenter. Daarin staan namelijk tien ontwikkelingstaken in plaats van acht zoals bij Spanjaard en Slot. Ince en Kalthoff hebben de ontwikkelingstaak 'cognitieve flexibiliteit' toegevoegd. De ontwikkelingstaak 'leren omgaan met andere of tegenstrijdige verwachtingen van gezin en omgeving' staat in het model van Spanjaard en Slot bij de fase van 12 tot 17 jaar, en in het model van Ince en Kalthoff in de fase van 16 tot 23 jaar.

Voor het onderzoek zijn voornamelijk ontwikkelingstaak 1,2,4 en 5 relevant. Deze ontwikkelingstaken komen het meest overeen met de gevonden informatie uit de literatuurstudie.

Hieronder staan de ontwikkelingstaken zoals beschreven door Ince en Kalthoff (2020, p.20).

Ontwikkelingstaken 16 tot 23 jaar:

1. *Cognitieve flexibiliteit*: regels kunnen toepassen in nieuwe situaties.
2. *Onderwijs of werk*: een opleiding afronden met een diploma/arbeidskwalificatie, een baan vinden, omgaan met collega's en leidinggevende.
3. *Eigen woonsituatie*: zorgdragen voor je eigen kamer en spullen, omgaan met huisgenoten, zoeken van en zorgdragen voor een plek waar je goed kunt wonen, zorgdragen voor voldoende financiële middelen.
4. *Emotionele zelfstandigheid*: vanuit zelfstandigheid contact met ouders en andere familieleden opnieuw vormgeven.
5. *Leren omgaan met andere of tegenstrijdige verwachtingen van gezin en omgeving* (geldt m.n. voor jeugd met niet-westerse migratieachtergrond). Het kunnen inschatten welke vaardigheden in welke culturele context passend zijn.
6. *Sociale contacten en vriendschappen*: contacten opbouwen en onderhouden, duurzame vriendschappen aangaan waarbij de kwaliteit van de vriendschappen belangrijker is dan het aantal (online) vrienden.
7. *Intimiteit en seksualiteit*: aangaan van en ervaring opdoen met (duurzame) Relaties.
8. *Vrije tijd*: ondernemen van activiteiten in de vrije tijd en het zinvol en prettig doorbrengen van de tijd waarin je geen verplichtingen hebt.
9. *Zelfredzaamheid*: de weg weten en voor jezelf opkomen ten aanzien van allerlei instanties en regels waarmee je als meerderjarige te maken krijgt.
10. *Gezondheid en uiterlijk*: zelfstandig zorgdragen voor een goede lichamelijke conditie, goede voeding en het inschatten en vermijden van risico's.

3. Interviewleidraad studenten

Interviewleidraad

Een interviewleidraad is belangrijk als richtlijn voor de interviews. Hierin staat duidelijk beschreven wat het doel is van de interviews en wat de opbouw en inhoud is. Daarnaast is er duidelijk beschreven hoe de interviews worden vastgelegd en opgenomen. Er is een beschrijving te vinden van de afspraken die gemaakt zijn met de respondenten rondom anonimiteit en het terugkoppelen van de resultaten (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p.198-203). Voor het schrijven van deze interviewleidraad is gebruik gemaakt van het boek praktijkonderzoek in zorg en welzijn geschreven door Van der Donk en Van Lanen (2019). En het basisboek interviewen: handleiding voor het voorbereiden en afnemen van interviews geschreven door Baarda en Van der Hulst (2017).

Centrale vraag

Een interview voer je om antwoorden te krijgen op een vraag. Dat kan een open of gesloten centrale vraag zijn. Er is een open centrale vraag. De centrale vraag is: welke ervaringen hebben studenten die eigen kind zijn van pleegouders en wat voor een invloed heeft dat op het doorlopen van hun ontwikkelingstaken? Het is een open centrale vraag omdat de antwoorden niet vastliggen (Baarda & Van der Hulst, 2017, p.15). Wel is bepaald dat de gevolgen invloed moeten hebben op de ontwikkelingstaken. Wellicht zijn er ook gevolgen op andere gebieden, maar dat past niet bij het onderzoek. Er wordt open gekeken of dit negatieve of positieve gevolgen zijn.

Soort interview

Een interview kan je in twee categorieën indelen, gestructureerd en ongestructureerd. Bij een gestructureerd interview stel je vaste vragen op een bepaalde volgorde. Er is weinig ruimte voor doorvragen. Ook liggen de meeste antwoord categorieën al vast (Baarda & Van der Hulst, 2017, P.15). Er is gekozen voor een ongestructureerd interview. Ongestructureerde interviews worden ook wel open interviews genoemd. Er zijn verschillende soorten open interviews. Het vrije-attitude-interview, het half gestructureerde interview en het gedeeltelijk gestructureerde interview (Baarda & Van der Hulst, 2017, P.18). Er is gekozen voor een gedeeltelijk gestructureerd interview. Bij deze vorm van interviewen passen vaste vragen in een vaste volgorde (Baarda & Van der Hulst, 2017, P.18). Het is voor het onderzoek nuttig om vaste vragen te stellen over onderwerpen die in de literatuur naar voren zijn gekomen. Er wordt gevraagd naar persoonlijke ervaringen van de studenten, daarom is belangrijk om door te vragen. Op deze manier ontstaat er voor de studenten ruimte om hun ervaringen te delen.

Interviews kunnen worden ingedeeld aan de hand van de inhoud en de doelgroep. Voor het eindproduct, de podcast, worden ervaringen van de studenten gezocht. Daarom past een retrospectief interview bij het onderzoek (Baarda & Van der Hulst, 2017, P.24). Er wordt namelijk gesproken over dingen uit het verleden in het kader van de ontwikkelingstaken. Deze vorm past bij een half gestructureerde aanpak. Bij een retrospectief interview is het hoofddoel van het interview een levensgeschiedenis of biografie in kaart brengen (Baarda & Van der Hulst, 2017, P.27). In de interviews wordt er dus naar ervaringen van de studenten gevraagd. Een deel van die ervaringen zal in het verleden hebben plaatsgevonden. De uitwerking van deze ervaringen vindt plaats in het heden. Een retrospectief interview past dus niet volledig bij het onderzoek. De personen die worden geïnterviewd komen allemaal uit een soortgelijke situatie. Ze zijn namelijk opgegroeid als eigen kind van pleegouders. Er wordt gekeken naar de ervaringen. Dit past bij een focused interview. Bij deze vorm ga je mensen die dezelfde gebeurtenis hebben meegemaakt bevragen om te kijken hoe ze er over denken (Baarda & Van der Hulst, 2017, P.24). In het onderzoek is die gebeurtenis: het hebben van pleegbroers of -zussen. De vorm van een focused interview sluit niet volledig aan bij het doel van

het onderzoek. Daarom hebben is er gekozen voor een combinatie te maken van een retrospectief en een focused interview. Op deze manier sluit de vorm aan bij het interviewdoel.

Kritische noot bij retrospectief interview

Bij een retrospectief interview ga je vragen naar ervaringen en gebeurtenissen uit het verleden. Deze interviews (of delen van interviews) zijn vaak gekleurd. Dat komt doordat mensen opvattingen en gevoelens die ze nu hebben, projecteren op ervaringen uit het verleden (Baarda & Van der Hulst, 2017, P.27). Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat een geïnterviewde nu een goede relaties met zijn pleegbroers/zussen heeft. Dan kan het zijn dat als je een vraag stelt over hoe de band met de pleegbroers/zussen was toen de geïnterviewde een kind was, hij de band beschrijft die hij nu heeft (Baarda & Van der Hulst, 2017, P.28). Dan is er sprake van het weglateffect, dat houdt in dat mensen (onbewust) dingen uit het verleden vervormen zodat ze overeenkomen met het heden (Baarda & Van der Hulst, 2017, P.28). Tijdens het interview willen de onderzoekers dat de geïnterviewde zijn ervaringen uit het verleden zo getrouw mogelijk verteld. Daarom is het goed dat de onderzoekers zich bewust zijn van het weglateffect. Wat kan helpen om de ervaringen zo getrouw mogelijk te krijgen, is om de geïnterviewde zo veel mogelijk terug te laten gaan naar het verleden. Als interviewers kan het helpen om geheugensteuntjes te bieden (Baarda & Van der Hulst, 2017, P.20). Dit kan je bijvoorbeeld doen door dingen uit te tekenen of concrete gebeurtenissen als aanknopingspunten te nemen. Het kan helpen om iets meer context te creëren. Dus niet alleen een vraag stellen, maar ook even tijd nemen om de achtergrondinformatie in kaart te brengen. Denk aan, waar woonde jullie toen, in welke groep zat je, etc.

Wat is het doel van de interviews?

Het doel van deze zes interviews is om antwoord te krijgen op de hoofdvraag: “Wat zijn de ervaringen van studenten die eigen kind van pleegouders zijn in het kader van de ontwikkelingstaken en hoe kan StudentenWelzijn deze studenten daarin ondersteunen?”

Er wordt gesproken met studenten die eigen kind zijn van pleegouders. Om goed onderscheid te kunnen maken tussen de ervaringen van studenten en hoe StudentenWelzijn deze studenten kan ondersteunen is er gekozen voor de volgende twee deelvragen:

Deelvraag 3: Wat zeggen studenten op de CHE, die eigen kind zijn van pleegouders, over hun ervaringen op het gebied van eigen kind zijn van pleegouders?

Deelvraag 4: Wat zeggen studenten op de CHE, die eigen kind zijn van pleegouders, en medewerkers van StudentenWelzijn over hoe StudentenWelzijn ondersteuning kan bieden aan studenten die eigen kind zijn van pleegouders?

Het interview zal dan ook uit twee delen bestaan. Allereerst om inzicht te krijgen in de ervaringen van studenten. Het tweede onderdeel van het interview zal duidelijkheid opleveren voor het advies van StudentenWelzijn. De vragen richten zich op StudentenWelzijn als organisatie en hoe de praktijk de ondersteuning ervaart of graag zou willen zien. Kortom: wat hebben zij nodig van StudentenWelzijn?

Wie worden er geïnterviewd?

Zes vrouwelijke studenten van de CHE die eigen kind zijn van pleegouders. Zij komen uit verschillende situaties met verschillende vormen van pleegzorg (crisis en vaste opvang). De studenten hebben de leeftijd van 19 tot en met 23 jaar. Drie studeren theologie, twee studeren social work en een studeert verpleegkunde.

Wat is het belang voor de respondent?

Het belang voor de geïnterviewde is dat er verandering plaatsvindt bij StudentenWelzijn in de ondersteuning van eigen kinderen van pleegouders. Daarnaast kunnen zij de podcast luisteren om erkenning en herkenning te vinden bij andere lotgenoten. Verder helpen ze andere studenten die eigen kind zijn van pleegouders door mee te werken aan de podcast. Ze vertellen hun ervaringen die anderen kunnen helpen. Het zal afhankelijk zijn per geïnterviewde of hij dat als belang voor zichzelf ervaart of niet.

Het is het doel om de podcast ook buiten de CHE te verspreiden. Denk aan bijvoorbeeld andere scholen of pleegzorgorganisaties. Zo komt er meer bekendheid voor deze doelgroep en kan het ook beluisterd worden door familie/vrienden en pleegzorgmedewerkers.

De doelgroep voor de podcast is dus breed. De podcast is helpend om meer aandacht te geven aan deze doelgroep.

Vastlegging van het gesprek:

Het gesprek wordt voornamelijk opgenomen in de studio van de CHE. Dit omdat het eindproduct een podcast is. Daarvoor is goed geluid nodig en goede apparatuur. Deze is beschikbaar op de CHE. Dit is van tevoren besproken met de respondenten via de mail of whatsapp. Aan hen is gevraagd of zij er akkoord mee gaan als ze in de podcast te horen zijn. Vier van de zes respondenten heeft aangegeven akkoord te gaan met de opnamen in de studio en dus het voorkomen in de podcast. Drie respondenten heeft aangegeven het interview anoniem af te willen nemen. Met hen is afgesproken het interview in een van tevoren gereserveerd lokaal af te nemen. Ook is er aangegeven dat het interview wel opgenomen wordt met een telefoon van een van de onderzoekers. Dit omdat het geluidsfragment nodig is voor het correct transcriberen van de interviews.

Het interview wordt vastgelegd door middel van het transcriberen van de interviews in geschreven tekst. Dit zal worden gelabeld aan de hand van codes. De codes zullen geduid worden met de letters van het alfabet, bijvoorbeeld: respondent A (RA), respondent B (RB).

Afspraken rondom anonimiteit en terugkoppelen van resultaten:

De fragmenten van de interviews die op worden genomen in de studio mogen worden gebruikt voor de podcast. De respondenten hebben daar via de mail toestemming voor gegeven. De geluidsopname zal verwijderd worden nadat het onderzoek is afgerond. De interviews worden anoniem getranscribeerd aan de hand van de eerdergenoemde codes. De bruikbare fragmenten van de anonieme interviews worden ingesproken door een extern persoon om zo de fragmenten in de podcast te verwerken. Dit is via de mail gevraagd en daar zijn de respondenten akkoord meegegaan. Er wordt gevraagd aan de respondenten die graag anoniem willen blijven of ze het fijn vinden om te weten welke fragmenten er gebruikt worden voor in de podcast. Als ze dat willen kunnen die via de mail opsturen. Zo kan de respondent kijken of hij/zij er akkoord mee is. De respondenten krijgen de keuze over hoe ze de resultaten teruggekoppeld willen krijgen. Ze kunnen ervoor kiezen om het hele onderzoeksverslag te krijgen, alleen de podcast, of geen van beiden. Aan het einde van elk interview worden de telefoonnummers van de respondenten gevraagd, zo kan er op een toegankelijke manier na afloop van het interview via whatsapp gecommuniceerd worden.

Interviewvragen

De interview vragen zijn opgesteld naar aanleiding van thema's die uit de literatuurstudie zijn gekomen. Deze zijn verderop te lezen en te vinden in het label- en themaschema in bijlage 5.

In verband met de afbakening van het onderwerp is ervoor gekozen om als theoretisch kader gebruik te maken van een aantal van de ontwikkelingstaken voor jongeren tussen de 16 en 23 jaar. Het interview heeft een inleiding, een kern en een slot (Van der Donk & Van Lanen, 2019 P. 207). In de inleiding wordt het doel benoemd en worden er wat praktische zaken besproken. De kern van het interview bestaan uit twee delen, het eerste deel gaat over de ervaring van de studenten en de invloed daarvan op het doorlopen van de ontwikkelingstaken. Het tweede deel gaat over hoe StudentenWelzijn de studenten kan ondersteunen. In het slot worden enkele afsluitende vragen gesteld en wordt de respondent bedankt voor het interview. Voor de vragen zijn de vraagtechnieken van Kvale, 1996, gebruikt, geciteerd in Van der Donk en Van Lanen, 2019. Er is gelet op de volgorde van de vragen. Zo is er besloten om de mogelijk gevoelige thema's niet aan het begin te plaatsten omdat het gesprek dan nog op gang moet komen (Van der Donk & Van Lanen, 2019, P.206).

Interview vragen

Uitleg aan respondent

We willen graag een beeld krijgen van jouw ervaringen van het zijn van eigen kind van pleegouders en de invloed op je ontwikkeling nu. Het gaat om positieve en negatieve invloeden. Dus bijv.: studie maar ook het loskomen van je ouders, zelfstandig worden. Daarvoor moeten we wat weten over je achtergrond en je verleden. Voor ons is alles relevant, als het positief is en als het negatief is. Het is echt een interview, dus we kunnen niet altijd even empathisch zijn, dat is niet vervelend bedoelt maar dan kan het interview onbetrouwbaar worden. Soms zullen we dus even heel strak doorgaan, het kan zijn dat we je even afkappen en doorgaan, dat hoort erbij.

De vragen worden gesteld aan de hand van zeven verschillende thema's die uit de literatuur naar voren zijn gekomen:

1. Veranderingen binnen het gezin
2. Problematiek pleegkind
3. Uitdagingen
4. Positieve aspecten
5. Kwaliteiten & valkuilen en waarden & normen
6. Gezinssituatie
7. Verwachtingen

Drie verschillende thema's bieden informatie voor de ontwerpeisen van het tweedelige eindproduct:

1. Advies aan StudentenWelzijn
2. Advies aan andere studenten die eigen kind zijn van pleegouders
3. Suggesties van thema's voor de podcast

Inleidende vragen / achtergrondinformatie:

Voorstellen:

- Kan je jezelf even voorstellen?

Situatie:

- Hoe ziet je gezinssituatie eruit?
- Wat is je band met pleegbroer/ -zus?
- Waarom zijn je ouders pleegouders geworden?
- Waarom heb je ervoor gekozen om op kamers te gaan of om thuis te blijven wonen?

Algemene vragen:

- Wat heb je geleerd door het hebben van een pleegbroer/zus?
- Wat zijn dingen die door het hebben van pleegbroer/zus nu valkuilen zijn?
- In hoeverre ben je bekend met de problematiek van je pleegbroer/zus?
- Wat is er leuk aan het hebben van een pleegbroer/zus?
- Wat is er minder leuk?

Vragen vanuit de literatuur en theoretisch kader:

(Cognitieve flexibiliteit: regels kunnen toepassen in nieuwe situaties)

- Kan je iets vertellen over de veranderingen in je gezin en hoe jij hiermee bent omgegaan?

(Onderwijs of werk: een opleiding afronden met een diploma/arbeidskwalificatie, een baan vinden, omgaan met collega's en leidinggevende)

- Waarom heb je gekozen voor de opleiding?/ eventueel werk
- De kwaliteiten die je eerder genoemd hebt, zijn die ook van toepassing op je studie/werk? Leg uit
- De valkuilen die je eerder benoemd hebt, zijn die ook van toepassing op je studie en/of werk? Leg uit

(Emotionele zelfstandigheid: vanuit zelfstandigheid contact met ouders en andere familieleden opnieuw vormgeven)

- Kan je iets vertellen over hoe het contact is met je ouders en je biologische gezin? En hoe heeft de plaatsing van een pleegkind daar effect op gehad?
- Wat hebben je ouders gedaan in dit proces en jullie relatie?
- Wat zijn de grootste veranderingen (positief en negatief) geweest in het contact met je ouders en gezin?

(Leren omgaan met andere of tegenstrijdige verwachtingen van gezin en omgeving (geldt m.n. voor jeugd met niet-westerse migratieachtergrond) en inschatten welke vaardigheden in welke culturele context passend zijn)

- Merkte je verschil in de opvoeding van je pleegbroer/zus? Leg uit
- Wat waren de verwachtingen van je gezin voor jou tijdens dat pleegkind er was? Doorvragen: Hoe ervaarde je deze verwachtingen? Zijn deze verwachtingen er nog steeds? Hoe ga je daar nu mee om?
- Hoe zijn je waarde en normen gevormd door het hebben van een pleegbroer/zus?
- Zijn er nog positieve of negatieve invloeden die we niet besproken hebben maar waar je wel graag iets over kwijt wil?

Vragen over ondersteuning StudentenWelzijn:

- Heb je wel eens ondersteuning gehad van StudentenWelzijn op gebied van gevolgen eigen kind van pleegouders?
- Wat had je graag anders gezien in de ondersteuning van StudentenWelzijn?
- Hoe zou jij graag ondersteuning krijgen van StudentenWelzijn?
- Wat voor een advies wil je meegeven aan StudentenWelzijn wat betreft het begeleiden van studenten die eigen kind zijn?

Podcast:

- Welke onderwerpen zou jij graag behandeld zien in de podcast?
- Mogen we je nog benaderen als we nog wat extra info nodig hebben voor in de podcast?

4. Interviewleidraad medewerkers StudentenWelzijn

Methode

Er is gekozen voor een alternatieve methode van dataverzameling zoals beschreven in Van der Donk en Van Lanen, 2019 op pagina 221. Het gesprek wordt vormgegeven aan de hand van de waarderings- en keuzemethode. Er is een combinatie gemaakt tussen het voorleggen van stellingen en het geven van waarderings. Hier is voor gekozen omdat het voor het beantwoorden van de deelvraag van belang is om reactie te krijgen op uitspraken van studenten. Deze uitspraken gaan over de ondersteuning die StudentenWelzijn kan bieden aan eigen kinderen van pleegouders.

Op deze manier blijft het onderzoek dicht bij de bron (de eerdere interviews met studenten) en kan er op een afgebakend thema reactie gegeven worden.

Zo wordt er draagvlak (Van Der Donk & Van Lanen, 2019, p.42) gecreëerd voor het eindproduct "advies". Daarnaast wordt gekeken of de beleving van studenten overeenkomt met de beleving van StudentenWelzijn. Dit wordt vervolgens gebruikt om het advies aan te scherpen zodat het makkelijk toepasbaar is voor medewerkers van StudentenWelzijn. De implementatie van het eindproduct wordt op deze manier bevordert.

Na gesprek met onze coach is ervoor gekozen om een groepsgesprek te doen. Echter door de late toevoeging van deze deelvraag was er maar een korte tijd. Door deze tijdsdruk is het helaas niet gelukt om dit gesprek in een groepsgesprek vorm te geven. Daarom zijn het drie individuele gesprekken geworden.

Er zijn mails gestuurd naar een hogeschoolpastor, studentpsycholoog en slb'ers van verpleegkunde en Social Work. Dit omdat de studenten die geïnterviewd zijn de opleidingen theologie, social work en verpleegkunde doen. Helaas kon de hogeschoolpastor niet deelnemen. Er zijn drie hogeschoolpastoren op de CHE. Voor de betrouwbaarheid van het onderzoek is ervoor gekozen om alleen naar een van de hogeschoolpastors te mailen. Nico van der Voet is ook hogeschoolpastor maar omdat hij de opdrachtgever is van het onderzoek, is ervoor gekozen om hem niet te benaderen. Dit omdat de resultaten van het onderzoek hierdoor minder betrouwbaar zouden kunnen zijn. De derde hogeschoolpastor houdt zich voornamelijk bezig met medewerkers van de CHE. Dit is niet relevant voor het onderzoek.

Vanwege de tijd is er besloten om de gesprekken alleen te voeren met de studentpsycholoog, een slb'er van verpleegkunde en een slb'er van social work. Omdat zij onderdeel zijn van StudentenWelzijn zijn deze gesprekken nuttig. En zullen zij ook een basis vormen voor het aanscherpen van het uiteindelijke advies.

De stellingen voor het gesprek komen uit de zes interviews die gehouden zijn met studenten die eigen kinderen zijn van pleegouders. In deze interviews zijn er aan het einde vragen gesteld over de ondersteuning die StudentenWelzijn kan bieden aan deze groep studenten. De antwoorden hierop zijn geparafraseerd tot uitspraken. Deze zijn verwerkt in een PowerPoint die gepresenteerd wordt tijdens het gesprek. Er wordt gevraagd op deze uitspraken te reageren. Er zal worden doorgevraagd om de reacties uit te diepen.

Afspraken over opname en anonimiteit

Het gesprek wordt opgenomen met een telefoon en daarna getranscribeerd en gelabeld. Er wordt van tevoren besproken met de geïnterviewde dat het interview beschreven wordt aan de hand van de benaming: studentpsycholoog, slb'er verpleegkunde en slb'er social work. Ook dat er quotes gebruikt worden in het onderzoek. De opnames worden verwijderd aan het einde van het onderzoek. Zo wordt de anonimiteit en privacy gewaarborgd.

PowerPointpresentatie

Weten dat eigen kind van pleegouders zijn niet 'normaal' is.

"RA: Ik merk dat er door reflecteren op de studie dingen van vroeger naar boven komen. Ik had er nooit echt over na gedacht dat hoe het is om kind te zijn van pleegouders. Tijdens een verslag maken kwam het naar voren. Toen ben ik er over gaan praten met mensen in mijn omgeving en toen kwamen er wel steeds meer dingen naar boven."

"RE: Meer de erkenning van: oh ja, je bent ook eigen kind van pleegouders. Daar heb ik eigenlijk nooit echt bij stilgestaan dat, dat een ding kan zijn."

"RC: Dat hangt er net vanaf denk ik, waar ik precies tegenaanloop. Maar ik weet wel dat de studentpsychologe uiteindelijk overal voor open staat en dat je daar gewoon aan kan kloppen enzo. Gewoon dat je in gesprek wilt."

"RE: Ik denk allereerst weten we waar je terecht kan als je je verhaal wilt doen. En voor studentenwelzijn goed om te weten dat dit gewoon best wel een impact op je kan hebben. Dus dat je dus daarnaar door kan vragen."

"RA: Ik zou het fijn vinden als er een plek is waar ik terecht kan."

Weten waar je terecht kan / een plek voor eigen kinderen van pleegouders.

"RA: Ik zou het fijn vinden als er naar gevraagd wordt, omdat ik niet zo snel uit mezelf hulp zou vragen."

"RB: Het is denk ik goed als er aandacht voor is tijdens de gesprekken die gevoerd worden met de SLB'er. En dan bijvoorbeeld vragen hoe het met het gezin gaat en of er nog veranderingen qua kinderen zijn. Even checken dat zou ik al heel fijn vinden. Niet met aannames komen. Zo ontstaat er ruimte om dingen aan te geven voor de studenten. Er is bewustheid voor het onderwerp nodig."

Gesprekken en
hulp vragen

"RA: Er zijn al veel dingen voor andere groepen op de CHE. Zoals een groep voor als 1 van je ouders is overleden. Ik denk dat er bekendheid voor onze groep mensen nodig is. Dus gewoon in gesprek gaan. "

"RB: Ik denk ook dat het voor SLB'ers een bijzaak is en komen ze daar meestal pas later achter. Maar ik zou het wel tof vinden om te zien dat ze er oog voor hebben. Dat heb ik nog niet ervaren."

aandacht

"RD: als advies aan StudentenWelzijn zou ik meewillen geven, hou er rekening mee dat opgroeien als eigen kind van pleegouders een best groot ding kan zijn en echt gevolgen kan hebben. "

"RE: Een klasgenoot van mij ooit, kwam dan wel eens een ochtend op school. En zei: gisteren kwam er een meisje van 3 en ze had helemaal geen kleren. Weet je dat zet toch je hele avond op zijn kop? En dat neem je ook gewoon mee naar school. Dus ja in zo'n situatie, zou studentenwelzijn wel meer erkenning kunnen geven. Van: joh, besef je wel dat het ook voor jou echt wel moeilijk kan zijn. En dat je daar ook ruimte in mag nemen."

Erkenning van
impact op
studie

Doorvraag mogelijkheden

De stellingen vormen de leidraad voor dit gesprek. Afhankelijk van de antwoorden vragen wordt er doorgevraagd. Omdat deze antwoorden kunnen verschillen is er besloten om gebruik te maken van bepaalde topics waarop doorgevraagd kan worden.

- Erkenning
- Implementatie
- Wat is er nodig?
- Mening over de uitspraken
- Herkenbaarheid
- Hoe gaat het nu?

5. Label & themaschema studenten

5.1 Verantwoording thema's studenten

De schema's zijn opgesteld aan de hand van de analysemethode “thematisch coderen”. Deze methode wordt beschreven door Van der Donk en van Lanen (2019). Er is gekozen voor deze methode omdat in het literatuuronderzoek verschillende thema's naar boven kwamen. Deze thema's zijn vervolgens gebruikt als leidraad voor de interviews. De vragen zijn met deze thema's in gedachten opgesteld. De tekstfragmenten zijn gecodeerd op chronologische volgorde en deze hebben een label gekregen zodat ze makkelijk onder het desbetreffende thema geschaard kunnen worden. Dit schema met fragmenten en labels is te vinden in het bronnenboek. In onderstaand schema zijn de meest karakteristieke fragmenten met hun labels terug te vinden bij het bijbehorende thema. Op deze manier is de data geanalyseerd en zijn de belangrijkste fragmenten terug te vinden. Deze schema's vormen de basis voor het beantwoorden van deelvraag 3 en 4.

Thema's opgesteld aan de hand van de uitkomsten van het literatuuronderzoeken. De thema's zijn verwerkt in de interview vragen om zo gerichte antwoorden te krijgen.

Hieronder volgt een korte uitleg per gekozen thema, per deelvraag.

Deelvraag 3:

- Veranderingen binnen het gezin

In het interview zijn er verschillende vragen gesteld over veranderingen binnen het gezin. Deze veranderingen gaan over uiteenlopende thema's. Kijkend naar de literatuur worden de veranderingen in het gezin vooral beschreven als een verandering in rol, dynamiek en banden. De fragmenten en labels die onder dit thema vallen gaan dus over deze veranderingen binnen het gezin na de komst van een pleegkind.

- Problematiek pleegkind

In het interview is er gevraagd naar in hoeverre het eigen kind afwist van de problematiek van het pleegkind. Het kan dan gaan om de persoonlijke problematiek zoals een bepaalde stoornis, maar ook om de gezinssituatie waar het pleegkind uitkomt. In de literatuur komt naar voren dat dit soms een moeilijk onderdeel is van het hebben van pleegkinderen. Onder dit thema vallen dus alle uitspraken over de problematiek van het pleegkind en of het pleegkind hiervan afwist.

- Moeilijkheden

Het hebben van pleegbroers en zussen is niet altijd makkelijk. Er ontstaan veel moeilijke situaties. In het interview is er gevraagd naar minder leuke momenten en dat wat de eigen kinderen niet fijn vonden aan het hebben van pleegbroers en zussen. In dit thema gaan alle fragmenten en labels over moeilijke en minder leuke aspecten.

- Positieve aspecten

Onder positieve aspecten wordt verstaan: dat wat de eigen kinderen van pleegouders als positief en leuk hebben ervaren. Er is gevraagd naar leuke momenten tijdens de interviews.

- Kwaliteiten & valkuilen en waarden & normen

In het interview is er gevraagd naar vaardigheden, valkuilen die iemand heeft door het hebben van pleegbroers en zussen. Deze zijn hier samen gebundeld, er is duidelijk aangegeven wanneer het een vaardigheid of valkuil betreft. Ook komen er waarden en normen in naar voren. Het gaat dan

bijvoorbeeld over de keuze van pleegzorg van ouders. Allemaal persoonlijke dingen die gevormd zijn door het hebben van pleegbroers en zussen.

- *Gezinssituatie*

Hierin zijn alle fragmenten en labels te vinden die gaan over het gezin. Zowel over het biologische gezin en het pleeggezin (dat betekent het biologische gezin plus de pleegkinderen).

- *Verwachtingen*

In dit thema worden alle verwachtingen besproken die van eigen kinderen van pleegouders verwacht werden, door hun ouders.

- *Betrokkenheid, opvoeding en inspraak*

Deelvraag 4:

- *Advies aan StudentenWelzijn*

Bij dit thema zijn alle antwoorden te vinden op de vraag: Welk advies wil je meegeven aan studentenwelzijn voor de ondersteuning van eigen kinderen van pleegouders?

- *Advies aan andere studenten*

Advies dat gegeven is aan andere studenten die ook eigen kind zijn van pleegouders.

- *Suggesties van thema's voor de podcast*

Hierin zijn alle thema's voor de podcast te vinden die de studenten in het interview hebben geadviseerd.

5.2 Schema deelvraag 3

Veranderingen binnen het gezin	
Fragmentnr.	Label
RA 3.6,2023	Uit huis gaan pleegkinderen
RA 3.21,2023	Effect uit huis gaan pleegbroer of -zus
RA 3.22,2023	Verandering band biologisch gezin na uit huis gaan pleegbroer of -zus
RA 3.33,2023	Impact uit huis plaatsing pleegbroer
RA 3.36,2023	Verandering regels na uit huis gaan van pleegbroer of -zus.
RB 3.8,2023	Verandering van pleeggezin naar gezinshuis
RB 3.37,2023	Impact vertrek pleegbroer, opluchting
RB 3.56,2023	Veranderingen samenstelling gezin
RB 3.58,2023	Professionaliteit gezinshuis
RB 3.67,2023	Andere opvoeding van pleegkinderen
RB 3.70,2023	Andere opvoeding van pleegkinderen, flexibiliteit van ouders
RB 3.92,2023	Verschil pleeggezin en gezinshuis, verandering in de regels, schema's
RB 3.93,2023	Mening over veranderende regels
RC 3.6,2023	Van vaste pleegzorgopvang naar crisisopvang
RC 3.9,2023	In- en uitloop
RC 3.19,2023	Start pleegzorg

RC 3.21,2023	Afwachten
RC 3.29,2023	Tempo van plaatsingen
RC 3.33,2023	Gevoel bij tempo van plaatsingen
RC 3.34,2023	Verwerken
RC 3.44,2023	Situatieschets start crisisopvang
RC 3.47,2023	Onverwachts
RC 3.52,2023	Wisselingen invloed op relaties in het gezin
RC 3.58,2023	Verandering in rol, verantwoordelijkheidsgevoel
RC 3.59,2023	Aandacht verschuift
RC 3.60,2023	Minder aandacht
RC 3.64,2023	Jonge pleegkinderen
RC 3.69,2023	Inbreuk op eigen ruimte
RC 3.84,2023	Wisselingen
RC 3.85,2023	Omgaan met wisselingen
RC 3.97,2023	Verschil in geloofsovertuiging
RC 3.98,2023	Anders eten
RD 3.39,2023	Biologisch broer en zus, breuk in het gezin
RD 3.42,2023	Verschil in regels
RE 3.6,2023	Start pleegzorg
RE 3.24,2023	Relatie tussen moeder en respondent
RE 3.51,2023	Pleegzusje als baby
RE 3.54,2023	Structuur
RE 3.55,2023	Aanpassingsvermogen
RE 3.56,2023	Opvoeding, regels
RE 3.68,2023	Relatie tussen ouders en eigen kinderen
RF 3.15,2023	Meer zorg
RF 3.24,2023	Geen pleegkinderen meer
RF 3.37,2023	Cultuurverschil
RF 3.50,2023	Andere dynamiek
RF 3.51,2023	Irritaties
RF 3.52,2023	Rekening houden met jong pleegbroertje
RF 3.53,2023	Aanpassen
RF 3.54,2023	Regels
RF 3.59,2023	Wennen aan nieuw pleegkind
RF 3.60,2023	Kinderstoel
RF 3.61,2023	Verzorgen
RF 3.62,2023	Wennen verandering in aandacht
RF 3.63,2023	Rekening houden met pleegbroertje
RF 3.64,2023	Vader oppassen
RF 3.65,2023	Andere gezinssituatie
RF 3.87,2023	Geloof
RF 3.90,2023	Vormt je

Problematiek pleegkind	
Fragmentnr.	Label
RA 3.7,2023	Problematiek pleegkinderen
RA 3.20,2023	Veranderende positie na uit huis gaan pleegboer en zus
RA 3.29,2023	Bewust zijn van problematiek
RA 3.32,2023	Bewust zijn van problematiek
RA 3.37,2023	Problematiek pleegkinderen, verstandelijke beperking
RB 3.20,2023	Rouwen door problematiek
RB 3.30,2023	Kennis over problematiek
RB 3.36,2023	Problematiek, narcistisch spectrum
RB 3.39,2023	Narcistisch spectrum
RB 3.49,2023	Sparren problematiek
RB 3.51,2023	Bekend met problematiek
RB 3.52,2023	Mening over bekend met problematiek
RB 3.54,2023	Bekend met problematiek op jonge leeftijd
RB 3.61,2023	Problematiek een plek kunnen geven door ouder worden
RB 3.64,2023	Bekend met problematiek als positief ervaren
RB 3.65,2023	Gedrag naar aanleiding van problematiek
RB 3.66,2023	Bekend met problematiek, empathie
RC 3.35,2023	Eetstoornis, veel zorg nodig.
RC 3.45,2023	Spoed
RC 3.88,2023	Informatie over problematiek pleegkind
RC 3.91,2023	Begrijpen van gedrag
RD 3.13,2023	Problematiek
RD 3.19,2023	Problematiek pleegzus
RD 3.20,2023	Hulp bij opvoeding pleegkind
RD 3.21,2023	Pleegkind onhandelbaar
RD 3.67,2023	Bekend met problematiek
RE 3.27,2023	Problemen met pleegbroertje
RE 3.70,2023	Informatie over problematiek pleegzusje
RE 3.73,2023	Informatie over problematiek pleegbroertjes
RE 3.74,2023	Achtergrondinformatie pleegzusje
RF 3.14,2023	Lastige situatie eerste pleegzus
RF 3.36,2023	Informatie problematiek eerste pleegzus
RF 3.45,2023	Afschermen van problematiek pleegzus
RF 3.74,2023	Informatie over problematiek pleegkinderen
RF 3.77,2023	Contact tussen pleegbroertje en biologische familie
RF 3.78,2023	Sneu
RF 3.79,2023	Goede situatie
RF 3.80,2023	Problematiek pleegzussen niet willen weten
RF 3.81,2023	Besef situatie pleegzus

Uitdagingen	
Fragmentnr.	Label
RA 3.11,2023	Uitdagingen pleegzus
RA 3.15,2023	Uitdagingen met pleegzus
RA 3.16,2023	Reden moeilijkheid
RA 3.24,2023	Uitdagingen pleegzus
RA 3.30,2023	Impact uit huis plaatsing pleegbroer
RA 3.42,2023	Lastig om niet in discussie te gaan
RA 3.43,2023	Dit is mijn plek
RA 3.44,2023	Niet mijn echte broer en zus
RA 3.45,2023	Lastig om als gelijk te behandelen
RA 3.51,2023	Omgaan met problematiek, verstandelijk beperkt
RA 3.52,2023	Omgaan met problematiek, verstandelijk beperkt
RA 3.66,2023	Zelf pleegouder worden
RA 3.68,2023	Impact uit huis plaatsing pleegbroer
RB 3.20,2023	Rouwen
RB 3.27,2023	Stress
RB 3.35,2023	Spanning rondom pleegbroer
RB 3.74,2023	Druk op jezelf leggen, geen extra probleem veroorzaken
RB 3.78,2023	Geen aanstoot willen zijn voor pleegkinderen
RB 3.85,2023	Offers brengen
RC 3.22,2023	Tegenvallers
RC 3.24,2023	Niks kunnen opbouwen
RC 3.67,2023	Inbreuk
RC 3.76,2023	Einde plaatsing
RC 3.78,2023	Vertrek crisispleegkind
RD 3.8,2023	Terug naar familie, afscheid nemen
RD 3.12,2023	Moeizame band
RD 3.14,2023	Pleegkinderen overheersend
RD 3.15,2023	Aanpassen
RD 3.17,2023	Geen gunstig leeftijdsverschil
RD 3.23,2023	Uitdagingen, gedrag naar RD
RD 3.24,2023	Verschil in gedrag van pleegkinderen naar zus en RD
RD 3.26,2023	Botsende karakters
RD 3.41,2023	Uitdagingen voor ouders
RD 3.43,2023	Ruzies thuis
RD 3.45,2023	Uitdagingen, onrust thuis
RD 3.46,2023	Zorgen voor ouders, Uitdagingen
RD 3.47,2023	Mening over gedrag pleegkinderen richting ouders, onbegrip
RD 3.49,2023	Mening over aanpassen
RD 3.53,2023	Uitdagingen, erbij neer leggen
RD 3.54,2023	Afname Uitdagingen
RD 3.76,2023	Algehele ervaring met pleegzorg, hulp voor ouders
RD 3.77,2023	Algehele ervaring met pleegzorg, ambivalentie

RD 3.78,2023	Uitdagingen, ambivalentie
RD 3.79,2023	Zelf pleegouder worden
RD 3.80,2023	Uitdagingen, belemmering voor studie
RD 3.83,2023	Uitdagingen, aandacht
RE 3.18,2023	Iemand die je niet kent
RE 3.19,2023	Contact met pleegbroertjes
RE 3.22,2023	Spanningen in het gezin
RE 3.23,2023	Ouders verschillend
RE 3.25,2023	Onrust
RE 3.26,2023	Onbegrip tussen ouders
RE 3.29,2023	Omgaan met spanningen
RE 3.40,2023	Vreemde in huis
RE 3.41,2023	Langs elkaar heen leven
RE 3.44,2023	Gekke situatie pleegbroertjes
RE 3.60,2023	Veilig voelen
RE 3.62,2023	Constant alert
RF 3.16,2023	Even alleen opvoeden
RF 3.18,2023	Afscheid eerste pleegzus
RF 3.42,2023	Boosheid van pleegzus
RF 3.46,2023	Aandacht missen
RF 3.82,2023	Omgaan met verdriet pleegzus

Positieve aspecten

Fragmentnr.	Label
RA 3.13,2023	Leuke ervaring met pleegzus
RA 3.14,2023	Positief aspect pleegzorg
RA 3.63,2023	Algehele ervaring met pleegzorg
RB 3.14,2023	Liefde, dankbaarheid richting pleegkinderen
RB 3.16,2023	Leuk moment start plaatsing
RB 3.18,2023	Trots op ouders
RB 3.94,2023	Algehele ervaring pleegzorg
RB 3.95,2023	Zelf pleegouder worden
RC 3.17,2023	Blij bij plaatsing van pleegzusje
RC 3.20,2023	Zien opgroeien
RC 3.23,2023	Logeren
RD 3.11,2023	Ze horen erbij
RD 3.28,2023	Gezellige momenten
RD 3.55,2023	Thuis zijn, eigen plek hebben, terugtrekken
RE 3.35,2023	Iets kunnen betekenen
RE 3.36,2023	Leuke ervaring van het hebben van pleegzusje
RE 3.46,2023	Pleegzorg dag
RE 3.79,2023	Algehele ervaring pleegzorg
RF 3.10,2023	Leuke momenten met pleegbroertje

RF 3.11,2023	Band met pleegbroertje en zussen
RF 3.12,2023	Zussen dingen doen
RF 3.13,2023	Goede ervaringen pleegzorg
RF 3.30,2023	Blij met komst nieuw pleegkind

Vaardigheden & valkuilen en waarden & normen

Fragmentnr.	Label
RA 3.12,2023	Reden voor keuze pleegzorg ouders
RA 3.17,2023	Vaardigheid naar aanleiding van pleegzorg thuis
RA 3.48,2023	Iedereen hoort erbij
RA 3.53,2023	Waarden en normen, iedereen er bij betrekken
RA 3.57,2023	Kwaliteit zelfstandigheid
RA 3.54,2023	Roeping van God voor ouders keuze pleegzorg
RA 3.59,2023	Valkuil zelfstandigheid
RA 3.60,2023	Valkuil hulp vragen
RB 3.17,2023	Opgroeien met verschillende culturen, verbredend
RB 3.21,2023	Mensen leren begrijpen
RB 3.53,2023	Vaardigheid, expert
RB 3.89,2023	Kwaliteiten en vaardigheden, empathie, stressbestendig, assertiviteit, inschatten van problematiek, luisteren
RB 3.90,2023	Valkuilen, mensen te graag willen helpen, conflict vermijdend
RB 3.91,2023	Vaardigheden en valkuilen inzetten in studie en beroep
RC 3.18,2023	Keuze voor pleegzorg
RC 3.36,2023	Huis openstellen, op het gemak stellen
RC 3.38,2023	Ruimte geven
RC 3.39,2023	Later zelf pleegouder worden
RC 3.43,2023	Valkuil
RC 3.56,2023	Roeping
RC 3.61,2023	Zelfstandigheid
RD 3.27,2023	Verplaatsen in een ander
RD 3.32,2023	Iedereen hoort erbij, leven met verschillen
RD 3.33,2023	Aandacht voor discriminatie
RD 3.35,2023	Valkuil, verlegen
RD 3.73,2023	Vaardigheden in de studie
RE 3.9,2023	Keuze voor pleegzorg
RE 3.15,2023	Opvoeding
RE 3.30,2023	Coping strategie
RE 3.38,2023	Mindset
RE 3.39,2023	Valkuil, aandacht voor pleegzusje
RE 3.42,2023	Vaardigheid, uitdelen. Blickveld verbreden
RE 3.67,2023	Geven om pleegzusje
RE 3.76,2023	Kwaliteiten in studie, verbrede blik
RE 3.77,2023	Vaardigheden voor studie
RF 3.19,2023	Omgaan met afscheid

RF 3.32,2023	Keuze voor pleegzorg
RF 3.34,2023	Zelfstandig, vaardigheid
RF 3.38,2023	Erbij horen
RF 3.39,2023	Acceptatie van anderen, vaardigheid
RF 3.40,2023	Valkuil ouders
RF 3.41,2023	Te weinig aandacht naar eigen kinderen
RF 3.43,2023	Uitleg problematiek, relativeren
RF 3.48,2023	Omgaan met aandacht missen
RF 3.57,2023	Omgaan met extra regels
RF 3.72,2023	Verantwoordelijkheidsgevoel
RF 3.84,2023	De ander respecteren, vaardigheid
RF 3.85,2023	Er zijn
RF 3.86,2023	Eigen verhaal
RF 3.89,2023	Vaardigheden toepassen in studie

Gezinssituatie	
Fragmentnr.	Label
RA 3.2,2023	Biologisch gezin
RA 3.3,2023	Pleegkinderen
RA 3.3,2023	Leeftijdverschil
RA 3.4,2023	Leeftijd respondent start pleegzorg
RA 3.5,2023	Biologisch broer en zus pleegkinderen
RA 3.9,2023	Band pleegbroer
RA 3.10,2023	Band pleegzus
RA 3.18, 2023	Band biologisch gezin
RA 3.26,2023	Contact pleegbroer
RA 3.27,2023	Contact pleegzus
RA 3.47,2023	Contact met pleegbroer of -zus
RA 3.54,2023	Roeping van God voor ouders keuze pleegzorg
RB 3.2,2023	Pleeggezin en gezinshuis
RB 3.3,2023	Hoeveelheid pleeg- en gezinshuiskinderen
RB 3.4,2023	Biologische gezin
RB 3.6,2023	Leeftijd respondent start pleegzorg
RA 3.11,2023	Positie gezin
RB 3.13,2023	Band met pleegbroers en -zussen
RB 3.24,2023	Eigen plek
RB 3.25,2023	Sfeer thuis
RB 3.26,2023	Groot gezin, eigen plek
RB 3.41,2023	Rol binnen het gezin
RB 3.42,2023	Band met pleegbroers en -zussen
RB 3.43,2023	Mening over de rol binnen het gezin
RB 3.44,2023	Rol binnen het gezin
RB 3.45,2023	Uitdagingen aan de rol binnen het gezin

RC 3.1,2023	Woont op kamers
RC 3.2,2023	Biologisch gezin
RC 3.3,2023	Pleegkinderen
RC 3.5,2023	Leeftijd respondent start pleegzorg
RC 3.11,2023	Leeftijd respondent start crisisopvang
RC 3.12,2023	Leeftijdsverschil
RC 3.13,2023	Band met pleegzusje
RC 3.14,2023	Opgroeien met pleegkinderen
RC 3.15,2023	Invloed van lengte van plaatsing op de band met pleegkinderen
RC 3.39,2023	Leeftijd komst laatste pleegkinderen
RC 3.49,2023	Hoeveelheid pleegkinderen
RC 3.51,2023	Band met biologisch gezin
RC 3.63,2023	Band met jongste pleegkinderen
RC 3.74,2023	Lengte crisisopvang
RD 3.2,2023	Biologisch gezin
RD 3.3,2023	Leeftijden
RD 3.4,2023	Leeftijd respondent start pleegzorg, leeftijdsverschil
RD 3.5,2023	Biologisch gezin van pleegkinderen
RD 3.6,2023	Leeftijd respondent start crisis pleegzorg, 2x een baby
RD 3.9,2023	Leeftijd respondent start weekend pleegzorg, leeftijdsverschil
RD 3.34,2023	Band met gezin als geheel
RD 3.36,2023	Positie pleegkinderen in het gezin, biologisch broer en zus
RD 3.37,2023	Verhoudingen binnen het gezin
RD 3.70,2023	Reden keuze voor pleegzorg
RD 3.71,2023	Christelijk aspect
RE 3.1,2023	Woont op kamers
RE 3.2,2023	Biologisch gezin
RE 3.3,2023	Pleegzusje
RE 3.4,2023	Leeftijd respondent start pleegzorg
RE 3.5,2023	Band met pleegzusje
RE 3.11,2023	Komst pleegbroertje
RE 3.12,2023	Leeftijd komst pleegbroertje
RE 3.13,2023	Pleegbroertje, lockdown
RE 3.14,2023	Vertrek pleegbroertje
RE 3.16,2023	Komst tweede pleegbroertje
RE 3.17,2023	Tijdsperiode komst tweede pleegbroertje
RE 3.20,2023	Tijdsduur tweede pleegbroertje
RE 3.37,2023	Bewust pleegzusje zeggen
RE 3.50,2023	Relatie met ouders
RE 3.51,2023	Invloed plaatsing pleegkind op relatie met ouders
RF 3.2,2023	Biologische gezin
RF 3.3,2023	Pleegbroers en -zussen
RF 3.4,2023	Extra broer of zus
RF 3.5,2023	Pleegzussen

RF 3.6,2023	Leeftijd respondent tijdens pleegzussen
RF 3.7,2023	Leeftijd respondent komst pleegbroertje
RF 3.8,2023	Woont op kamers
RF 3.9,2023	Band met pleegbroertje
RF 3.20,2023	Tweede pleegzus
RF 3.21,2023	Afscheid laatste pleegzus
RF 3.49,2023	Band met biologische gezin
RF 3.58,2023	Band met pleegbroertje
RF 3.67,2023	Goede aanwinst

Verwachtingen	
Fragmentnr.	Label
RA 3.40,2023	Verwachting als eigen broer en zus mee omgaan
RA 3.41,2023	Ervaring van verwachtingen
RA 3.49,2023	Iedereen er bij betrekken
RA 3.50,2023	Iedereen er bij betrekken
RB 3.46,2023	Verwachtingen bijstellen
RB 3.57,2023	Verwachtingen
RB 3.59,2023	Mening over verwachtingen
RB 3.73,2023	Voorbeeldfunctie, verwachtingen
RB 3.74,2023	Druk op jezelf leggen, geen extra probleem veroorzaken
RC 3.37,2023	Veilige omgeving creëren
RC 3.70,2023	Meehelpen
RC 3.72,2023	Oppassen
RC 3.73,2023	Verwachtingen nu
RD 3.64,2023	Verwachtingen
RD 3.68,2023	Verwachtingen
RD 3.69,2023	Geen druk ervaren
RC 3.75,2023	Verzorging pleegkind
RE 3.57,2023	Aanpassen
RE 3.58,2023	Samen zijn 's avonds
RE 3.59,2023	Onbewuste verwachtingen
RE 3.60,2023	Omgaan met verwachtingen
RF 3.17,2023	Verantwoordelijkheidsgevoel
RF 3.44,2023	Aanpassen
RF 3.55,2023	Voorbeeldrol
RF 3.68,2023	Zus zijn
RF 3.69,2023	Omgaan met verwachtingen
RF 3.70,2023	Extra helpen
RF 3.71,2023	Geen verwachtingen meer
RF 3.73,2023	Niet uitrusten

Betrokkenheid & opvoeding en inspraak

Fragmentnr.	Label
RA 3.19,2023	Vrijheid vanuit ouders
RA 3.25,2023	Betrokken door ouders keuze pleegzus weer in huis nemen
RA 3.31,2023	Communicatie over uit huis plaatsing pleegbroer
RA 3.34,2023	Praten over plaatsing
RA 3.35,2023	Bij ouders terecht kunnen
RA 3.38,2023	Pleegzorgorganisatie betrokken
RA 3.58,2023	Vrijheid vanuit ouders
RA 3.62,2023	Bij ouders terecht kunnen
RA 3.64,2023	Betrokkenheid van ouders
RA 3.65,2023	Aandacht en erkenning vanuit ouders
RA 3.67,2023	Ruimte vanuit ouders, betrokken
RB 3.10,2023	Betrokken, leeftijdsverschil
RB 3.12,2023	Betrokken
RB 3.22,2023	Genoeg aandacht van ouders
RB 3.23,2023	Gewenning, uitgestelde aandacht
RB 3.29,2023	Betrokken bij keuze plaatsing
RB 3.31,2023	Mening over keuze plaatsing
RB 3.32,2023	Betrokken bij keuze, mening wordt serieus genomen
RB 3.33,2023	Mening uiten
RB 3.34,2023	Mening uiten, trouw aan ouders
RB 3.47,2023	Gehoord voelen door ouders
RB 3.48,2023	Vrijheid vanuit ouders
RB 3.71,2023	Loyaal aan ouders, opvoeding
RB 3.79,2023	Terecht kunnen bij ouders
RC 3.16,2023	Niet meegenomen in keuze voor pleegzorg
RC 3.25,2023	Negatieve ervaring begeleiding pleegzorgorganisatie
RC 3.27,2023	Begeleiding alleen gericht op ouders
RC 3.28,2023	Geen overleg tussen ouders en eigen kinderen over keuze crisisopvang
RC 3.30,2023	Slechte communicatie van ouders
RC 3.31,2023	Inspraak
RC 3.54,2023	Twijfel over keuze voor pleegzorg van ouders
RC 3.55,2023	Twijfel over keuze voor pleegzorg van ouders en zorg voor ouders
RC 3.66,2023	Makkelijker in de opvoeding
RC 3.89,2023	Geen transparantie vanuit ouders
RC 3.89,2023	Privacy van pleegkinderen
RC 3.102,2023	Ervaring met pleegzorgorganisatie
RC 3.104,2023	Gemis in begeleiding van pleegzorg
RC 3.105,2023	Hoeveelheid pleegzorgbegeleiders
RC 3.106,2023	Ontoegankelijkheid pleegzorgbegeleiders
RC 3.107,2023	Pleegzorgbegeleiders te druk
RD 3.16,2023	Loyaal naar ouders
RD 3.18,2023	Excuus vanuit ouders

RD 3.51,2023	Praten met ouders
RD 3.56,2023	Betrokken bij keuze crisiszorg
RD 3.58,2023	Ouders houden rekening met RD en zus, idee was langdurige zorg
RD 3.60,2023	Overleg keuze pleegkind
RD 3.61,2023	Er werd geluisterd, Ouders hielden rekening met RD en zus
RD 3.62,2023	In gesprek gaan met pleegkinderen over keuze nog een pleegkind
RD 3.74,2023	Gesprek met pleegzorgorganisatie
RD 3.75,2023	Gezien worden door pleegzorgorganisatie, gebeurt te weinig
RE 3.7,2023	Pleegzorgbegeleider
RE 3.31,2023	Meenemen in keuze voor pleegzorg
RE 3.32,2023	Gesprek met ouders over keuze pleegzorg
RE 3.33,2023	Niet doorgaan met pleegzorg
RE 3.34,2023	Keuze crisispleegzorg niet besproken
RE 3.47,2023	Contact pleegzorgbegeleiders
RE 3.49,2023	Behoeftte aan contact pleegzorgbegeleiders
RE 3.69,2023	Opvoedvaardigheden ouders
RF 3.27,2023	Overleg keuze pleegzorg
RF 3.29,2023	Gehoord voelen door ouders
RF 3.75,2023	Gelijke

Advies aan anderen studenten

RA 3.68,202	Erover praten
RB 3.96,2023	Advies aan andere studenten
RC 3.108,2023	Advies aan andere studenten, veilig thuis.
RD 3.85,2023	Advies aan andere studenten, iedereen verdient een thuis, Uitdagingen
RE 3.78,2023	Advies voor andere studenten, leren en delen.
RF 3.91,2023	Geniet en praat erover
RF 3.92,2023	Opluchting

Overig

RA 4.2,2023	Reflecteren, dingen komen naar boven
RB 3.5,2023	Verschil gezinshuiskinderen en pleegkinderen
RB 3.72,2023	Geen behoefte aan puberaal gedrag
RB 3.80,2023	Verschil met een biologisch gezin
RB 3.87,2023	Invloed pleegkinderen op studiekeuze
RC 3.48,2023	Tijdsduur
RC 3.81,2023	Contact ex-pleegkinderen.
RC 3.83,2023	Contact met ex-pleegkinderen
RC 3.87,2023	Verschil in contact aangaan
RC 3.94,2023	Bezoekregeling biologische ouders pleegkind
RC 3.99,2023	Studiekeuze
RD 3.48,2023	Loyaliteit naar pleegkinderen, begrip
RD 3.52,2023	Excuses vanuit ouders

RD 3.65,2023	Reflectie van ouders op keuze voor pleegzorg
RD 3.81,2023	Tekort aan aandacht
RE 3.43,2023	Later geen pleegouder worden
RE 3.45,2023	Verschil vaste- en crisisopvang
RE 3.71,2023	Boekje pleegzusje
RE 3.80,2023	Tijdsduur crisisopvang
RE 3.81,2023	Onduidelijkheid tijdsduur crisisopvang
RF 3.22,2023	Contact ex-pleegzus
RF 3.25,2023	Oudere pleegkinderen kon niet meer
RF 3.26,2023	Spoed opvang
RF 3.28,2023	Gevoelens bij komst nieuw pleegkind
RF 3.31,2023	Twijfels over hoelang pleegkind blijft
RF 3.47,2023	Niet vaak aandacht gemist
RF 3.66,2023	Snel wennen

5.3 Schema deelvraag 4

Ondersteuning gehad van SW op gebied van eigen kind zijn van pleegouders	
RA 4.8,2023	Geen ondersteuning StudentenWelzijn
RB 4.1,2023	Geen ondersteuning StudentenWelzijn
RC 4.1,2023	Geen ondersteuning StudentenWelzijn
RD 4.1,2023	Geen ondersteuning StudentenWelzijn
RE 4.1,2023	Geen ondersteuning StudentenWelzijn
RF 4.1,2023	Geen ondersteuning StudentenWelzijn

Advies aan StudentenWelzijn over manieren ondersteuning	
RA 4.1,2023	Gesprekken
RA 4.3,2023	In gesprek gaan
RA 4.3,2023	Een plek
RA 4.6,2023	Aandacht vanuit Slb'ers
RA 4.7,2023	Bekendheid
RB 4.3,2023	Aandacht voor vanuit Slb'ers
RB 4.4,2023	Ondersteuning vanuit StudentenWelzijn in de vorm van gesprekken
RB 4.5,2023	Niet met aannames komen
RB 4.6,2023	Ruimte voelen door open blik van Slb'ers
RB 4.7,2023	Bewust zijn
RC 4.1,2023	Studentenpsychologen staan open voor gesprek
RC 4.4,2023	Onbekendheid bij slb'er
RC 4.5,2023	Bewustzijn
RD 4.2,2023	Manieren van ondersteuning
RD 4.3,2023	Rekening mee houden
RD 4.4,2023	School niet de eerste instantie
RE 4.2,2023	Besef van invloed op thuissituatie
RE 4.3,2023	Erkenning

RE 4.4,2023	Situatieschets, erkenning en ruimte innemen
RE 4.5,2023	Weten waar je terecht kan
RE 4.6,2023	Doorvragen
RF 4.2,2023	Luisterend oor
RF 4.3,2023	Erkenning
RF 4.4,2023	Bijzondere gezinssituatie
RF 4.5,2023	Erkenning voor moeite met studie
RF 4.6,2023	Duidelijk beeld
RF 4.7,2023	Weten waar je terecht kan
RF 4.8,2023	Meer hulp van slb'er
RF 4.9,2023	Iemand die naar jou toekomt

Onderwerpen podcast	
RA 4.8,2023	Onderwerpen podcast
RB 4.9,2023	Onderwerpen podcast
RC 4.5,2023	Erkenning
RD 4.5,2023	Botsende achtergronden
RD 4.6,2023	Buitengesloten binnen gezin
RE 4.7,2023	Erkenning
RE 4.8,2023	Ruimte innemen als eigen kind
RE 4.9,2023	Middenweg, het moet je thuisblijven
RF 4.10,2023	Positiviteit over pleegzorg
RF 4.11,2023	Supermooi

6. Label & themaschema medewerkers

6.1 Verantwoording thema's

Elk schema staat voor een thema. Deze thema's zijn opgesteld aan de hand van de eerder gehouden interviews met studenten. De codes en labelschema's van de interviews zijn te vinden in het bronnenboek. In de gesprekken zijn verschillende thema's naar voren gekomen. De fragmenten die gekoppeld zijn aan codes en labels zijn hier onder elk thema terug te vinden.

De thema's zijn:

- Weten dat eigen kind van pleegouders zijn niet 'normaal' is.
- Een 'plek' voor eigen kinderen van pleegouders op de CHE
- Aanbevelingen voor ondersteuningsmogelijkheden
- Erkenning
- Draagvlak
- Overig

6.2 Schema medewerkers

Weten dat eigen kind van pleegouders zijn niet 'normaal' is.	
Fragmentnr.	Label
SP 4.1,2023	Andere gezinssituatie
SP 4.2,2023	Altruïsme
SP 4.3,2023	Meegaan in de roeping van ouders
SP 4.4,2023	Pas later realiseren
SP 4.5,2023	Psycho-educatie pleegouders bij start
SP 4.9,2023	Realiseren
SLBV 4.1,2023	Toenemend reflecterend vermogen
SLBS 4.1,2023	Reflectie

Een 'plek' voor eigen kinderen van pleegouders op de CHE	
Fragmentnr.	Label
SP 4.6,2023	Intake studentpsycholoog
SP 4.10,2023	Startvraag voor hulp
SP 4.11,2023	Doelvragen op gezinssituatie
SP 4.17,2023	Gesprek en doorverwijzen
SP 4.25,2023	Doelvragen slb'er
SLBV 4.3,2023	Plek, laagdrempeligheid
SLBV 4.4,2023	Vraag, studenten laten vertellen
SLBV 4.5,2023	Doorheen prikken
SLBV 4.6,2023	Balanceren
SLBS 4.11,2023	StudentenWelzijn benoemen tijdens les
SLBS 4.16,2023	Betrokkenheid Slb'ers
SLBS 4.17,2023	Inhoud kennismakingsgesprek
SLBS 4.18,2023	Gezins- en familiecontext.
SLBS 4.19,2023	Nieuwsgierige houding

Aanbevelingen voor ondersteuningsmogelijkheden	
Fragmentnr.	Label
SP 4.7,2023	Item voor slb'ers
SP 4.12,2023	Lijstje met minder normale situaties
SP 4.14,2023	Scholing sb'er, profielschets
SP 4.18,2023	Lectoraat jeugd & gezin
SP 4.20,2023	Instagram StudentenWelzijn
SP 4.22,2023	Workshop of item professionalisering Slb'er
SP 4.23,2023	Vraag over gezinssituatie in pakket
SP 4.26,2023	Thema voor masterclass
SP 4.27,2023	Gespreksgroep
SP 4.29,2023	Punt professionalisering slb'er
SP 4.30,2023	Instagram, dag van de pleegzorg
SLBV 4.9,2023	Basishouding
SLBV 4.10,2023	Scholing
SLBS 4.2,2023	Ondersteuning
SLBS 4.3,2023	Kwaliteiten benutten
SLBS 4.23,2023	Databank

Erkenning	
Fragmentnr.	Label
SP 4.8,2023	Aandacht toegenomen
SP 4.28,2023	Erkenning & stok achter de deur
SLBV 4.7,2023	Niet goed documenteren, vergeten
SLBS 4.10,2023	Erkenning
SLBS 4.20,2023	Erkenning geven vanuit StudentenWelzijn

Draagvlak	
Fragmentnr.	Label
SP 4.16,2023	Behoeftte gespreksgroep
SP 4.33,2023	Draagvlak gespreksgroep
SP 4.34,2023	Draagvlak Instagram en portaal
SP 4.35,2023	Draagvlak Slb'ers
SLBS 4.12,2023	Behoeftte aan itemlijst
SLBS 4.26,2023	Draagvlak databank

Overig	
Fragmentnr.	Label
SP 4.13,2023	Geen topiclijst voor alle opleidingen
SP 4.21,2023	Zelf hulpvragen
SP 4.24,2023	Verantwoordelijkheid student
SP 4.31,2023	PTSS
SP 4.32,2023	Invloed problemen pleegkind op eigen kind

SLBV 4.2,2023	Adviesraden
SLBS 4.4,2023	Frequentie eigen kinderen in klas
SLBS 4.8,2023	Verantwoordelijkheid studenten
SLBS 4.14,2023	Verantwoordelijkheid studenten
SLBS 4.15,2023	Verantwoordelijkheid studenten
SLBS 4.22,2023	Verantwoordelijkheid medestudenten

7. Advies

7.1 Implementatieplan advies

Het advies wordt besproken tijdens de presentatie met de opdrachtgever. Het onderzoek wordt naar de opdrachtgever toegestuurd. De verantwoordelijkheid van de implementatie van het advies ligt bij de opdrachtgever.

Het onderzoek, met bijbehorend advies kan via de mail worden verstuurd naar belanghebbenden binnen StudentenWelzijn. Zo zijn de belanghebbenden op de hoogte van het advies en kunnen ze het meenemen in hun werkzaamheden. Belanghebbenden zijn: studentpsychologen, hogeschoolpastors, adviseurs studiesucces en slb'ers.

Het onderzoek en het advies kan worden besproken met verschillende belanghebbenden binnen StudentenWelzijn. Zo wordt er draagvlak gecreëerd en een samenwerking binnen StudentenWelzijn die leidt tot het toepassen en de uitvoering van het advies. Ook kan er op de manier worden gekeken of er naar aanleiding van het onderzoek en het advies wordt overgegaan tot een vervolgonderzoek die genoemd zijn in hoofdstuk 10.3.

Om de adviezen van scholing en de instagrampagina te verwezenlijken kan er contact opgenomen worden met de studentpsychologen en anderen die hierbij betrokken zijn. Zij kunnen onderzoeken hoe de scholing, het item op de lijst en de aandacht op Instagram kan worden geïmplementeerd.

7.2 Definitieve advies

Voor de basis van het advies zijn de drie speerpunten van StudentenWelzijn gebruikt (Bac et al., 2023). Zo sluit het aan bij het beleid van StudentenWelzijn en kan het makkelijk geïmplementeerd worden.

De onderzoekers adviseren StudentenWelzijn om de drie speerpunten: sense of belonging, preventie en kennis & kunde, op de hierna beschreven manier te gebruiken bij het ondersteunen van studenten die eigen kind zijn van pleegouders.

Sense of belonging

Voor het verder ontwikkelen van de professionele en persoonlijke identiteit van de studenten is het nodig om te weten waar ze terecht kunnen voor ondersteuning en vragen. Daarom is het advies voor de slb'er om gedurende het schooljaar regelmatig te benoemen waar studenten terecht kunnen voor ondersteuning en vragen.

Om een fysieke plek te creëren voor deze groep studenten wordt er geadviseerd om een gespreksgroep te starten. Hiermee wordt erkenning geboden aan deze groep studenten. Het is nodig dat er geïnventariseerd wordt bij studenten die eigen kind zijn van pleegouders of er behoefte is aan een gespreksgroep en afhankelijk van deze behoefte kan er besloten worden hoe vaak deze gespreksgroep plaatsvindt. Er moet onderzocht worden wie de gespreksgroep opzet en leid, bij voorkeur vanuit het hogeschoolpastoraat aangezien zij ook andere gespreksgroepen leiden.

Naast deze fysieke plek is een digitale plek ook een manier om erkenning te kunnen bieden aan eigen kinderen van pleegouders. Hiervoor is als product een podcast gemaakt. Er wordt geadviseerd dat StudentenWelzijn deze podcast aanbeveelt bij studenten die eigen kind zijn van pleegouders. Maar ook dat medewerkers van StudentenWelzijn deze podcast kunnen beluisteren voor het vergroten van hun kennis.

Preventie

Om preventie in te kunnen zetten voor deze groep wordt er geadviseerd om bewustheid te creëren binnen StudentenWelzijn over deze groep. Dit kan door middel van scholing, maar ook door het verspreiden van dit onderzoek, het advies en de podcast.

Daarnaast adviseren de onderzoekers om op de Instagram pagina van StudentenWelzijn aandacht te schenken aan de groep eigen kinderen van pleegouders. Dit kan bijvoorbeeld in de week van de pleegzorg (1 t/m 8 november 2023). Naast een post over pleegkinderen er ook een post is over eigen kinderen van pleegouders.

Kennis en kunde

Om deze groep beter te ondersteunen is er kennis en kunde nodig over wat het betekent om eigen kind van pleegouders te zijn. Daarom adviseren de onderzoekers om scholing te bieden aan de slb'ers. Omdat dit onderwerp een klein onderdeel is, is het van belang dat de scholing zich focust op het in gesprek gaan met studenten waarin gevraagd wordt naar de gezinssituatie. Het is van belang dat slb'ers leren om goed door te vragen en de gesprekken goed te documenteren zodat zij daarna kunnen vragen naar veranderingen in de gezinssituatie. Er wordt geadviseerd om geen aannames te doen, maar er met een open blik de gesprekken te voeren.

Daarnaast adviseren de onderzoekers dat 'eigen kind van pleegouders' op een itemlijst komt met anders dan normale gezinssituaties. Op deze manier wordt er alertheid gecreëerd.

Verder adviseren de onderzoekers een databank te maken binnen de CHE waarin verschillende thema's gekoppeld worden aan personen die veel kennis en ervaring rondom dit thema hebben. Als een slb'er in zijn klas tegen thema's aanloopt die spelen, maar waar hij of zij niet voldoende kennis van heeft, kan hij/ zij de contactpersoon van dit onderwerp contacten om zo meer informatie te krijgen over het betreffende onderwerp. Op deze manier wordt de kennis en ervaringen op een effectieve manier ingezet. Een van die onderwerpen is eigen kind zijn van pleegouders. Hiervoor is het van belang dat er onderzocht wordt hoe dit vormgegeven zou kunnen worden, welke thema's hierin opgenomen kunnen worden en wie aan welk thema gekoppeld wordt.

Er wordt geadviseerd om te onderzoeken of het thema eigen kind van pleegouders kan worden meegenomen in een workshop of masterclass die gegeven wordt door studentpsychologen. En meegenomen kan worden in het professionaliseringsproces van de slb'er waarmee een werkgroep nu bezig is.

Er wordt geadviseerd dat de medewerkers van StudentenWelzijn de podcast over eigen kinderen van pleegouders luisteren. Zo krijgen de medewerkers meer kennis over het onderwerp.

8. Podcast

8.1 Implementatieplan podcast

Voor het optimaal inzetten van de podcast is er een implementatieplan gemaakt. De onderzoekers blijven eigenaar van de podcast. De stappen uit het implementatieplan zullen dan ook door de onderzoekers worden uitgevoerd.

Het is het belangrijk dat de podcast breed verspreid wordt onder medewerkers van StudentenWelzijn en studenten van de CHE. De podcast zal worden geüpload op Sound Cloud. Dit is een toegankelijk platform. Op deze manier kan de podcast door iedereen gratis beluisterd worden.

De podcast komt onder de tegel van StudentenWelzijn op het portaal van de CHE en in de app. Op deze manier is de podcast makkelijk te vinden voor de medewerkers en studenten van de CHE. De podcast wordt gepromoot in de nieuwsbrief van de CHE en op de facebookpagina van de CHE. Ook komt er op de Instagram van StudentenWelzijn komt er een post over de podcast.

8.2 Link podcast

De podcast is te beluisteren op Sound Cloud en Spotify.

Luister naar 'Bij ons thuis', een afspeellijst van Jacolien & Ruth op #SoundCloud

<https://on.soundcloud.com/A2hSu>

Luister naar 'Bij ons thuis' op Spotify

<https://open.spotify.com/show/6RaDiQdvgg4qaP01a2GJ3O>

Ook te vinden door 'Bij ons thuis' in te typen in Spotify en dan podcasts & shows aan te klikken.

